

U S T A W A

z dnia

o parkach narodowych¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa zasady funkcjonowania parków narodowych jako formy ochrony przyrody oraz zadania, zasady działalności oraz organizację Polskich Parków Narodowych.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) impreza – zorganizowana forma spotkania, co najmniej 60 uczestników, o charakterze jednorazowym lub cyklicznym, w szczególności z zakresu sportu, turystyki, edukacji, rekreacji lub kultu religijnego;
- 2) korytarz ekologiczny – korytarz ekologiczny w rozumieniu art. 5 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84);
- 3) krajobraz – krajobraz w rozumieniu art. 2 pkt 16e ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz. 741, 784, 922, 1873 i 1986);
- 4) miejsce udostępnione – wyznaczony w zarządzeniu dyrektora parku narodowego obszar parku narodowego, przeznaczony do realizacji celów edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych lub sportowych, w szczególności szlak pieszy, rowerowy lub konny, a także obszar wyznaczony w celu prowadzenia działalności komercyjnej;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych, ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach, ustawę z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, ustawę z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, ustawę z dnia 6 lipca 2001 r. o przetwarzaniu informacji kryminalnych, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym, ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawę z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawę z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, ustawę z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym oraz ustawę z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

- 5) obszar aktywnej ochrony różnorodności biologicznej – wyznaczony w strategii ochrony parku narodowego albo w zadaniach ochronnych obszar parku narodowego, w którym mogą być wykonywane zabiegi ochronne w celu ochrony różnorodności biologicznej, przywrócenia naturalnego stanu ekosystemów i składników przyrody lub zachowania siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów;
- 6) obszar ochrony i obserwacji procesów naturalnych – wyznaczony w strategii ochrony parku narodowego albo w zadaniach ochronnych obszar parku narodowego, w którym priorytetem jest całkowite i trwałe zaniechanie bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych, oraz obserwacja naturalnych procesów przyrodniczych;
- 7) obszar ochrony krajobrazu – wyznaczony w strategii ochrony parku narodowego albo w zadaniach ochronnych obszar parku narodowego, w celu zachowania cech charakterystycznych danego krajobrazu;
- 8) otulina parku narodowego – strefa ochronna granicząca z parkiem narodowym, wyznaczona indywidualnie dla tej formy ochrony przyrody, w celu zabezpieczenia jej przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka oraz w związku z pełnieniem przez nią funkcji korytarzy ekologicznych;
- 9) pozyskiwanie:
 - a) zbiór roślin lub grzybów, lub ich części,
 - b) chwytanie, łowienie lub zbieranie zwierząt lub ich części,
 - c) zbiór skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
- 10) pracownicy Służby Parku Narodowego – pracownicy Polskich Parków Narodowych, zatrudnieni w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych albo w parkach narodowych;
- 11) stanowisko kierownicze – stanowisko związane z kierowaniem grupą osób, gdzie grupa liczy powyżej 2 osób;
- 12) udostępnianie – umożliwianie korzystania z parku narodowego lub niektórych jego obszarów i obiektów Polskich Parków Narodowych, w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, filmowania, fotografowania, a także w celach komercyjnych;
- 13) walory krajobrazowe – walory krajobrazowe w rozumieniu art. 5 pkt 23 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;

- 14) zagrożenie wewnętrzne – zagrożenie wewnętrzne w rozumieniu art. 5 pkt 28 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 15) zagrożenie zewnętrzne – zagrożenie zewnętrzne w rozumieniu art. 5 pkt 29 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Rozdział 2

Park narodowy – forma ochrony przyrody

Art. 3. 1. Park narodowy, jako forma ochrony przyrody, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda, w tym walory krajobrazowe.

2. Park narodowy tworzy się w celu:

- 1) ochrony ekosystemów naturalnych lub zbliżonych do naturalnych charakterystycznych dla danego obszaru oraz zachodzących w nich procesów przyrodniczych;
- 2) ochrony różnorodności biologicznej, w tym ochrony gatunków zwierząt, roślin i grzybów;
- 3) ochrony walorów krajobrazowych;
- 4) odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów;
- 5) ochrony dziedzictwa kulturowego, materialnego i niematerialnego.

3. Park narodowy stanowi dziedzictwo przyrodnicze kraju.

4. Wszelkie działania na obszarze parku narodowego powinny być podporządkowane ochronie przyrody. Pierwszeństwo mają działania służące realizacji celów, o których mowa w ust. 2.

5. Na obszarze parku narodowego wyznacza się obszary ochrony i obserwacji procesów naturalnych, obszary aktywnej ochrony różnorodności biologicznej i obszary ochrony krajobrazu.

Art. 4. 1. Utworzenie albo powiększenie obszaru parku narodowego oraz ochrona przyrody na jego obszarze jest celem publicznym w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899).

2. Utworzenie albo powiększenie obszaru parku narodowego obejmujące obszary, które stanowią nieruchomości niebędące własnością Skarbu Państwa, następuje za zgodą właściciela,

a w razie braku jego zgody – w trybie wywłaszczenia określonym w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Art. 5. 1. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, obszar parku narodowego, przebieg granicy parku narodowego, otulinę parku narodowego i nieruchomości Skarbu Państwa nieoddawane w użytkowanie wieczyste Polskim Parkom Narodowym, mając na względzie rzeczywisty stan wartości przyrodniczych obszaru.

2. Likwidacja albo zmniejszenie obszaru parku narodowego następuje wyłącznie w razie bezpowrotnej utraty wartości przyrodniczych lub kulturowych jego obszaru.

3. Określenie przebiegu granic parku narodowego albo ich zmiana, następuje po uzgodnieniu przez właściwe miejscowo organy uchwałodawcze jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, w terminie 30 dni od dnia przedłożenia tych zmian. Brak stanowiska organu w tym terminie oznacza uzgodnienie.

4. Uzgodnieniu, o którym mowa w ust. 3, nie podlega zmiana granic polegająca na włączeniu w granice parku narodowego nieruchomości stanowiących własność Polskich Parków Narodowych.

5. W przypadku utworzenia parku narodowego, wraz z projektem rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, opracowuje się program działań na rzecz rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, na których obszarze działania planuje się powyższe zmiany, wraz ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań.

6. Organ opracowujący projekt rozporządzenia, o którym mowa w ust. 1, oraz program, o którym mowa w ust. 5, zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 i 2389), w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

7. Program, o którym mowa w ust. 5, po zaopiniowaniu przez organy uchwałodawcze jednostek samorządu terytorialnego, na obszarze których planowane jest utworzenie parku narodowego, jest przyjmowany przez Radę Ministrów w drodze uchwały.

Art. 6. 1. Na obszarach graniczących z parkiem narodowym wyznacza się otulinę parku narodowego.

2. Minister właściwy do spraw środowiska może ustanowić, w drodze rozporządzenia, strefę ochronną zwierząt łownych, określając obszary wchodzące w jej skład oraz kryteria i

sposoby utrzymania właściwej liczebności i struktury populacji poszczególnych gatunków zwierząt łownych, mając na względzie potrzebę:

- 1) ochrony gatunków zwierząt łownych w parkach narodowych;
- 2) tworzenia strefy bezpieczeństwa dla gatunków zwierząt łownych wychodzących na żerowiska poza obszar parku narodowego;
- 3) utrzymywania właściwej liczebności i struktury populacji poszczególnych gatunków zwierząt łownych na obszarze parku narodowego w celu zachowania równowagi przyrodniczej.

3. Strefa ochronna zwierząt łownych nie podlega włączeniu w granice obwodów łowieckich.

4. Ochrona zwierząt łownych w strefie ochronnej zwierząt łownych należy do zadań dyrektora parku narodowego.

Art. 7. 1. Projekty studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku narodowego i jego otuliny wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów.

2. Projekty planów urządzenia lasu, uproszczonych planów urządzenia lasu i zadania z zakresu gospodarki leśnej, o których mowa w art. 19 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84), w części dotyczącej otuliny parku narodowego wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego.

3. Projekty uproszczonych planów urządzenia lasu lub zadania z zakresu gospodarki leśnej, o których mowa w art. 19 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, w granicach parku narodowego wymagają uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego w zakresie ustaleń tych planów lub zadań.

Art. 8. 1. W parku narodowym zabrania się:

- 1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego;
- 2) chwytania lub zabijania dziko występujących zwierząt, zbierania lub niszczenia jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych zwierząt, umyślnego płoszenia zwierząt

- kręgowych, zbierania poroży, niszczenia nor, gniazd, legowisk i innych schronień zwierząt oraz ich miejsc rozrodu;
- 3) polowania;
 - 4) pozyskiwania, niszczenia lub umyślnego uszkodzania roślin lub grzybów;
 - 5) użytkowania, niszczenia, umyślnego uszkodzania, zanieczyszczania i dokonywania zmian obiektów przyrodniczych, obszarów oraz zasobów, tworów i składników przyrody;
 - 6) zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków;
 - 7) pozyskiwania skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, minerałów i bursztynu;
 - 8) niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów;
 - 9) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, poza miejscami udostępnionymi;
 - 10) prowadzenia działalności komercyjnej, poza miejscami udostępnionymi;
 - 11) stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów;
 - 12) pozyskiwania dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, poza miejscami udostępnionymi;
 - 13) połowu ryb i innych organizmów wodnych, poza miejscami udostępnionymi;
 - 14) przebywania, a także przemieszczania się w ruchu lądowym, wodnym i powietrznym, poza miejscami udostępnionymi;
 - 15) przebywania ze zwierzętami domowymi, w szczególności psami i kotami, na obszarach ochrony i obserwacji procesów naturalnych i obszarach aktywnej ochrony różnorodności biologicznej, poza miejscami udostępnionymi;
 - 16) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych oraz nurkowania, poza miejscami udostępnionymi;
 - 17) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami wewnętrznymi parku narodowego udostępnionymi przez dyrektora parku narodowego;
 - 18) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków, z wyjątkiem znaków drogowych i innych znaków związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz znaków związanych z ochroną przyrody, edukacją ekologiczną lub udostępnianiem obszaru parku narodowego;
 - 19) zakłócania ciszy;
 - 20) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, poza miejscami udostępnionymi;

- 21) uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, poza miejscami udostępnionymi;
- 22) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu;
- 23) biwakowania, poza miejscami udostępnionymi;
- 24) prowadzenia badań naukowych;
- 25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
- 26) wprowadzania organizmów genetycznie zmodyfikowanych;
- 27) organizacji imprez;
- 28) filmowania lub fotografowania, w celach komercyjnych;
- 29) startowania, latania i lądowania statkami powietrznymi bez napędu, balonami, lotniami, motolotniami i paralotniami;
- 30) używania dronów.

2. Zakazy, o których mowa w ust. 1, nie dotyczą:

- 1) wykonywania zadań wynikających ze strategii ochrony parku narodowego lub zadań ochronnych;
- 2) prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- 3) wykonywania zadań z zakresu obronności kraju, w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) obszarów znajdujących się w obszarze ochrony krajobrazu w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne lub w trakcie wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1509 i 2459), o ile jest to zgodne z celem parku narodowego, o którym mowa w art. 3 ust. 2.

3. Zakaz, o którym mowa w ust. 1 pkt 15, nie dotyczy:

- 1) funkcjonariuszy Straży Granicznej chroniących granicę państwową oraz funkcjonariuszy innych organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny, przebywających z psami służbowymi, w trakcie wykonywania czynności służbowych;
- 2) psów asystujących w rozumieniu art. 2 pkt 11 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981);

3) psów pasterskich wprowadzanych na obszary aktywnej ochrony różnorodności biologicznej, na których strategia ochrony parku narodowego albo zadania ochronne dopuszczają wypas.

4. Zakazy, o których mowa w ust. 1 pkt 14, 17, 20 i 30, nie dotyczą wykonujących czynności służbowe:

- 1) pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska, Polskich Parków Narodowych, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska, a także osób wykonujących prace geodezyjne i kartograficzne na mocy art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1990),
- 2) pracowników podmiotu sprawującego zarząd nad gruntami Skarbu Państwa położonymi w granicach parku narodowego oraz osób wykonujących prace na podstawie umowy zawartej z zarządcą,
- 3) funkcjonariuszy Straży Granicznej chroniących granicę państwową oraz funkcjonariuszy innych organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny

- po przekazaniu dyrektorowi parku narodowego informacji o terminach i miejscach przebywania osób wymienionych w pkt 1–3.

5. Dyrektor parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1 pkt 24, 27 i 28, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ochrony przyrody, wykonywaniem badań naukowych, celami edukacyjnymi, turystycznymi, rekreacyjnymi, sportowymi, kulturowymi lub kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na przyrodę parku narodowego.

6. Dyrektor Polskich Parków Narodowych, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1 pkt 1–23, 25, 26, 29 i 30, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą ochrony przyrody, wykonywaniem badań naukowych, celami edukacyjnymi, turystycznymi, rekreacyjnymi, sportowymi, kulturowymi lub kultu religijnego i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na przyrodę parku narodowego.

7. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, może zezwolić na obszarze parku narodowego na odstępstwa od zakazów, o których mowa w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebą realizacji inwestycji celu publicznego, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i po zagwarantowaniu kompensacji

przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1973, 2127 i 2269).

8. Zezwolenie na odstępstwo od zakazów, o których mowa w ust. 1, wydaje się w drodze decyzji administracyjnej na czas określony, nie dłuższy niż 10 lat.

9. Przy zasięgnięciu opinii, o której mowa w ust. 6 lub 7, nie stosuje się art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052).

10. Dyrektor parku narodowego wydaje opinię, o której mowa w ust. 6 lub 7, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o jej wydanie. Opinia jest wydawana w formie pisemnego stanowiska organu zawierającego ocenę planowanych czynności w odniesieniu do wpływu przedsięwzięcia na przyrodę parku narodowego.

11. Wniosek o wydanie zezwolenia na odstępstwo od zakazów, o których mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- 2) wskazanie zakazów, od których wnioskodawca zamierza uzyskać zezwolenie na odstępstwo;
- 3) cel wykonania wnioskowanych czynności wraz z uzasadnieniem;
- 4) opis planowanych czynności;
- 5) nazwę gatunku lub gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, których dotyczy zezwolenie w języku łacińskim i polskim, o ile polska nazwa istnieje;
- 6) lokalizację wykonywania planowanych czynności;
- 7) uzasadnienie braku rozwiązań alternatywnych dla wnioskowanych czynności;
- 8) opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na przyrodę parku narodowego;
- 9) termin realizacji wnioskowanych czynności.

12. W zezwoleniu na odstępstwo od zakazów, o których mowa w ust. 1, niezależnie od wymagań wynikających z przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, wskazuje się:

- 1) zakazy, od których wnioskodawca uzyskał zezwolenie;
- 2) nazwę gatunku, lub gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, których dotyczy zezwolenie, w języku łacińskim i polskim, o ile polska nazwa istnieje;
- 3) liczbę lub ilość osobników roślin, zwierząt lub grzybów, których dotyczy zezwolenie, jeżeli jest to możliwe do ustalenia;

- 4) opis czynności, na które wydaje się zezwolenie;
- 5) dozwolone metody realizacji działań, których dotyczy zezwolenie;
- 6) podmiot, który będzie wykonywał działania określone w zezwoleniu;
- 7) termin obowiązywania zezwolenia oraz terminy wykonywania działań określonych w zezwoleniu;
- 8) termin złożenia informacji o wykorzystaniu zezwolenia, ze wskazaniem zrealizowanych działań i opisem sposobów ich realizacji;
- 9) osoby odpowiedzialne za nadzór nad realizacją zezwolenia;
- 10) warunki realizacji zezwolenia wynikające z potrzeb ochrony przyrody.

13. Realizacja zezwolenia na odstępstwo od zakazów, o których mowa w ust. 1, podlega kontroli przez pracowników Służby Parku Narodowego.

Art. 9. Organizowanie i prowadzenie szkoleń ratowników górskich i psów ratowniczych, w tym psów lawinowych, na obszarze parku narodowego poza miejscami udostępnionymi, przez podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego na danym obszarze, wymaga uzgodnienia z dyrektorem parku narodowego.

Rozdział 3

Park narodowy – podmiot instytucjonalny

Art. 10. 1. Polskie Parki Narodowe są państwową osobą prawną w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.²⁾).

2. Siedzibą Polskich Parków Narodowych jest Czerwińsk nad Wisłą.

3. W skład Polskich Parków Narodowych wchodzi następujące jednostki organizacyjne:

- 1) Dyrekcja Polskich Parków Narodowych;
- 2) parki narodowe.

4. Minister właściwy do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, nadaje Polskim Parkom Narodowym statut określający strukturę Polskich Parków Narodowych i sposób organizacji jednostek organizacyjnych Polskich Parków Narodowych, siedziby i właściwość miejscową parków narodowych, tryb działania organów Polskich Parków Narodowych, mając na względzie istniejące parki narodowe jako formy ochrony przyrody, zakres zadań

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270.

realizowanych przez Polskie Parki Narodowe oraz potrzebę zapewnienia sprawnego ich wykonywania.

5. Polskie Parki Narodowe mają prawo do używania oznak z godłem Rzeczypospolitej Polskiej oraz okrągłej pieczęci z wizerunkiem godła Rzeczypospolitej Polskiej pośrodku i nazwą w otoku.

6. Polskie Parki Narodowe nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24).

Art. 11. 1. Do zadań Polskich Parków Narodowych należy w szczególności:

- 1) zapewnianie ochrony przyrody na obszarze parków narodowych;
- 2) gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi w użytkowanie wieczyste Polskich Parków Narodowych lub będącymi ich własnością;
- 3) prowadzenie edukacji w zakresie ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w parkach narodowych;
- 4) prowadzenie monitoringu przyrodniczego na obszarze parków narodowych;
- 5) ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarze parków narodowych.

2. Do zadań Dyrekcji Polskich Parków Narodowych należy w szczególności:

- 1) ustalanie projektu rocznego planu finansowego Polskich Parków Narodowych, zwanego dalej „rocznym planem finansowym”, przekazywanego ministrowi właściwemu do spraw środowiska w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej;
- 2) sporządzanie rocznego planu działalności Polskich Parków Narodowych, zwanego dalej „rocznym planem działalności”, oraz jego przedstawianie, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego rok, na który opracowywany jest plan, do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw środowiska;
- 3) sporządzanie sprawozdania z wykonania rocznego planu działalności i sprawozdania z wykonania rocznego planu finansowego, za poprzedni rok kalendarzowy, oraz ich przedstawianie do zatwierdzenia ministrowi właściwemu do spraw środowiska;
- 4) koordynowanie monitoringu przyrodniczego oraz działalności naukowej;
- 5) inicjowanie i koordynowanie działalności edukacyjnej parków narodowych;
- 6) udzielanie parkom narodowym niezbędnej pomocy w sprawach wymagających decyzji władz centralnych;
- 7) koordynowanie współpracy międzynarodowej parków narodowych;

- 8) wydawanie zaleceń i wytycznych dla parków narodowych w zakresie ich działalności;
- 9) prowadzenie kontroli parków narodowych w zakresie ich działalności.

3. Do zadań parków narodowych należy w szczególności:

- 1) prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach parku narodowego, zmierzających do realizacji celów, o których mowa w art. 3 ust. 2;
- 2) udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w strategii ochrony parku narodowego, planie zarządzania, zadaniach ochronnych lub w zarządzeniach dyrektora parku narodowego;
- 3) prowadzenie edukacji ekologicznej, w tym przyrodniczej;
- 4) prowadzenie monitoringu przyrodniczego;
- 5) gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi Polskim Parkom Narodowym w użytkowanie wieczyste lub będącymi ich własnością, pozostającymi we właściwości parku narodowego;
- 6) prowadzenie działań związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego, materialnego i niematerialnego.

Art. 12. 1. Organami Polskich Parków Narodowych są:

- 1) Dyrektor Polskich Parków Narodowych;
- 2) dyrektorzy parków narodowych;
- 3) Rada Polskich Parków Narodowych.

2. Dyrektor Polskich Parków Narodowych kieruje działalnością Polskich Parków Narodowych i reprezentuje je na zewnątrz.

3. Dyrektor Polskich Parków Narodowych kieruje pracą Dyrekcji Polskich Parków Narodowych.

4. Dyrektor Polskich Parków Narodowych dokonuje wszelkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Polskich Parków Narodowych, z zastrzeżeniem art. 14.

5. Dyrektor Polskich Parków Narodowych wykonuje swoje zadania przy pomocy nie więcej niż dwóch zastępców Dyrektora, dyrektorów parków narodowych oraz Rady Polskich Parków Narodowych.

6. Dyrektor Polskich Parków Narodowych może udzielać pełnomocnictw pracownikom Służby Parku Narodowego.

7. Dyrektor Polskich Parków Narodowych w zakresie niezbędnym do realizacji zadań określonych w ustawie współpracuje z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnej.

Art. 13. 1. Parkiem narodowym kieruje dyrektor parku narodowego, przy pomocy zastępców.

2. Dyrektor parku narodowego sporządza projekt planu rzeczowo-finansowego parku narodowego i odpowiada za realizację tego planu.

3. Dyrektor parku narodowego realizuje strategię ochrony parku narodowego, plan zarządzania lub zadania ochronne oraz wydaje zarządzenia dotyczące funkcjonowania parku narodowego.

4. Starosta może, w drodze porozumienia, powierzyć dyrektorowi parku narodowego prowadzenie w jego imieniu spraw z zakresu nadzoru nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, położonych w obszarze parku narodowego, z wyłączeniem lasów stanowiących własność Polskich Parków Narodowych, w tym wydawanie decyzji administracyjnych w pierwszej instancji.

5. Zakres spraw, o których mowa w ust. 4, określa porozumienie.

6. W przypadku powierzenia spraw, o których mowa w ust. 4, starosta przekazuje środki na ich realizację.

7. Dyrektor parku narodowego prowadzi powierzone przez starostę sprawy, o których mowa w ust. 4, po zapewnieniu przez starostę środków finansowych na te cele.

8. Dyrektor parku narodowego jest obowiązany do wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów.

9. Dyrektor parku narodowego jest obowiązany do ocechowania drewna pozyskanego w lasach stanowiących własność Skarbu Państwa będących w użytkowaniu Polskich Parków Narodowych lub będących ich własnością, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 14a ust. 4. ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

10. Dyrektor parku narodowego udziela właścicielowi lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa, położonego w obszarze parku narodowego, na jego wniosek, pomocy poprzez:

- 1) doradztwo w zakresie zalesiania i gospodarki leśnej;
- 2) odpłatne udostępnienie sadzonek drzew i krzewów leśnych oraz specjalistycznego sprzętu leśnego.

11. Na wniosek właściciela lasu niestanowiącego własności Skarbu Państwa położonego w obszarze parku narodowego, poparty opinią wójta (burmistrza, prezydenta miasta), dyrektor parku narodowego może udostępnić nieodpłatnie sadzonki drzew i krzewów leśnych na ponowne wprowadzenie roślinności leśnej (upraw leśnych) – zgodnie z uproszczonym planem

urządzenia lasu w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, lub decyzją, o której mowa w art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

Art. 14. 1. W sprawach cywilnych dotyczących Dyrekcji Polskich Parków Narodowych, Polskie Parki Narodowe reprezentuje Dyrektor Polskich Parków Narodowych oraz dyrektorzy parków narodowych w zakresie swojej właściwości wynikającej z ustawy.

2. W sprawach z zakresu prawa pracy czynności wykonuje:

- 1) Dyrektor Polskich Parków Narodowych w odniesieniu do dyrektorów parków narodowych oraz pracowników Dyrekcji Polskich Parków Narodowych;
- 2) dyrektor parku narodowego w odniesieniu do pracowników parku narodowego.

3. Dyrektor parku narodowego, w imieniu i na rzecz Polskich Parków Narodowych, gospodaruje nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi w użytkowanie wieczyste Polskich Parków Narodowych lub będącymi ich własnością, położonymi na obszarze parku narodowego, w tym oddaje je w najem, dzierżawę, użytkowanie lub użyczenie, a także wykonuje prawo pierwokupu nieruchomości.

4. Dyrekcja Polskich Parków Narodowych oraz parki narodowe są zamawiającymi w rozumieniu art. 7 pkt 31 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1129, 1598, 2054, 2269 oraz z 2022 r. poz. 25).

5. Dyrektor Polskich Parków Narodowych oraz dyrektorzy parków narodowych są kierownikami zamawiających w rozumieniu art. 7 pkt 7 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

6. Dyrekcja Polskich Parków Narodowych oraz parki narodowe udzielają zamówień publicznych samodzielnie, w oparciu o własne plany postępowań w rozumieniu art. 23 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

7. Wartość zamówienia publicznego udzielanego przez parki narodowe jest ustalana zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

8. Parki narodowe działają w imieniu oraz na rzecz interesów majątkowych Polskich Parków Narodowych.

Art. 15. 1. Rada Polskich Parków Narodowych jest organem opiniodawczym.

2. W skład Rady Polskich Parków Narodowych wchodzi przewodniczący wszystkich rad naukowych parków narodowych, powoływani przez Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

3. Kadencja Rady Polskich Parków Narodowych trwa 5 lat.

4. Członkostwo w Radzie Polskich Parków Narodowych ustaje z powodu:

- 1) pisemnej rezygnacji członka;
- 2) ograniczenia albo utraty przez członka zdolności do czynności prawnych;
- 3) zakończenie pełnienia przez członka funkcji przewodniczącego rady naukowej parku narodowego;
- 4) śmierci członka.

5. W przypadkach, o których mowa w ust. 4, Dyrektor Polskich Parków Narodowych stwierdza ustanie członkostwa w Radzie Polskich Parków Narodowych.

6. W przypadkach, o których mowa w ust. 4, nowych członków Rady Polskich Parków Narodowych powołuje się na okres pozostały do końca kadencji tej Rady.

7. Do zadań Rady Polskich Parków Narodowych należy w szczególności opiniowanie:

- 1) rocznego planu finansowego;
- 2) rocznego planu działalności oraz sprawozdania z jego wykonania;
- 3) zbiorczej informacji z wykonania planów zarządzania, o którym mowa w art. 48 pkt 2.

8. Rada Polskich Parków Narodowych jest uprawniona do przedstawiania opinii lub wniosków we wszystkich sprawach dotyczących działalności Polskich Parków Narodowych.

9. Rada Polskich Parków Narodowych wybiera ze swojego grona Przewodniczącego i Zastępcę Przewodniczącego.

10. Posiedzenia Rady Polskich Parków Narodowych zwołuje Przewodniczący lub, w czasie jego nieobecności, Zastępca Przewodniczącego, nie rzadziej niż raz na kwartał. Posiedzenia mogą odbywać się przy użyciu środków pozwalających na komunikowanie się na odległość.

11. Posiedzenia Rady Polskich Parków Narodowych mogą być zwoływane na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska lub Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

12. Posiedzenia odbywają się przy udziale kworum, które stanowi Przewodniczący lub, w czasie jego nieobecności, Zastępca Przewodniczącego oraz połowa członków Rady Polskich Parków Narodowych.

13. Posiedzenia Rady Polskich Parków Narodowych prowadzi Przewodniczący lub, w czasie jego nieobecności, Zastępca Przewodniczącego.

14. W posiedzeniach Rady Polskich Parków Narodowych mogą brać udział, bez prawa głosu, przedstawiciele ministra właściwego do spraw środowiska lub Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

15. Członkom Rady Polskich Parków Narodowych za prace w ramach Rady nie przysługuje wynagrodzenie.

16. Członkom Rady Polskich Parków Narodowych zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162).

Art. 16. 1. Dyrektora Polskich Parków Narodowych powołuje i odwołuje Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska. Prezes Rady Ministrów w akcie o powołaniu Dyrektora Polskich Parków Narodowych określa także wysokość jego wynagrodzenia.

2. Minister właściwy do spraw środowiska, na wniosek Dyrektora Polskich Parków Narodowych, powołuje zastępcę lub zastępców Dyrektora Polskich Parków Narodowych. Minister właściwy do spraw środowiska odwołuje zastępców Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zaopiniowaniu kandydatury przez Dyrektora Polskich Parków Narodowych, powołuje dyrektora parku narodowego. Minister właściwy do spraw środowiska odwołuje dyrektora parku narodowego.

4. Powołanie, o którym mowa w ust. 1–3, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

5. W przypadku odwołania dyrektora parku narodowego minister właściwy do spraw środowiska, po uzyskaniu opinii Dyrektora Polskich Parków Narodowych, powierza pełnienie jego obowiązków zastępcy dyrektora tego parku, a w przypadku jego braku, pracownikowi Służby Parku Narodowego, zajmującemu stanowisko kierownicze, do czasu powołania dyrektora parku narodowego, jednak na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

6. Stanowisko Dyrektora Polskich Parków Narodowych oraz dyrektora parku narodowego, może zajmować osoba, która:

- 1) posiada przynajmniej tytuł zawodowy magistra lub równorzędny;
- 2) jest obywatelem polskim;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;

- 5) posiada kompetencje kierownicze;
- 6) posiada co najmniej 6-letni staż pracy, w tym co najmniej 3-letni staż pracy na stanowisku kierowniczym, w zakresie ochrony środowiska;
- 7) posiada wykształcenie i wiedzę z zakresu spraw należących odpowiednio do właściwości Dyrektora Polskich Parków Narodowych albo dyrektora parku narodowego;
- 8) cieszy się nieposzlakowaną opinią.

Art. 17. 1. Stanowisk kierowniczych w Służbie Parku Narodowego nie mogą zajmować osoby urodzone przed dniem 1 sierpnia 1972 r., które w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. były pracownikami, funkcjonariuszami lub żołnierzami organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177), lub współpracowały z tymi organami.

2. Kandydat na stanowisko, o którym mowa w ust. 1, urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r., składa oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 1633), albo przedstawia informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

Art. 18. 1. Pracownikowi Służby Parku Narodowego powołanemu na stanowisko Dyrektora Polskich Parków Narodowych, Zastępcy Dyrektora Polskich Parków Narodowych lub dyrektora parku narodowego, udziela się urlopu bezpłatnego na czas powołania.

2. Urlopu udziela się na wniosek osoby powoływanej na stanowisko, o którym mowa w ust. 1.

Art. 19. 1. Stanowiska Dyrektora Polskich Parków Narodowych, Zastępcy Dyrektora Polskich Parków Narodowych, dyrektora parku narodowego oraz zastępcy dyrektora parku narodowego, nie można łączyć z zatrudnieniem w administracji rządowej i samorządowej, z członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem Skarbu Państwa, z członkostwem w radach nadzorczych spółek z udziałem jednostek samorządu terytorialnego, a także z mandatem posła, senatora lub radnego jednostki samorządu terytorialnego.

2. Dyrektor Polskich Parków Narodowych, Zastępca Dyrektora Polskich Parków Narodowych, osoby, które Dyrektor Polskich Parków Narodowych upoważnił do wydawania decyzji administracyjnych, dyrektorzy parków narodowych oraz zastępcy dyrektorów parków narodowych, składają ministrowi właściwemu do spraw środowiska oświadczenie o stanie

majątkowym, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2399 oraz z 2021 r. poz. 2054).

3. Jeżeli terminy złożenia oświadczenia o stanie majątkowym określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne nie zostaną dotrzymane, minister właściwy do spraw środowiska w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia niedotrzymania terminu wzywa osobę, która nie złożyła oświadczenia, do jego niezwłocznego złożenia, wyznaczając dodatkowy 14-dniowy termin. Termin ten liczy się od dnia skutecznego doręczenia wezwania.

4. Niezłożenie oświadczenia o stanie majątkowym mimo upływu dodatkowego terminu, o którym mowa w ust. 3, powoduje utratę wynagrodzenia za okres od dnia, w którym powinno być złożone oświadczenie do dnia złożenia oświadczenia.

Art. 20. 1. Nadzór nad Polskimi Parkami Narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Nadzór, o którym mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) dokonywanie rocznej oceny pracy Dyrektora Polskich Parków Narodowych;
- 2) dokonywanie rocznej oceny działalności Polskich Parków Narodowych;
- 3) weryfikację i zatwierdzanie rocznego planu finansowego oraz rocznego planu działalności;
- 4) weryfikację i ustanawianie zadań ochronnych i strategii ochrony parków narodowych;
- 5) weryfikację i zatwierdzanie sprawozdań z wykonania rocznego planu działalności oraz sprawozdań z wykonania rocznego planu finansowego;
- 6) zatwierdzanie planów kontroli i sprawozdań z planów kontroli parków narodowych, sporządzanych przez Dyrektora Polskich Parków Narodowych;
- 7) polecanie przeprowadzenia kontroli nieujętych w planie kontroli, o którym mowa w pkt 6.

3. Minister właściwy do spraw środowiska oraz Dyrektor Polskich Parków Narodowych przeprowadzają kontrolę w Polskich Parkach Narodowych na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

Art. 21. 1. Dyrektor Polskich Parków Narodowych oraz dyrektorzy parków narodowych wydają decyzje administracyjne w zakresie określonym w odrębnych przepisach.

2. W postępowaniu administracyjnym organem wyższego stopnia w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, w stosunku do:

- 1) Dyrektora Polskich Parków Narodowych jest minister właściwy do spraw środowiska;
- 2) dyrektora parku narodowego jest Dyrektor Polskich Parków Narodowych.

Art. 22. 1. Przy dyrektorze parku narodowego działa rada naukowa parku narodowego, będąca jego organem opiniodawczo-doradczym.

2. Rada naukowa parku narodowego liczy od 10 do 20 członków.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego oraz Dyrektora Polskich Parków Narodowych, powołuje, w drodze zarządzenia, członków rady naukowej parku narodowego.

4. Członków rady naukowej parku narodowego powołuje się w szczególności spośród działających na rzecz ochrony przyrody przedstawicieli nauki, praktyki, organizacji ekologicznych, właściwych miejscowo samorządów wojewódzkich, powiatowych lub samorządów gminnych.

5. Kadencja rady naukowej parku narodowego trwa 5 lat.

6. Członkostwo w radzie naukowej parku narodowego wygasa w przypadku:

- 1) odwołania członka przez ministra właściwego do spraw środowiska;
- 2) ograniczenia albo utraty przez członka zdolności do czynności prawnych;
- 3) pisemnej rezygnacji członka;
- 4) śmierci członka.

7. W przypadkach, o których mowa w ust. 6, nowych członków rady naukowej parku narodowego powołuje się na okres pozostały do końca kadencji tej rady.

8. Rada naukowa parku narodowego wybiera ze swojego grona przewodniczącego i zastępcę przewodniczącego oraz uchwała regulamin działania.

9. Do zadań rady naukowej parku narodowego należy w szczególności:

- 1) ocena stanu zasobów, tworów i składników przyrody parku narodowego;
- 2) opiniowanie projektu strategii ochrony parku narodowego, projektu planu zarządzania i projektu zadań ochronnych;
- 3) ocena realizacji ustaleń strategii ochrony parku narodowego, zadań ochronnych i skuteczności zabiegów ochronnych w parku narodowym;
- 4) opiniowanie programów badawczych i naukowych w zakresie ochrony przyrody w parku narodowym;

- 5) opiniowanie programów monitoringu przyrodniczego w parku narodowym oraz ocena jego wyników, w tym przekazanie rekomendacji dotyczących prowadzenia działań ochronnych;
- 6) przedstawianie wniosków i opinii w sprawach ochrony przyrody i funkcjonowania parku narodowego.

10. Wydatki związane z działalnością rady naukowej parku narodowego są pokrywane z budżetu Polskich Parków Narodowych, pozostającego w dyspozycji dyrektora parku narodowego.

Art. 23. 1. Członkom rady naukowej parku narodowego za pracę w ramach rady nie przysługuje wynagrodzenie.

2. Członkom rady naukowej parku narodowego zamieszkałym poza miejscowością, w której odbywa się posiedzenie, przysługują diety oraz zwrot kosztów podróży i noclegów na zasadach określonych w przepisach dotyczących wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy – Kodeks pracy.

Rozdział 4

Gospodarowanie nieruchomościami przez Polskie Parki Narodowe

Art. 24. 1. W przypadku utworzenia albo powiększenia obszaru parku narodowego, z dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 5 ust. 1, Polskie Parki Narodowe nabywają z mocy prawa:

- 1) prawo użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa położonych w granicach parku narodowego i służących realizacji jego celów;
- 2) własność położonych na tych nieruchomościach budynków, innych urządzeń i lokali;
- 3) własność udziałów Skarbu Państwa w nieruchomościach stanowiących współwłasność Skarbu Państwa położonych w granicach parku narodowego.

2. Nabycie praw, o których mowa w ust. 1, nie może naruszać praw osób trzecich.

3. Nabycie praw, o których mowa w ust. 1, potwierdza właściwy miejscowo wojewoda w drodze decyzji administracyjnej wydanej w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 5 ust. 1. Odwołania od decyzji wojewody rozpatruje minister właściwy do spraw środowiska.

4. Decyzja, o której mowa w ust. 3, stanowi podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych oraz w ewidencji gruntów i budynków.

5. Dyrektor Polskich Parków Narodowych jest obowiązany do złożenia wniosków o wpis w księgach wieczystych prawa użytkowania wieczystego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1 oraz własności udziałów Skarbu Państwa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, w terminie 6 miesięcy od dnia doręczenia ostatecznej decyzji, o której mowa w ust. 3.

6. Nabycie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, oraz własności udziałów Skarbu Państwa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, jest wolne od podatków i opłat związanych z tym działaniem, a wynikające z niego wpisy do ksiąg wieczystych i ich zakładanie są wolne od opłat.

7. Nabycie prawa użytkowania wieczystego nieruchomości, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, następuje bez obowiązku wniesienia pierwszej opłaty, a nabycie własności, o której mowa w ust. 1 pkt 2, oraz nabycie własności udziałów Skarbu Państwa, o której mowa w ust. 1 pkt 3, następuje nieodpłatnie.

Art. 25. 1. W przypadku likwidacji albo zmniejszenia obszaru parku narodowego prawo użytkowania wieczystego w stosunku do nieruchomości Skarbu Państwa, które zostały wyłączone z granic parku narodowego, wygasa z dniem wejścia w życie przepisów wydanych na podstawie art. 5 ust. 1.

2. Dyrektor Polskich Parków Narodowych przekazuje protokolarnie nieruchomości, o których mowa w ust. 1, do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa.

Art. 26. 1. Polskim Parkom Narodowym przysługuje prawo pierwokupu:

- 1) nieruchomości położonej w granicach parku narodowego – na rzecz Skarbu Państwa;
- 2) ułamkowej części nieruchomości położonej w granicach parku narodowego – na rzecz Polskich Parków Narodowych.

2. Prawo pierwokupu może być wykonane przez dyrektora parku narodowego w terminie miesiąca od dnia otrzymania przez niego zawiadomienia o treści umowy sprzedaży.

3. Notariusz sporządzający umowę sprzedaży jest obowiązany do zawiadomienia dyrektora parku narodowego o treści tej umowy.

4. Dyrektor parku narodowego wykonuje prawo pierwokupu przez złożenie oświadczenia w formie aktu notarialnego u notariusza, o którym mowa w ust. 3. W przypadku gdy złożenie oświadczenia u tego notariusza jest niemożliwe lub napotyka poważne trudności, może być ono złożone u innego notariusza.

5. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 4, notariusz doręcza sprzedawcy.

6. Prawo pierwokupu wykonuje się po cenie ustalonej między stronami w umowie sprzedaży.

7. Jeżeli cena sprzedawanej nieruchomości rażąco odbiega od jej wartości rynkowej, dyrektor parku narodowego wykonujący prawo pierwokupu może, w terminie 14 dni od daty złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 4, wystąpić do sądu o ustalenie ceny tej nieruchomości.

8. Dyrektor parku narodowego może dokonać zapłaty niespornej części ceny nieruchomości przed wystąpieniem do sądu o ustalenie ceny tej nieruchomości.

9. Sąd ustala cenę nieruchomości, o której mowa w ust. 7, przy zastosowaniu sposobów jej ustalania określonych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

10. Czynność prawna dokonana niezgodnie z przepisami ustawy lub bez zawiadomienia uprawnionego do prawa pierwokupu jest nieważna.

11. W przypadku gdy prawo pierwokupu nieruchomości położonej na obszarze parku narodowego z mocy przepisów odrębnych przysługuje jednocześnie kilku podmiotom, pierwszeństwo w realizacji prawa pierwokupu przysługuje Polskim Parkom Narodowym.

12. Do sprzedaży gruntów leśnych położonych na obszarze parku narodowego, nie stosuje się art. 37a ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

13. W przypadku wykonania przez dyrektora parku narodowego prawa pierwokupu, właściwy miejscowo starosta oddaje nieruchomość Skarbu Państwa w użytkowanie wieczyste Polskim Parkom Narodowym.

14. Położone w granicach parku narodowego nieruchomości Skarbu Państwa zbędne jednostce organizacyjnej sprawującej trwały zarząd, w przypadku wygaśnięcia trwałego zarządu na rzecz jednostki organizacyjnej, na wniosek dyrektora parku narodowego oddaje się w użytkowanie wieczyste Polskim Parkom Narodowym.

15. Oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości, o których mowa w ust. 13 i 14, jest wolne od podatków i opłat związanych z tym działaniem, a wynikające z niego wpisy do ksiąg wieczystych i ich zakładanie są wolne od opłat.

Art. 27. Od Polskich Parków Narodowych nie pobiera się opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego.

Art. 28. Dyrektor parku narodowego, po uzyskaniu zgody Dyrektora Polskich Parków Narodowych, może nabywać na rzecz Polskich Parków Narodowych nieruchomości położone

poza granicami parku narodowego, jeżeli służą one osiągnięciu celów parku narodowego, o których mowa w art. 3 ust. 2.

Art. 29. 1. Zawarcie przez Polskie Parki Narodowe umowy dotyczącej rozporządzenia nieruchomości następuje w drodze przetargu.

2. Przed zawarciem umowy dotyczącej rozporządzenia nieruchomości Polskie Parki Narodowe są obowiązane uzyskać zgodę organu właściwego, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1933).

Art. 30. Umowa dotycząca rozporządzenia nieruchomości jest zawierana w drodze bezprzetargowej, jeżeli:

- 1) stroną jest państwowa jednostka budżetowa, jednostka samorządu terytorialnego, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe lub Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie;
- 2) zbycie nieruchomości następuje w drodze zamiany lub darowizny;
- 3) przedmiotem zbycia jest udział w nieruchomości, a zbycie następuje na rzecz innych współwłaścicieli nieruchomości;
- 4) zawierana jest umowa użyczenia;
- 5) zawierana jest umowa najmu lokalu z pracownikiem Służby Parku Narodowego;
- 6) zawierana jest umowa służebności drogi koniecznej lub służebności przesyłu;
- 7) zawierana jest umowa najmu lokalu z aktualnym najemcą, któremu przysługuje tytuł prawny do zajmowania lokalu, wynikający z przepisów odrębnych;
- 8) nieruchomość jest zbywana na rzecz osoby, której przysługuje pierwszeństwo w jej nabyciu stosownie do przepisów ustawy.

Art. 31. Przetarg ogłasza, organizuje i przeprowadza Dyrektor Polskich Parków Narodowych albo dyrektor parku narodowego.

Art. 32. 1. Przetarg przeprowadza się w formie:

- 1) przetargu ustnego nieograniczonego;
- 2) przetargu ustnego ograniczonego;
- 3) przetargu pisemnego nieograniczonego;
- 4) przetargu pisemnego ograniczonego.

2. Przetarg ustny ma na celu uzyskanie najwyższej ceny. Przetarg pisemny ma na celu wybór najkorzystniejszej oferty.

3. Przetarg ograniczony organizuje się, jeżeli warunki przetargowe mogą być spełnione tylko przez ograniczoną liczbę osób.

4. O zastosowanej formie przetargu decyduje organ organizujący przetarg.

Art. 33. 1. Ogłoszenie o przetargu podaje się do publicznej wiadomości niezwłocznie, a w przypadku nieruchomości, o których mowa w art. 37 ust. 1, nie wcześniej niż po upływie terminu, o którym mowa w art. 37 ust. 11. Ogłoszenie o przetargu wywiesza się w szczególności w siedzibie Dyrekcji Polskich Parków Narodowych lub w siedzibie parku narodowego oraz zamieszcza się na stronie internetowej Dyrekcji Polskich Parków Narodowych lub parku narodowego.

2. W ogłoszeniu o przetargu podaje się czas, miejsce i warunki przetargu, a w razie ogłoszenia kolejnego przetargu lub rokowań również terminy przeprowadzenia poprzednich przetargów. Ogłoszenie o przetargu zawiera ponadto odpowiednio:

- 1) oznaczenie nieruchomości według księgi wieczystej oraz ewidencji gruntów i budynków;
- 2) powierzchnię nieruchomości;
- 3) przeznaczenie nieruchomości i sposób jej zagospodarowania;
- 4) termin zagospodarowania nieruchomości;
- 5) cenę nieruchomości w wysokości nie niższej niż wartość nieruchomości określona przez rzeczoznawcę majątkowego;
- 6) wysokość opłat z tytułu użytkowania, najmu lub dzierżawy;
- 7) terminy wnoszenia opłat;
- 8) zasady aktualizacji opłat;
- 9) informacje o przeznaczeniu, w szczególności do sprzedaży, oddania w użytkowanie, najem lub dzierżawę;
- 10) wysokość wadium.

3. Przed podaniem do publicznej wiadomości informacji o ogłoszeniu przetargu, rozpatruje się wnioski uprawnionych do nabycia, użytkowania, najmu lub dzierżawy nieruchomości w drodze bezprzetargowej.

4. W przypadku pozytywnego rozpatrzenia wniosku, o którym mowa w ust. 3, nieruchomość, której ten wniosek dotyczy, nie może być przedmiotem przetargu.

Art. 34. 1. Jeżeli drugi przetarg zakończył się wynikiem negatywnym, organ organizujący przetarg może zbyć nieruchomość albo zawrzeć umowę użytkowania, najmu lub dzierżawy nieruchomości w drodze rokowań albo organizować kolejne przetargi. W przypadku zbywania

nieruchomości cena ogłoszona w kolejnych przetargach albo ustalona w wyniku rokowań nie może być niższa niż 2/3 wartości nieruchomości określonej przez rzeczoznawcę majątkowego.

2. Przetarg uważa się za zakończony wynikiem negatywnym, jeżeli nikt nie przystąpił do przetargu ustnego lub żaden z uczestników nie zaoferował postąpienia ponad cenę wywoławczą albo jeżeli w przetargu pisemnym nie wpłynęła ani jedna oferta lub żaden z uczestników nie zaoferował ceny wyższej od wywoławczej, a także jeżeli komisja przetargowa stwierdziła, że żadna oferta nie spełnia warunków przetargu.

3. Uczestnik przetargu może w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku przetargu ustnego lub doręczenia zawiadomienia o wyniku przetargu pisemnego zaskarżyć czynności związane z przeprowadzeniem przetargu do ministra właściwego do spraw środowiska lub Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

Art. 35. 1. Organ organizujący przetarg jest obowiązany zawiadomić osobę ustaloną jako nabywca nieruchomości o miejscu i terminie zawarcia umowy dotyczącej rozporządzenia nieruchomością, najpóźniej w ciągu 21 dni od dnia rozstrzygnięcia przetargu. Termin na zawiadomienie ulega zawieszeniu na czas rozpatrywania wniosku, o którym mowa w art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym. Wyznaczony termin nie może być krótszy niż 7 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

2. Jeżeli osoba ustalona jako zwycięzca przetargu nie przystąpi bez uzasadnionej przyczyny do zawarcia umowy albo odmówi podpisania umowy bez uzasadnionej przyczyny, w miejscu i terminie podanych w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 1, organ organizujący przetarg może:

- 1) odstąpić od zawarcia umowy, ogłaszając kolejny przetarg;
- 2) zawrzeć umowę dotyczącą rozporządzenia nieruchomością z kolejną osobą wyłonioną w drodze przetargu.
3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, wpłacone wadium nie podlega zwrotowi.
4. W zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 1, zamieszcza się informacje, o których mowa w ust. 2 i 3.

Art. 36. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania przy przeprowadzaniu poszczególnych rodzajów przetargów oraz warunki organizowania przetargu ograniczonego,
- 2) tryb powoływania, skład i sposób działania komisji przetargowej,
- 3) sposób ustalania wysokości wadium oraz terminy i formy jego wnoszenia i zwrotu,

- 4) sposób sporządzania protokołu z przeprowadzonego przetargu oraz zakres informacji w nim zawartych,
 - 5) tryb postępowania w przypadku zaskarżenia czynności związanych z przeprowadzeniem przetargu,
 - 6) tryb postępowania przy przeprowadzaniu rokowań
- mając na względzie konieczność zapewnienia jawności i jednolitości tych postępowań, równego dostępu do udziału w przetargu oraz uzyskania najkorzystniejszego wyniku przetargu.

Art. 37. 1. Polskie Parki Narodowe mogą sprzedawać nieprzydatne im nieruchomości zabudowane budynkami mieszkalnymi i samodzielne lokale mieszkalne, zwane dalej „lokalami”. Lokal sprzedaje się wraz z pomieszczeniami przynależnymi oraz prawem związanym z prawem własności lokalu.

2. Nie podlegają sprzedaży lokale:

- 1) niezbędne dla zapewnienia bezpłatnych mieszkań dla uprawnionych pracowników Służby Parku Narodowego;
- 2) związane z zarządzaniem parkiem narodowym;
- 3) powodujące powstanie enklaw gruntów obcej własności w obszarze parku narodowego.

3. Pracownikom i byłym pracownikom Służby Parku Narodowego, mającym co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w Polskich Parkach Narodowych, z wyłączeniem osób, z którymi stosunek pracy został rozwiązany bez wypowiedzenia z winy pracownika, przysługuje pierwszeństwo w nabyciu lokali, których są najemcami i w których mieszkają.

4. Ustalenie ceny lokalu przy sprzedaży, o której mowa w ust. 1, następuje na zasadach określonych w przepisach o gospodarce nieruchomościami, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Cena sprzedaży lokalu podlega łącznemu obniżeniu o 6% za każdy rok zatrudnienia w Polskich Parkach Narodowych lub w parkach narodowych i o 3% za każdy rok najmu tego lokalu, jednak nie więcej niż o 95%. Jeżeli osobą uprawnioną jest emeryt lub rencista, cena sprzedaży lokalu wynosi 5% jego wartości. W razie zbiegu uprawnień do obniżenia ceny sprzedaży lokalu przysługujących osobom prowadzącym wspólne gospodarstwo domowe okresy zatrudnienia tych osób sumuje się, przy czym bonifikata nie może przekraczać 95% ceny sprzedaży lokalu. Uprawnienie to przysługuje tylko przy nabyciu jednego lokalu.

6. Przepisy ust. 3–5 stosuje się również do osób bliskich, które w dniu śmierci pracownika Służby Parku Narodowego zamieszkiwały razem z nim. Przez osoby bliskie rozumie się małżonków oraz wstępnych i zstępnych, a także osoby przysposabiające i przysposobione.

7. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 5, przysługuje osobom bliskim również w stosunku do lokalu, którego prawo najmu osoby te uzyskały w zamian za lokal zajmowany w dniu śmierci pracownika lub byłego pracownika Służby Parku Narodowego. Uprawnienie to przysługuje tylko jednej osobie bliskiej i tylko przy nabyciu jednego lokalu.

8. Dyrektor Polskich Parków Narodowych żąda zwrotu kwoty równej udzielonej bonifikacie po jej waloryzacji, jeżeli nabywca lokalu, o którym mowa w ust. 3, 6 i 7, przed upływem 5 lat od dnia jego nabycia zbył ten lokal lub wykorzystał na inne cele niż mieszkaniowe. Waloryzacji dokonuje się według zasad określonych w przepisach o gospodarce nieruchomościami.

9. Przepisów ust. 8 nie stosuje się w przypadku zbycia na rzecz osoby bliskiej, chyba że ta osoba bliska zbyła lub wykorzystała nieruchomość na inne cele niż cele uzasadniające udzielenie bonifikaty, przed upływem 5 lat, licząc od dnia pierwotnego nabycia.

10. Najemcom nieposiadającym uprawnień, o których mowa w ust. 3, 6 i 7, przysługuje pierwszeństwo w nabyciu przeznaczonego do sprzedaży lokalu, który zajmują co najmniej od 3 lat, na podstawie umowy najmu zawartej na czas nieoznaczony. Przepisu ust. 5 nie stosuje się.

11. O przeznaczeniu lokali do zbycia dyrektor parku narodowego, po uzgodnieniu z Dyrektorem Polskich Parków Narodowych, zawiadamia na piśmie osoby, o których mowa w ust. 3, 6, 7 i 10, wyznaczając co najmniej miesięczny termin na złożenie pisemnego oświadczenia o zamiarze nabycia lokalu, liczony od dnia doręczenia zawiadomienia osobie zainteresowanej. Niezłożenie oświadczenia w wyznaczonym terminie oznacza rezygnację z nabycia lokalu.

12. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 11, powinno zawierać:

- 1) cenę lokalu;
- 2) przewidywany termin zawarcia umowy sprzedaży lokalu;
- 3) informację o skutku niezłożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 11.

13. Pracownikom i byłym pracownikom Służby Parku Narodowego, niebędącym najemcami lokali przeznaczonych do sprzedaży, przysługuje pierwszeństwo w nabyciu lokali wolnych (pustostanów).

14. W przypadku wielu chętnych do nabycia lokalu, o których mowa w ust. 13, dyrektor parku narodowego, po uzgodnieniu z Dyrektorem Polskich Parków Narodowych, organizuje przetarg ograniczony, o którym mowa w art. 30 pkt 2.

15. Lokale mogą być zbywane, pod rygorem nieważności, wyłącznie na zasadach określonych w ust. 1–14.

16. W sprawach, o których mowa w ust. 1–14, nie stosuje się ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 52).

Art. 38. Pracownik, który nabył lokal wykorzystywany lub przeznaczony na cele mieszkaniowe na zasadach określonych w art. 37 ust. 1–14 albo skorzystał z uprawnień określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa, albo w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach, nie może ubiegać się o:

- 1) nabycie kolejnego lokalu na zasadach określonych w art. 37 ust. 1–14, w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach albo w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa;
- 2) wypłacanie ekwiwalentu za niewykorzystywanie bezpłatnego mieszkania.

Rozdział 5

Gospodarka finansowa Polskich Parków Narodowych

Art. 39. 1. Polskie Parki Narodowe prowadzą samodzielną gospodarkę finansową na podstawie rocznego planu finansowego.

2. Polskie Parki Narodowe prowadzą rachunkowość według zasad określonych w przepisach ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, 2105 i 2106), o ile przepisy niniejszej ustawy nie stanowią inaczej.

3. Roczne sprawozdanie finansowe Polskich Parków Narodowych podlega badaniu przez firmę audytorską.

Art. 40. 1. Polskie Parki Narodowe otrzymują dotację celową z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska, na realizację zadań, o których mowa w art. 11.

2. Polskie Parki Narodowe mogą otrzymać dotację podmiotową z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska, w przypadku gdy planowane do pozyskania środki z działalności nie są wystarczające na pokrycie kosztów działalności.

3. Polskie Parki Narodowe mogą otrzymać dotację celową z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

4. Polskie Parki Narodowe mogą otrzymać dotację celową z budżetu jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań związanych z:

- 1) ochroną różnorodności biologicznej;
- 2) udostępnianiem obszaru parku narodowego, w tym na wydatki inwestycyjne;
- 3) edukacją ekologiczną;
- 4) zachowaniem dziedzictwa kulturowego, w szczególności z pracami konserwatorskimi, restauratorskimi i robotami budowlanymi przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Art. 41. 1. W rocznym planie finansowym wyodrębnia się składowe, o których mowa w art. 31 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

2. Dyrektor Polskich Parków Narodowych, na podstawie projektów planów rzeczowo-finansowych parków narodowych oraz projektu planu finansowego Dyrekcji Polskich Parków Narodowych, sporządza projekt rocznego planu finansowego.

3. W rocznym planie finansowym mogą być dokonywane zmiany przychodów i kosztów po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska. O dokonanych zmianach należy niezwłocznie powiadomić ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

4. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia gospodarki finansowej Polskich Parków Narodowych, w tym:

- 1) sposób i tryb sporządzania planów rzeczowo-finansowych parków narodowych,
- 2) sposób i tryb dokonywania zmian w rocznym planie finansowym,
- 3) sposób realizacji planów rzeczowo-finansowych parków narodowych, dokonywania rozliczeń wewnętrznych oraz zaciągania zobowiązań,
- 4) sposób rozliczenia kosztów działalności,
- 5) sposób gospodarowania środkami finansowymi przez parki narodowe i Dyrekcję Polskich Parków Narodowych,
- 6) sposób podziału dotacji celowej między parki narodowe,
- 7) podział przychodów parków narodowych oraz Dyrekcji Polskich Parków Narodowych

- mając na względzie potrzebę przestrzegania zasad celowego i oszczędnego dokonywania wydatków oraz terminowej realizacji zadań.

Art. 42. 1. Przychodami Polskich Parków Narodowych są:

- 1) dotacje z budżetu państwa;
- 2) dotacje z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- 3) dotacje z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej;
- 4) wpłaty Dyrekcji Generalnej Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, o którym mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, ze środków funduszu leśnego, o których mowa w art. 57 ust. 2 ustawy o lasach, w wysokości stanowiącej równowartość 25% planowanego stanu tych środków na początek danego roku, jednak nie mniej niż 35 mln zł rocznie;
- 5) wpływy z opłat, o których mowa w art. 56 ust. 1;
- 6) wpływy z opłat pobieranych w związku z działalnością edukacyjną oraz za wstęp do obiektów związanych z tą działalnością;
- 7) wpływy z tytułu wynajmu pomieszczeń;
- 8) wpływy z tytułu dzierżawy, najmu lub użytkowania nieruchomości;
- 9) wpływy ze sprzedaży produktów uzyskiwane w ramach realizacji zadań wynikających ze strategii ochrony parku narodowego, planu zarządzania lub zadań ochronnych;
- 10) wpływy ze sprzedaży materiałów edukacyjnych, informacyjnych i naukowych;
- 11) wpływy ze sprzedaży składników rzeczowych majątku ruchomego;
- 12) wpływy wynikające z prowadzenia działalności rolniczej;
- 13) wpływy z tytułu udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie;
- 14) wpływy z opłat za udostępnienie informacji o zasobach przyrodniczych, kulturowych i kartograficznych;
- 15) wpływy z tytułu nawiązek orzeczonych wobec sprawców skazanych za wykroczenia przeciwko środowisku;
- 16) wpływy z opłat za filmowanie lub fotografowanie, w celach komercyjnych;
- 17) opłata dodatkowa, o której mowa w art. 56 ust. 10;
- 18) inne niewymienione wpływy wynikające z działalności Polskich Parków Narodowych, w tym parków narodowych.

2. Przychodami Polskich Parków Narodowych mogą być:

- 1) dobrowolne wpłaty spadki, zapisy i darowizny;
- 2) świadczenia rzeczowe;

- 3) wpływy z przedsięwzięć organizowanych na rzecz ochrony przyrody;
- 4) środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 5) środki pochodzące ze źródeł zagranicznych, niepodlegające zwrotowi, inne niż środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- 6) dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego przeznaczone na realizację zadań związanych z ochroną wartości przyrodniczych lub kulturowych regionu;
- 7) dotacje ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego lub wojewódzkiego konserwatora zabytków na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

3. Polskie Parki Narodowe, za zgodą ministra właściwego do spraw środowiska wydawaną po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, mogą zaciągać kredyty i pożyczki do wysokości 60% kwot przychodów lub 60% kosztów, ujętych w rocznym planie finansowym, na realizację zadań Polskich Parków Narodowych.

4. Przychody, o których mowa w ust. 1 i 2 przeznacza się na realizację zadań, o których mowa w art. 11.

5. Przychody, o których mowa w ust. 1 pkt 5–18, stanowią przychody uzyskiwane przez parki narodowe w związku z ich działalnością.

Art. 43. Polskie Parki Narodowe tworzą następujące fundusze:

- 1) fundusz podstawowy, będący kapitałem zakładowym – obejmujący wartość mienia Skarbu Państwa przekazanego Polskim Parkom Narodowym oraz wartość mienia Polskich Parków Narodowych;
- 2) fundusz rezerwowy – tworzony z przychodu netto parków narodowych, uzyskanego z wpływów, o których mowa w art. 42 ust. 1 pkt 5–18.

Art. 44. Fundusz podstawowy ulega:

- 1) zwiększeniu o:
 - a) wartość mienia Skarbu Państwa przekazanego Polskim Parkom Narodowym,
 - b) skutki aktualizacji wartości aktywów znajdujących odzwierciedlenie w funduszu podstawowym,
 - c) wartość mienia powstałego w wyniku realizacji zadań własnych i zleconych sfinansowanych z funduszu rezerwowego,

- d) wartość inwestycji i zakupów środków trwałych sfinansowanych z dotacji budżetowych,
 - f) wartość mienia nabytego na własność Polskich Parków Narodowych lub przekazanego im przez inne podmioty;
- 2) zmniejszeniu o:
- a) wartość mienia stanowiącego własność Skarbu Państwa i Polskich Parków Narodowych – sprzedanego, zlikwidowanego albo przekazanego,
 - b) skutki aktualizacji wartości aktywów znajdujących odzwierciedlenie w funduszu podstawowym,
 - d) pokrycie straty netto Polskich Parków Narodowych przewyższającej kwotę funduszu rezerwowego.

Art. 45. Fundusz rezerwy ulega:

- 1) zwiększeniu o odpis z zysku netto;
- 2) zmniejszeniu o pokrycie straty netto Polskich Parków Narodowych za rok obrotowy.

Art. 46. 1. W Polskich Parkach Narodowych tworzy się fundusz parków narodowych stanowiący formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie.

2. Środkami funduszu parków narodowych gospodaruje Dyrektor Polskich Parków Narodowych.

3. Środki funduszu parków narodowych stanowi odpis z przychodów parków narodowych, o których mowa w art. 42 ust. 5.

4. Odpis, o którym mowa w ust. 3, jest ustalany corocznie przez ministra właściwego do spraw środowiska, w drodze zarządzenia, w wysokości nie większej niż 20% wielkości przychodów parku narodowego, o których mowa w art. 42 ust. 5.

Art. 47. Polskie Parki Narodowe mogą przeznaczać środki z funduszu parków narodowych na:

- 1) dofinansowanie realizacji zadań parków narodowych, o których mowa w art. 11 ust. 3;
- 2) realizację zadań w zakresie finansowania i dofinansowania inwestycji budowlanych i zakupów nieruchomości, ulepszeń i remontów posiadanych zasobów mienia, w tym spłaty zobowiązań wraz z kosztami ich obsługi zaciągniętych na te cele, oraz zakupów innych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych;
- 3) dofinansowanie działań promocyjnych Polskich Parków Narodowych;
- 4) partycypację w kosztach realizacji zadań Polskich Parków Narodowych.

Rozdział 6

Planowanie działań ochronnych w parkach narodowych

Art. 48. Dla parku narodowego sporządza się i realizuje:

- 1) strategię ochrony parku narodowego;
- 2) plan zarządzania.

Art 49. 1. Projekt strategii ochrony parku narodowego sporządza dyrektor parku narodowego.

2. Dyrektor parku narodowego zapewnia możliwość udziału społeczeństwa, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu strategii ochrony parku narodowego.

3. Projekt strategii ochrony parku narodowego wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin.

4. Przekazując projekt strategii ochrony parku narodowego do zaopiniowania, dyrektor parku narodowego określa termin na przekazanie opinii, nie krótszy niż 30 dni. Nieprzedstawienie opinii w tym terminie uznaje się za równoważne z przedstawieniem opinii pozytywnej.

5. Strategia ochrony parku narodowego może być zmieniana, jeżeli wynika to z potrzeb związanych z realizacją celów parku narodowego.

6. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio w przypadku dokonywania zmiany strategii ochrony parku narodowego.

Art. 50. Strategię ochrony parku narodowego sporządza się z uwzględnieniem:

- 1) charakterystyki, oceny i waloryzacji stanu przyrody;
- 2) identyfikacji i oceny istniejących oraz potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych;
- 3) charakterystyki i oceny uwarunkowań społecznych i gospodarczych;
- 4) analizy skuteczności dotychczasowych zasad i sposobów ochrony;
- 5) charakterystyki i oceny stanu zagospodarowania przestrzennego;
- 6) wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Art. 51. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, po zasięgnięciu opinii rady naukowej parku narodowego oraz Rady Polskich Parków Narodowych, ustanawia, w drodze rozporządzenia, strategię ochrony parku narodowego, mając na względzie konieczność określenia długookresowych celów ochrony przyrody parku narodowego oraz uwarunkowań społecznych i gospodarczych ich realizacji.

2. Strategia ochrony parku narodowego zawiera:

- 1) strategiczne cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji;
- 2) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków dla przyrody parku narodowego oraz realizacji celów ochrony przyrody;
- 3) wskazanie obszarów ochrony i obserwacji procesów naturalnych, aktywnej ochrony różnorodności biologicznej i ochrony krajobrazu;
- 4) określenie sposobów monitoringu przyrodniczego;
- 5) określenie narzędzi i sposobów ochrony przyrody;
- 6) określenie warunków gospodarczego wykorzystywania obszarów objętych ochroną krajobrazu przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub osoby fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny;
- 7) ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, w tym określenie przebiegu lokalnych korytarzy ekologicznych, dla terenów położonych w granicach parku narodowego i jego otuliny.

Art. 52. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres prac koniecznych do sporządzenia projektu strategii ochrony parku narodowego,
 - 2) tryb sporządzania projektu strategii ochrony parku narodowego,
 - 3) tryb dokonywania zmian w strategii ochrony parku narodowego
- mając na względzie potrzebę ochrony zasobów, tworów i składników przyrody żywej i nieożywionej w parkach narodowych, z uwzględnieniem możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych oraz poziomu wiedzy i nauki w zakresie ochrony przyrody.

Art. 53. 1. Plan zarządzania opracowuje dyrektor parku narodowego na okres 1–5 lat.

2. Dyrektor parku narodowego przedstawia plan zarządzania do zatwierdzenia Dyrektorowi Polskich Parków Narodowych, w terminie do dnia 31 października roku poprzedzającego rok, na który opracowywany jest ten plan.

3. Dyrektor Polskich Parków Narodowych zatwierdza plan zarządzania w terminie do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok, na który opracowywany jest ten plan.

4. Plan zarządzania zawiera:

- 1) określenie działań ochronnych, w tym monitoringu przyrodniczego, przewidzianych do realizacji, z podaniem ich zakresu oraz lokalizacji;
- 2) koszty realizacji działań ochronnych, o których mowa w pkt 1, wraz ze wskazaniem źródeł ich finansowania;
- 3) wskazanie ryzyk dla realizacji działań, o których mowa w pkt 1.

5. Plan zarządzania może być zmieniany w okresie jego obowiązywania, jeżeli jest to uzasadnione, w szczególności koniecznością wykonania dodatkowych działań ochronnych, w tym monitoringu, wynikających z potrzeb realizacji celów parku narodowego.

6. Dyrektor parku narodowego, w terminie do dnia 31 marca każdego roku, przekazuje Dyrektorowi Polskich Parków Narodowych sprawozdanie z wykonania planu zarządzania za rok ubiegły.

7. Dyrektor Polskich Parków Narodowych, w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska zbiorczą informację z wykonania planów zarządzania.

8. W przypadku nieprzekazania przez dyrektora parku narodowego do zatwierdzenia planu zarządzania w terminie, o którym mowa w ust. 2, lub sprawozdania z wykonania planu zarządzania w terminie, o którym mowa w ust. 6, Dyrektor Polskich Parków Narodowych może nałożyć na dyrektora parku narodowego karę dyscyplinarną.

9. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze zarządzenia, tryb i zakres opracowania projektu planu zarządzania.

Art. 54. 1. Dla parku narodowego, do czasu ustanowienia strategii ochrony parku narodowego, sporządza się i realizuje zadania ochronne.

2. Projekt zadań ochronnych opracowuje dyrektor parku narodowego.

3. Minister właściwy do spraw środowiska, po zaopiniowaniu przez radę naukową parku narodowego oraz Radę Polskich Parków Narodowych, ustanawia, w drodze zarządzenia, zadania ochronne dla parku narodowego.

4. Zadania ochronne zawierają:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków dla przyrody parku narodowego oraz realizacji celów ochrony przyrody;
- 2) wskazanie obszarów ochrony i obserwacji procesów naturalnych, aktywnej ochrony różnorodności biologicznej i ochrony krajobrazu;
- 3) określenie działań ochronnych oraz sposobów monitoringu przyrodniczego.

5. Zadania ochronne mogą być ustanawiane na okres 1–5 lat.

6. Zadania ochronne mogą być zmieniane, jeżeli wynika to z potrzeb związanych z realizacją celów parku narodowego.

Rozdział 7

Udostępnianie obszaru parku narodowego

Art. 55. 1. Obszar parku narodowego oraz obiekty Polskich Parków Narodowych, mogą być udostępniane w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym.

2. Dyrektor parku narodowego, uwzględniając zróżnicowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych parków narodowych, nasilenie ruchu turystycznego i jego oddziaływanie na przyrodę parków narodowych, określi, w drodze zarządzenia, miejsca udostępnione w parku narodowym.

Art. 56. 1. Park narodowy pobiera opłaty za udostępnianie:

- 1) obszaru parku narodowego,
 - 2) obiektów Polskich Parków Narodowych
- w celach turystycznych lub rekreacyjnych.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) maksymalną wysokość opłat za jednodniowe udostępnianie obszaru parku narodowego,
- 2) maksymalną wysokość opłat za jednorazowe udostępnianie obiektów Polskich Parków Narodowych,
- 3) rodzaje dokumentów potwierdzających uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłat, o których mowa odpowiednio w ust. 6 i 7

- mając na względzie potrzebę zapewnienia dostępności parków narodowych dla społeczeństwa.

3. Wysokość opłat, o których mowa w ust. 1, oraz sposób ich wnoszenia ustala dyrektor parku narodowego, w porozumieniu z Dyrektorem Polskich Parków Narodowych, w drodze zarządzenia.

4. Dowodem uiszczenia opłat, o których mowa w ust. 1, jest bilet wstępu:

- 1) jednodniowy lub okresowy, w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 1;
- 2) jednorazowy lub okresowy, w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 2.

5. Bilet wstępu należy zachować w czasie przebywania w parku narodowym oraz okazywać na żądanie uprawnionych osób.

6. Opłat, o których mowa w ust. 1, nie pobiera się od:

- 1) dzieci w wieku do 7 lat;
- 2) osób, które posiadają zezwolenie Dyrektora Polskich Parków Narodowych oraz zgodę dyrektora parku narodowego na prowadzenie badań naukowych w zakresie ochrony przyrody;
- 3) uczniów szkół i studentów odbywających zajęcia dydaktyczne w parku narodowym w zakresie uzgodnionym z dyrektorem parku narodowego;
- 4) mieszkańców gmin, na obszarze których położony jest park narodowy;
- 5) osób udających się do wyznaczonych w parku narodowym plaż, po drogach lub szlakach turystycznych wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego;
- 6) osób udających się do miejsc kultu religijnego znajdujących się na obszarze parku narodowego, po drogach lub szlakach turystycznych wyznaczonych przez dyrektora parku narodowego;
- 7) członków rodziny wielodzietnej w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744) posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny;
- 8) pracowników Służby Parku Narodowego;
- 9) osób, o których mowa w art. 8 ust. 4.

7. Opłaty, o których mowa w ust. 1, w wysokości 50% stawki opłaty ustalonej przez dyrektora parku narodowego, pobiera się od:

- 1) uczniów szkół i studentów;
- 2) dzieci i młodzieży, nie dłużej niż do ukończenia 18. roku życia, w okresie pobierania nauki języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej lub innych przedmiotów nauczanych w języku polskim w:

- a) szkołach prowadzonych przez organizacje społeczne za granicą, zarejestrowanych w bazie prowadzonej przez upoważnioną jednostkę podległą ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania,
 - b) szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw,
 - c) sekcjach polskich funkcjonujących w szkołach działających w systemach oświaty innych państw,
 - d) szkołach europejskich działających na podstawie Konwencji o Statucie Szkół Europejskich, sporządzonej w Luksemburgu dnia 21 czerwca 1994 r. (Dz. U. z 2005 r. poz. 10);
- 3) emerytów i rencistów;
 - 4) osób niepełnosprawnych i ich opiekunów.

8. Osoby, o których mowa w ust. 6 pkt 1–4 i 7–9 oraz w ust. 7, są zobowiązane do posiadania i okazywania na żądanie uprawnionych osób dokumentów potwierdzających uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłat, określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 2 pkt 3.

9. Dyrektor parku narodowego, w porozumieniu z Dyrektorem Polskich Parków Narodowych, może ustalić, w drodze zarządzenia, opłaty za udostępnianie, w celach innych niż określone w ust. 1, w szczególności w celach sportowych lub komercyjnego fotografowania lub komercyjnego filmowania.

10. Za brak ważnego biletu wstępu lub dokumentu potwierdzającego uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłaty, określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 2 pkt 3, nakłada się opłatę dodatkową.

11. Wysokość opłaty dodatkowej wynosi:

- 1) 50-krotność stawki opłaty ustalonej przez dyrektora parku narodowego, w przypadku braku biletu wstępu;
- 2) 40-krotność stawki opłaty ustalonej przez dyrektora parku narodowego, w przypadku braku dokumentu potwierdzającego uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłaty, określonego w przepisach wydanych na podstawie ust. 2 pkt 3.

12. Do opłaty dodatkowej doliczana jest cena biletu wstępu.

13. Opłatę dodatkową wnosi się na wskazany rachunek bankowy w terminie 14 dni od dnia wezwania do jej uiszczenia. W przypadku uiszczenia opłaty w terminie 7 dni od dnia wezwania, jej wysokość obniża się o 50%.

Art. 57. 1. Do ceny biletu wstępu na obszar parku narodowego, na obszarze którego działają podmioty uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego, doliczana jest opłata, w wysokości 15% ceny tego biletu, przeznaczana na dofinansowanie zadań w zakresie ratownictwa górskiego.

2. Opłatę, o której mowa w ust. 1, dyrektor parku narodowego przekazuje kwartalnie, podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa górskiego na obszarze, na którym znajduje się park narodowy.

Art. 58. Dyrektor parku narodowego nie ponosi odpowiedzialności za wypadki zaistniałe na obszarze parku narodowego poza miejscami udostępnionymi, z wyłączeniem wypadków przy pracy pracowników Służby Parku Narodowego, oraz za wypadki spowodowane przez zjawiska i procesy naturalne, w szczególności spowodowane przez warunki atmosferyczne.

Rozdział 8

Służba Parku Narodowego

Art. 59. 1. Pracownicy Polskich Parków Narodowych tworzą Służbę Parku Narodowego.

2. Pracownikiem Służby Parku Narodowego może być osoba, która:

- 1) jest obywatelem polskim, z zastrzeżeniem art. 60;
- 2) ukończyła 21 lat;
- 3) ma pełnię praw cywilnych i obywatelskich;
- 4) posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe;
- 5) cieszy się nienaganną opinią;
- 6) posiada odpowiedni stan zdrowia, potwierdzony orzeczeniem lekarskim;
- 7) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 8) odbyła roczny staż w Polskich Parkach Narodowych.

Art. 60. 1. Pracownikiem Służby Parku Narodowego może być osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego, której na podstawie umów międzynarodowych lub przepisów prawa Unii Europejskiej przysługuje prawo podjęcia zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Osoba nieposiadająca obywatelstwa polskiego może zostać zatrudniona na stanowisku pracy, na którym wykonywana praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę podstawowych interesów państwa, jeżeli posiada znajomość języka polskiego potwierdzoną:

- 1) certyfikatem znajomości języka polskiego poświadczającym zdany egzamin z języka polskiego na poziomie średnim ogólnym lub zaawansowanym, wydanym przez Państwową Komisję Poświadczania Znajomości Języka Polskiego jako Obcego;
- 2) dokumentem potwierdzającym ukończenie studiów wyższych prowadzonych w języku polskim;
- 3) świadectwem dojrzałości uzyskanym w polskim systemie oświaty.

Art. 61. 1. Do zadań Służby Parku Narodowego należy w szczególności:

- 1) realizacja ustaleń strategii ochrony parku narodowego albo zadań ochronnych oraz planu zarządzania;
- 2) prowadzenie edukacji ekologicznej, w tym przyrodniczej;
- 3) prowadzenie ośrodków informacji i edukacji oraz publikowanie materiałów informacyjnych i promocyjnych;
- 4) prowadzenie monitoringu przyrodniczego i badań naukowych, w celu określenia metod i sposobów ochrony przyrody, skuteczności działań ochronnych oraz rozpoznawania różnorodności biologicznej;
- 5) utrzymywanie w należyтым stanie infrastruktury technicznej zarządzanej przez Polskie Parki Narodowe;
- 6) udostępnianie parku narodowego do celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych rekreacyjnych i sportowych;
- 7) gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi Polskim Parkom Narodowym w użytkowanie wieczyste lub będącymi ich własnością oraz mieniem Polskich Parków Narodowych;
- 8) ochrona mienia oraz zwalczanie przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody.

2. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, wymagane na poszczególnych stanowiskach w Służbie Parku Narodowego, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy, mając na względzie potrzebę doboru w Służbie Parku Narodowego osób o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych.

3. Wynagrodzenie pracownika Służby Parku Narodowego składa się z wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla zajmowanego stanowiska pracy oraz dodatku za wieloletnią pracę w Służbie Parku Narodowego.

4. Wynagrodzenie osoby zajmującej kierownicze stanowisko w Służbie Parku Narodowego składa się z wynagrodzenia zasadniczego przewidzianego dla zajmowanego

stanowiska pracy, dodatku funkcyjnego oraz dodatku za wieloletnią pracę w Służbie Parku Narodowego.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, warunki wynagradzania za pracę pracowników Służby Parku Narodowego i przyznawania im innych świadczeń związanych z pracą, w tym:

- 1) kwoty wynagrodzenia zasadniczego Służby Parku Narodowego,
 - 2) kwoty innych, poza wynagrodzeniem zasadniczym, składników wynagrodzenia, których wysokość uzasadniona jest zwłaszcza pełnieniem określonej funkcji lub zajmowaniem określonego stanowiska, szczególnymi właściwościami pracy, warunkami wykonywanej pracy oraz kwalifikacjami zawodowymi pracowników
- mając na względzie zakres obowiązków, specyfikę i charakter pracy pracowników Służby Parku Narodowego.

6. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze zarządzenia, kodeks etyki zawodowej pracowników Służby Parku Narodowego.

Art. 62. 1. Pracownicy Służby Parku Narodowego przy wykonywaniu czynności służbowych korzystają z ochrony prawnej, przewidzianej w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2021 r. poz. 2345 i 2447) dla funkcjonariuszy publicznych.

2. Pracownikom Służby Parku Narodowego przysługuje prawo do:

- 1) otrzymania bezpłatnego umundurowania oraz oznak służbowych, z obowiązkiem ich noszenia w czasie pełnienia obowiązków służbowych;
- 2) płatnego urlopu dla poratowania zdrowia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo 6 miesięcy, jeżeli pracowali w Polskich Parkach Narodowych, w pełnym wymiarze czasu pracy, przez okres nie krótszy niż 3 lata;
- 3) jednorazowej odprawy, przy przejściu na emeryturę lub rentę inwalidzką, w wysokości trzykrotnego, a powyżej 20 lat pracy w Polskich Parkach Narodowych – sześciokrotnego wynagrodzenia otrzymywanego za ostatni miesiąc zatrudnienia;
- 4) dodatkowego wynagrodzenia rocznego, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 61 ust. 5.

3. W przypadku rozwiązania stosunku pracy, pracownik Służby Parku Narodowego zwraca wydane umundurowanie, o ile nie było ono używane i którego okres używalności nie upłynął, lub równowartość tego umundurowania.

4. Prawo otrzymywania i noszenia umundurowania wraz z oznakami służbowymi ostatnio zajmowanego stanowiska przysługuje także emerytowanym pracownikom Służby Parku Narodowego.

5. Prawo otrzymywania i noszenia umundurowania Służby Parku Narodowego wraz z oznakami służbowymi przysługuje pracownikom urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska zajmującym się nadzorem nad parkami narodowymi.

6. Przy wykonywaniu obowiązków służbowych pracownik Służby Parku Narodowego jest obowiązany na żądanie obywatela okazać legitymację służbową w taki sposób, aby zainteresowany miał możliwość odczytać i zanotować numer legitymacji i organ, który ją wydał, oraz nazwisko pracownika.

Art. 63. 1. Pracownik Służby Parku Narodowego, na wniosek, może otrzymać równoważnik pieniężny za przedmioty umundurowania niewydane w naturze.

2. Równoważnik pieniężny przysługuje za okres od dnia 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do dnia 31 marca roku następnego.

3. Równoważnik pieniężny wypłaca się w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące, licząc od dnia powstania uprawnienia do jego wypłaty.

4. Przedmioty umundurowania są wyceniane w sposób bezwalutowy przez przypisanie im odpowiedniej liczby punktów przeliczeniowych w ujęciu jednostkowym, rocznym i całkowitym.

5. Równoważnik pieniężny nie przysługuje za okresy nieobecności pracownika Służby Parku Narodowego w służbie z powodu:

- 1) urlopu wychowawczego lub bezpłatnego, o ile suma nieobecności przekroczy 30 dni kalendarzowych w ciągu okresu, o którym mowa w ust. 2;
- 2) zawieszenia pracownika w czynnościach służbowych.

6. Równoważnik pieniężny pomniejsza się w przypadku:

- 1) nieobecności pracownika Służby Parku Narodowego w służbie z powodów, o których mowa w ust. 5;
- 2) wydania przedmiotów umundurowania w naturze.

7. Równoważnik pieniężny podlega zwrotowi w przypadku rozwiązania stosunku pracy pracownika Służby Parku Narodowego.

8. W sprawie zwrotu równoważnika pieniężnego, o którym mowa w ust. 7, wydaje się decyzję administracyjną.

9. Decyzję, o której mowa w ust. 8, wydaje, w odniesieniu do:

- 1) dyrektora parku narodowego – Dyrektor Polskich Parków Narodowych;
- 2) Dyrektora Polskich Parków Narodowych – minister właściwy do spraw środowiska;
- 3) pracownika Służby Parku Narodowego, zatrudnionego w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych – Dyrektor Polskich Parków Narodowych;
- 4) pracownika Służby Parku Narodowego, zatrudnionego w parku narodowym – dyrektor parku narodowego.

11. W przypadku nieobecności pracownika Służby Parku Narodowego w służbie z powodu urlopu wychowawczego lub bezpłatnego w dniu rozpoczęcia okresu, o którym mowa w ust. 2, wypłatę równoważnika pieniężnego zawiesza się.

12. Wznowienie zawieszony wypłaty równoważnika pieniężnego następuje w terminie miesiąca po ustaniu przyczyn nieobecności pracownika w służbie.

13. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość równoważnika pieniężnego za przedmioty umundurowania niewydane w naturze,
- 2) sposób obliczania kwoty pomniejszenia równoważnika pieniężnego,
- 3) wartość pieniężną punktu przeliczeniowego,
- 4) tryb i termin zwrotu równoważnika pieniężnego oraz sposób obliczania kwoty należnej do zwrotu,
- 5) podmioty właściwe w sprawach wypłaty i zwrotu równoważnika pieniężnego - mając na względzie normy należności przedmiotów umundurowania, a także przypisaną poszczególnym przedmiotom, rodzajom umundurowania liczbę punktów przeliczeniowych oraz okres ich używalności.

Art. 64. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, dla pracowników Służby Parku Narodowego:

- 1) wzór legitymacji służbowej,
- 2) rodzaje, wzory, kolory oraz normy należności umundurowania,
- 3) wzory oznak i emblematów,
- 4) sposób noszenia umundurowania, oznak i emblematów,
- 5) warunki otrzymywania i noszenia umundurowania przez pracowników Służby Parku Narodowego, którzy zakończyli pracę w Polskich Parkach Narodowych,

- 6) warunki otrzymywania i noszenia umundurowania przez pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska zajmujących się nadzorem nad parkami narodowymi,
- 7) liczbę punktów przeliczeniowych dla poszczególnych przedmiotów oraz rodzajów umundurowania,
- 8) sposób realizacji norm należności oraz przypadki i sposób ich pomniejszenia lub powiększenia,
- 9) rodzaje umundurowania lub przedmioty umundurowania wydawane w naturze lub w formie równoważnika pieniężnego,
- 10) sposób ustalania i obliczania równowartości wydanego umundurowania, które podlega zwrotowi

- mając na względzie ilość, okres używalności, opis legitymacji służbowej i przedmiotów umundurowania oraz okoliczności, w których pracownicy Służby Parku Narodowego, pracownicy Służby Parku Narodowego, którzy zakończyli pracę w Polskich Parkach Narodowych, oraz pracownicy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska zajmujący się nadzorem nad parkami narodowymi, występują w poszczególnych rodzajach umundurowania, oraz zapewniając, aby rodzaje i wzory umundurowania były praktyczne i estetyczne, a także umożliwiały wykorzystanie umundurowania w różnych warunkach klimatycznych i pogodowych, oraz kierując się potrzebą zapewnienia pracownikom Służby Parku Narodowego oraz pracownikom urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska zajmującym się nadzorem nad parkami narodowymi odpowiednich warunków do wykonywania zadań wymagających przebywania w terenie.

Art. 65. 1. Pracownikowi Służby Parku Narodowego może być wynajęty lokal będący własnością Polskich Parków Narodowych.

2. Umowę najmu zawiera z:

- 1) Dyrektorem Polskich Parków Narodowych – minister właściwy do spraw środowiska;
- 2) pracownikiem Dyrekcji Polskich Parków Narodowych lub dyrektorem parku narodowego – Dyrektor Polskich Parków Narodowych;
- 3) pracownikiem parku narodowego – dyrektor parku narodowego.

3. Pracownikowi Służby Parku Narodowego, na jego wniosek uzasadniony sytuacją rodzinną, może być przyznana bonifikata w opłacie za czynsz w wysokości nie większej niż 50% stawki czynszu obowiązującej w miejscowości, w której znajduje się lokal.

4. Umowę najmu zawiera się na czas zatrudnienia w Polskich Parkach Narodowych.

5. W umowie najmu określa się w szczególności warunki korzystania z lokalu oraz termin jego opuszczenia, po zakończeniu ważności umowy.

Art. 66. Pracownikowi Służby Parku Narodowego, używającemu własnego pojazdu do celów służbowych w przejazdach lokalnych, może być przyznane prawo do zwrotu kosztów związanych z używaniem tego pojazdu – do wysokości miesięcznego ryczału pieniężnego lub do wysokości nieprzekraczającej stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu, określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 34a ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 919, 1005 i 1997), jeżeli przebieg pojazdu, z wyłączeniem ryczału pieniężnego, jest udokumentowany w ewidencji przebiegu pojazdu prowadzonej przez pracownika.

Art. 67. 1. W parkach narodowych zadania związane z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody wykonują funkcjonariusze Straży Parku, będący pracownikami Służby Parku Narodowego.

2. Podstawową komórką organizacyjną Straży Parku jest Posterunek Straży Parku, zwany dalej „Posterunkiem”, którym kieruje komendant Straży Parku podległy dyrektorowi parku narodowego. Skład osobowy Posterunku nie może być mniejszy niż trzy osoby.

3. W ramach Posterunku, dyrektor parku narodowego może tworzyć grupy terenowe. Grupą terenową kieruje dowódca grupy terenowej podlegający bezpośrednio komendantowi Straży Parku.

4. Straż Parku wykonuje służbę w terenie w formie co najmniej dwuosobowych patroli organizowanych przez komendanta Straży Parku lub dowódcę grupy terenowej. Organizujący patrol wyznacza jego dowódcę.

5. W skład patrolu mogą wchodzić pracownicy Służby Parku Narodowego niebędący funkcjonariuszami Straży Parku.

6. Straż Parku działa na podstawie miesięcznych planów pracy opracowanych przez komendanta Straży Parku, zatwierdzonych przez dyrektora parku narodowego oraz doraźnych poleceń dyrektora parku narodowego, komendanta Straży Parku lub dowódcy grupy terenowej.

7. W celu udokumentowania przebiegu służby funkcjonariusze Straży Parku są obowiązani do prowadzenia notatników służbowych.

Art. 68. 1. Funkcjonariuszem Straży Parku może być osoba, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie;
- 2) ukończyła 21 lat;

- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) nie została pozbawiona praw publicznych;
- 5) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe;
- 6) posiada nieposzlakowaną opinię potwierdzoną przez właściwego miejscowo komendanta Policji;
- 7) posiada odpowiedni stan zdrowia potwierdzony orzeczeniem lekarskim i orzeczeniem psychologicznym stwierdzającym brak przeciwwskazań do pracy z bronią;
- 8) nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo umyślne lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 9) odbyła szkolenie podstawowe dla funkcjonariuszy Straży Parku i zdała egzamin przed komisją egzaminacyjną;
- 10) zdała egzamin ze znajomości przepisów dotyczących posiadania, używania i umiejętności posługiwania się bronią przed komisją, o której mowa w art. 16 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz. U. z 2020 r. poz. 955);
- 11) nie jest osobą urodzoną przed dniem 1 sierpnia 1972 r., która w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., była pracownikiem, funkcjonariuszem lub żołnierzem organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, lub współpracowały z tymi organami.

2. Koszty orzeczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 7, ponosi osoba kandydująca na funkcjonariusza Straży Parku.

3. Funkcjonariusz Straży Parku odbywa szkolenia okresowe w celu uzupełniania wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań związanych z ochroną mienia, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody oraz prawa ruchu drogowego.

4. Pracownik Służby Parku Narodowego, któremu przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, jest obowiązany do odbycia szkolenia podstawowego, o którym mowa w ust. 1 pkt 9, oraz szkoleń okresowych, o których mowa w ust. 3.

5. Minister właściwy do spraw środowiska określi, w drodze rozporządzenia, zakres szkolenia podstawowego oraz tryb powoływania komisji, o których mowa w ust. 1 pkt 9, oraz zakres szkoleń okresowych, o których mowa w ust. 3, mając na względzie potrzebę posiadania przez funkcjonariuszy Straży Parku wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań

związanych z ochroną mienia, zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody oraz prawa ruchu drogowego na obszarze parku narodowego.

5. Funkcjonariusz Straży Parku przy wykonywaniu zadań, o których mowa w art. 67 ust. 1, ma prawo do:

- 1) prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia w zakresie ochrony przyrody oraz udziału w postępowaniach przed sądami powszechnymi w charakterze oskarżyciela publicznego i wnoszenia odwołań od postanowień i orzeczeń tych sądów w sprawach o wykroczenia, jeżeli przedmiotem wykroczenia są zasoby, twory i składniki przyrody pochodzące z obszaru parku narodowego;
- 2) prowadzenia dochodzeń oraz wnoszenia i popierania aktu oskarżenia, jeżeli przedmiotem przestępstwa jest drzewo lub drewno pochodzące z obszaru parku narodowego;
- 3) noszenia, użycia i wykorzystania broni palnej bojowej oraz myśliwskiej, kajdanek zakładanych na ręce, pałki służbowej, ręcznego miotacza substancji obezwładniających oraz przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania za pomocą energii elektrycznej;
- 4) żądania niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządowej, a także zwracania się o taką pomoc do przedsiębiorców i organizacji społecznych, jak również w nagłych przypadkach do każdego obywatela o udzielenie doraźnej pomocy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882, 2333, 2447 i 2448);
- 5) legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody, oraz świadków tych przestępstw lub wykroczeń, w celu ustalenia ich tożsamości;
- 6) nakładania i pobierania grzywien w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone odrębnymi przepisami oraz w rozdziale 9;
- 7) kontroli biletów wstępu, o których mowa art. 56 ust. 4, oraz dokumentów potwierdzających uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłat, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 3, a także nakładania opłaty dodatkowej, o której mowa w art. 56 ust. 10;
- 8) ujęcia na gorącym uczynku i przekazywania Policji lub innym właściwym organom osób w przypadku uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody;

- 9) zatrzymywania i dokonywania kontroli środków transportu w celu sprawdzenia ich ładunku oraz przeglądania zawartości bagaży w razie zaistnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody;
- 10) przeszukiwania osób, pomieszczeń i innych miejsc w przypadkach uzasadnionego podejrzenia popełnienia przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody;
- 11) zabezpieczenia jako dowodów rzeczowych, za pokwitowaniem, przedmiotów pochodzących z przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody, a także narzędzi i środków służących do ich popełnienia;
- 12) kontroli i zatrzymania, za pokwitowaniem, dokumentów w zakresie legalności posiadania tworów lub składników przyrody i obrotu nimi, pochodzących z obszaru parku narodowego;
- 13) kontroli podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarze parku narodowego w zakresie przestrzegania przepisów ustawy oraz ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody;
- 14) kontroli podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem i przetwarzaniem drewna i innych produktów leśnych oraz zasobów i tworów przyrody, w celu sprawdzania legalności pochodzenia surowców drzewnych i innych produktów leśnych oraz zasobów i tworów przyrody.

6. Uprawnienia do wykonywania czynności, o których mowa w ust. 5 pkt 5–8, przysługują dyrektorowi parku narodowego, jego zastępcom, oraz pracownikom Służby Parku Narodowego zatrudnionym na stanowisku nadleśniczego, konserwatora obrębu ochronnego, leśniczego, konserwatora obwodu ochronnego, podleśniczego, starszego strażnika i strażnika.

7. Czynności, o których mowa w ust. 5, funkcjonariusz Straży Parku ma prawo wykonywać w granicach parku narodowego, w tym na drogach publicznych przebiegających przez obszar parku narodowego lub poza jego granicami, w razie uzasadnionego podejrzenia, że przestępstwo lub wykroczenie zostało popełnione na szkodę parku narodowego.

8. Przy wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 5, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447) lub przepisy ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2021 r. poz. 457, 1005, 1595 i 2328).

9. Funkcjonariusz Straży Parku przy wykonywaniu czynności służbowych i w związku z wykonywaniem tych czynności korzysta z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, dla funkcjonariusza publicznego.

10. Funkcjonariuszowi Straży Parku wykonującemu obowiązki służbowe na obszarze parków narodowych przysługują uprawnienia określone odrębnymi przepisami odnoszącymi się do:

- 1) Państwowej Straży Łowieckiej – w zakresie zwalczania kłusownictwa;
- 2) Państwowej Straży Rybackiej – zakresie kontroli legalności dokonywanego połowu;
- 3) Inspektora Rybołówstwa Morskiego – w zakresie kontroli legalności dokonywanego połowu.

11. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb wykonywania przez funkcjonariuszy Straży Parku czynności, o których mowa w ust. 5 pkt 5, 8, 12 i 13, mając na względzie potrzebę ustalenia jednolitych sposobów legitymowania i kontroli osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, w zakresie ochrony przyrody.

12. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, zakres i tryb współpracy Straży Parku z Policją oraz zakres działań Straży Parku podlegających kontroli Policji i sposób sprawowania tej kontroli, mając na względzie potrzebę podejmowania wspólnych działań Straży Parku i Policji na obszarze parku narodowego w przedmiocie zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody.

Art. 69. Do kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorcy przez funkcjonariuszy Straży Parku stosuje się przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

Art. 70. 1. W przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–3, 8 i 10–14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418 oraz z 2021 r. poz. 2447), funkcjonariusz Straży Parku może użyć środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit. a, pkt 7, 9, pkt 12 lit. a i pkt 13 tej ustawy, lub wykorzystać te środki.

2. Użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej oraz dokumentowanie tego użycia i wykorzystania, odbywa się na zasadach określonych w ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej.

3. Na sposób przeprowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, przysługuje zażalenie do prokuratora.

Art. 71. W przypadkach, o których mowa w art. 45 pkt 1 lit. a i pkt 2 oraz w art. 47 pkt 1, 3, 5 i 6 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej, funkcjonariusz Straży Parku może użyć broni palnej lub ją wykorzystać.

Art. 72. 1. Funkcjonariusz Straży Parku przy pełnieniu obowiązków służbowych może otrzymać do pracy broń bojową lub broń myśliwską, a pracownik Służby Parku Narodowego broń myśliwską. Broń przydziela się z amunicją i świadectwem broni.

2. Pracownik Służby Parku Narodowego jest dopuszczony do pracy z bronią, jeżeli spełni wymogi określone w art. 68 ust. 1 pkt 7, 9 i 10.

3. Broń bojową i broń myśliwską dyrektor parku narodowego nabywa na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji, na wniosek dyrektora parku narodowego, zgodnie z ustawą z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji.

4. Broń myśliwską funkcjonariusz Straży Parku ma prawo użyć w następujących przypadkach:

- 1) w celu eliminacji lub odstraszenia w granicach parku narodowego zwierząt stwarzających rzeczywiste i bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi;
- 2) w razie konieczności odstrzału, za zgodą dyrektora parku narodowego, zwierzęcia, które nie ma szans na przeżycie.

5. Minister właściwy do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, normy uzbrojenia i wyposażenia indywidualnego oraz zespołowego funkcjonariuszy Straży Parku, sposób przydziału, ewidencjonowania i przechowywania broni bojowej i broni myśliwskiej wraz z amunicją oraz środków przymusu bezpośredniego, mając na względzie potrzebę zabezpieczenia broni bojowej i broni myśliwskiej wraz z amunicją oraz środków przymusu bezpośredniego, będących w dyspozycji Straży Parku.

6. Przepisy dotyczące dopuszczania, przydzielania i wyposażania w broń myśliwską stosuje się do pracowników Służby Parku Narodowego.

Art. 73. 1. Funkcjonariusz Straży Parku i pracownik Służby Parku Narodowego, któremu przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, w celu realizacji ustawowych zadań jest uprawniony do przetwarzania informacji, w tym danych osobowych, z wyłączeniem danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe lub przynależność do związków zawodowych oraz

przetwarzania danych genetycznych lub danych biometrycznych w celu jednoznacznego zidentyfikowania osoby fizycznej, danych dotyczących zdrowia lub danych dotyczących seksualności i orientacji seksualnej osoby fizycznej.

2. Funkcjonariusz Straży Parku i pracownik Służby Parku Narodowego, któremu przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, może przetwarzać dane osobowe bez wiedzy i zgody osoby, której dane dotyczą, w celu realizacji swoich ustawowych zadań.

3. Administratorem danych osobowych przetwarzanych w celach, o których mowa w art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2018 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem przestępczości (Dz. U. z 2019 r. poz. 125), jest Dyrektor Polskich Parków Narodowych.

4. Funkcjonariusz Straży Parku i pracownik Służby Parku Narodowego, któremu przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, w celu realizacji zadań ustawowych, w szczególności dotyczących wykrywania i zwalczania przestępstw lub wykroczeń, w zakresie ochrony przyrody, oraz identyfikacji osób w ramach wykonywanych czynności, jest uprawniony do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych, od innych służb, instytucji państwowych oraz organów władzy publicznej, w szczególności:

- 1) gromadzonych w zbiorach danych lub rejestrach prowadzonych przez te podmioty;
- 2) uzyskanych w wyniku wykonywania swoich zadań ustawowych przez te podmioty.

5. W przypadku, o którym mowa w ust. 4, służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej są obowiązane do nieodpłatnego udostępnienia funkcjonariuszowi Straży Parku lub pracownikowi Służby Parku Narodowego, któremu przysługują uprawnienia funkcjonariusza Straży Parku, niezbędnych informacji, w tym danych osobowych.

6. Służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej administrujące zbiorami danych lub rejestrami, o których mowa w ust. 4 pkt 1, mogą wyrazić zgodę na udostępnianie za pomocą urządzeń telekomunikacyjnych informacji zgromadzonych w tych zbiorach lub rejestrach jednostkom organizacyjnym Polskich Parków Narodowych bez konieczności składania pisemnych wniosków w postaci papierowej lub elektronicznej, jeżeli jednostki te spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne uniemożliwiające wykorzystanie informacji, w tym danych osobowych, niezgodnie z celem ich uzyskania;

- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywania zadań albo prowadzonej działalności.

Art. 74. 1. Polskie Parki Narodowe są uprawnione do przetwarzania informacji, w tym danych osobowych, w zakresie niezbędnym do prowadzenia postępowań kwalifikacyjnych do służby w Posterunkach, przenoszenia do służby w Posterunkach oraz w zakresie wynikającym z przebiegu stosunku służbowego funkcjonariuszy Straży Parku, także po jego ustaniu, w tym mają prawo przetwarzać dane osobowe, o których mowa w art. 9 i art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), z wyłączeniem danych dotyczących kodu genetycznego oraz danych daktyloskopijnych.

2. Do przetwarzania danych osobowych, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się art. 13 ust. 1 lit. d i e oraz art. 16 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) w zakresie, w jakim przepisy szczególne przewidują odrębny tryb sprostowania. Zabezpieczenie przetwarzania danych osobowych polega co najmniej na dopuszczeniu do ich przetwarzania wyłącznie pracowników posiadających pisemne upoważnienie wydane przez administratora danych oraz pisemnym zobowiązaniu pracowników do zachowania przetwarzanych danych w poufności.

Rozdział 9

Przepisy karne

Art. 75. Kto umyślnie:

- 1) narusza zakazy obowiązujące w parku narodowym określone w art. 8 ust. 1,
- 2) narusza warunki zawarte w zezwoleniu na odstępstwo od zakazów, o którym mowa w art. 8 ust. 5–7

- podlega karze aresztu lub grzywny.

Art. 76. Kto umyślnie:

- 1) przebywa na obszarze parku narodowego lub w obiektach parku narodowego bez ważnego biletu wstępu i nie wnosi opłaty dodatkowej w terminie określonym w art. 56 ust. 13 zdanie pierwsze,

- 2) nie posiada ważnego dokumentu potwierdzającego uprawnienia do ulgi w opłatach albo zwolnienia z opłat, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 3, i nie wnosi opłaty dodatkowej w terminie określonym w art. 56 ust. 13 zdanie pierwsze - podlega karze grzywny.

Rozdział 10

Zmiany w przepisach

Art. 77. W ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170 oraz z 2021 r. poz. 401, 1558, 2192 i 2290) w art. 7 w ust. 1:

- 1) w pkt 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„znajdujące się w rezerwach przyrody i służące bezpośrednio i wyłącznie osiągnięciu celów z zakresu ochrony przyrody:”;
- 2) po pkt 8a dodaje się pkt 8b w brzmieniu:
„8b) znajdujące się w parkach narodowych i służące bezpośrednio i wyłącznie osiągnięciu celów z zakresu ochrony przyrody:
 - a) grunty położone na określonych w planie ochrony, strategii ochrony parku narodowego lub w zadaniach ochronnych obszarach:
 - objętych ochroną ścisłą, czynną lub krajobrazową,
 - ochrony i obserwacji procesów naturalnych, aktywnej ochrony różnorodności biologicznej lub ochrony krajobrazu,
 - b) budynki i budowle trwale związane z gruntem;”.

Art. 78. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 37a:
 - a) w ust. 4 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) w odniesieniu do obszaru parku narodowego.”,
 - b) uchyla się ust. 6;
- 2) w art. 40a po ust. 11 dodaje się ust. 11a w brzmieniu:
„11a. Osoba, która nabyła lokal wykorzystywany lub przeznaczony na cele mieszkaniowe na zasadach określonych w ust. 1–11 albo w art. 104a ust. 1–14 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody albo w art. 37 ust. 1–14 ustawy z dnia o parkach narodowych (Dz. U. ...) albo skorzystała z uprawnień określonych w ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością

przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 52) nie może ubiegać się o nabycie kolejnego lokalu na podstawie wymienionych przepisów.”;

3) w art. 58:

- a) w ust. 3a uchyla się pkt 1 i 1a,
- b) po ust. 3a dodaje się ust. 3b w brzmieniu:

„3b. Dyrektor Generalny dokonuje corocznie nie później niż do dnia 31 marca danego roku, wpłat ze środków funduszu leśnego, o których mowa w art. 57 ust. 2, na rzecz Polskich Parków Narodowych, w wysokości i na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia ... o parkach narodowych.”.

Art. 79. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2243 oraz z 2021 r. poz. 1561, 1873 i 2388) w art. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) nieruchomości rolne w rozumieniu Kodeksu cywilnego, z wyłączeniem gruntów znajdujących się w zarządzie Lasów Państwowych i w użytkowaniu wieczystym Polskich Parków Narodowych;”.

Art. 80. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1800, 1927, 2105, 2106, 2269 i 2427) w art. 6 w ust. 1 po pkt 4c dodaje się pkt 4d w brzmieniu:

„4d) Polskie Parki Narodowe;”.

Art. 81. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 oraz z 2022 r. poz. 88) w art. 29 w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) położonych poza obszarem parku narodowego lub jego otuliny, wolno stojących parterowych budynków rekreacji indywidualnej rozumianych jako budynki przeznaczone do okresowego wypoczynku, o powierzchni zabudowy do 35 m², przy czym liczba tych obiektów na działce nie może przekraczać jednego na każde 500 m² powierzchni działki;”.

Art. 82. W ustawie z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1683 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1718 i 2112) w art. 8a w ust. 11 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) graniczącego z parkiem narodowym jest uzgadniany przez dyrektora tego parku narodowego;”.

Art. 83. W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o przetwarzaniu informacji kryminalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1607) w art. 19 pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) Dyrektor Polskich Parków Narodowych i dyrektorzy parków narodowych.”.

Art. 84. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o podatku leśnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 888) w art. 7 po ust. 4 dodaje się ust. 4a w brzmieniu:

„4a. Jednostkom samorządu terytorialnego, na ich wniosek, przysługuje z budżetu państwa zwrot utraconych dochodów w związku ze zwolnieniem, o którym mowa w art. 4 ust. 3, w odniesieniu do parków narodowych.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2021 r. poz. 710 i 954) art. 73 otrzymuje brzmienie:

„Art. 73. Osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego, Polskie Parki Narodowe lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie albo będąca właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.”.

Art. 86. W ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421) w art. 47a:

1) po ust. 1b dodaje się ust. 1c w brzmieniu:

„1c. Odstrzały sanitarne, o których mowa w ust. 1 na obszarze parku narodowego są wykonywane w pierwszej kolejności przez pracowników Służby Parku Narodowego będących członkami Polskiego Związku Łowieckiego.”;

2) w ust. 3 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) parkowi narodowemu, na obszarze którego dokonano odstrzału sanitarnego zwierząt, w przypadku, o którym mowa w ust. 1c – w wysokości 20% kwoty ryczału.”;

3) w ust. 4:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) dzierżawcy albo zarządcy obwodu łowieckiego, na obszarze którego dokonano odstrzału sanitarnego, albo”.

b) po pkt 2 dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) parkowi narodowemu, na obszarze którego dokonano odstrzału sanitarnego, w przypadku, o którym mowa w ust. 1c”;

4) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Polski Związek Łowiecki albo dzierżawca, albo zarządca obwodu łowieckiego, albo dyrektor parku narodowego, na obszarze którego dokonano odstrzału sanitarnego, przekazuje kwotę ryczałtu, o której mowa w ust. 3 pkt 1, myśliwym, którzy wykonali odstrzał sanitarny zwierząt.”.

Art. 87. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84):

1) w art. 5:

a) pkt 22 otrzymuje brzmienie:

„22) udostępnianie – umożliwianie korzystania z rezerwatu przyrody lub niektórych jego obszarów i obiektów w celach naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, filmowania, fotografowania, a także w celach komercyjnych;”.

b) pkt 26 otrzymuje brzmienie:

„26) wstęp do rezerwatu przyrody – wejście lub wjazd na obszar objęty ochroną ścisłą lub czynną w celu naukowym, edukacyjnym, turystycznym lub rekreacyjnym;”;

2) art. 7 otrzymuje brzmienie:

„Art. 7. 1. Utworzenie albo powiększenie obszaru rezerwatu przyrody jest celem publicznym w rozumieniu ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1899).

2. Utworzenie albo powiększenie obszaru rezerwatu przyrody obejmujące obszary, które stanowią nieruchomości niebędące własnością Skarbu Państwa, następuje za zgodą właściciela, a w razie braku jego zgody – w trybie wywłaszczenia określonym w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.”;

3) uchyla się art. 8–12;

4) w art. 15:

a) w ust. 1:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W rezerwatach przyrody zabrania się;”.

- pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom rezerwatu przyrody;”

- pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) palenia ognisk i wyrobów tytoniowych oraz używania źródeł światła o otwartym płomieniu, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;”

- pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) zbioru dziko występujących roślin i grzybów oraz ich części, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;”

- pkt 15 otrzymuje brzmienie:

„15) ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;”

- pkt 17 i 18 otrzymują brzmienie:

„17) wspinaczki, eksploracji jaskiń lub zbiorników wodnych, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

18) ruchu pojazdów poza drogami publicznymi oraz poza drogami położonymi na nieruchomościach położonych w rezerwacie przyrody, wskazanymi przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;”

- pkt 21 otrzymuje brzmienie:

„21) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania, z wyjątkiem akwenów lub szlaków wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;”

- pkt 23–25 otrzymują brzmienie:

„23) biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

24) prowadzenia badań naukowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska;

25) wprowadzania gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;”

- pkt 27 otrzymuje brzmienie:

„27) organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.”,

b) uchyla się ust. 3,

c) ust. 4a–4c otrzymują brzmienie:

„4a. Przy zasięgnięciu opinii, o której mowa w ust. 4, nie stosuje się art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052).

4b. Regionalny dyrektor ochrony środowiska wydaje opinię, o której mowa w ust. 4, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o jej wydanie. Opinia jest wydawana w formie pisemnego stanowiska organu zawierającego ocenę planowanych czynności w odniesieniu do wpływu przedsięwzięcia na przyrodę rezerwatu przyrody.

4c. Zezwolenia, o których mowa w ust. 4, dołącza się do wniosku o pozwolenie na budowę oraz zgłoszenia budowy lub wykonania robót budowlanych, o których mowa w ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 oraz z 2022 r. poz. 88).”,

d) uchyla się ust. 6 dodany przez art. 49 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1084 oraz z 2021 r. poz. 2490),

e) w ust. 7 pkt 6 i 7 otrzymuje brzmienie:

„6) uzasadnienie braku rozwiązań alternatywnych względem planowanego wariantu w przypadku realizacji inwestycji liniowych celu publicznego lub w przypadku realizacji inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej o nieliniowym charakterze w celu związanym z zapewnieniem telekomunikacji na obszarze rezerwatu przyrody;

7) opis przewidywanych działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na przyrodę rezerwatu przyrody.”,

f) ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. W odniesieniu do inwestycji liniowych celu publicznego przewidzianych do realizacji w ramach przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzono ocenę oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, zezwolenie, o którym mowa w ust. 4 pkt 2, zastępuje się uzgodnieniem

warunków realizacji przedsięwzięcia, o którym mowa w art. 77 ust. 1 pkt 1a lub 1b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 2373 i 2389), z Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska. Do uzgodnienia stosuje się przepis ust. 4.”;

5) art. 18 otrzymuje brzmienie:

„Art. 18. 1. Dla rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych sporządza się i realizuje plan ochrony.

2. Plan ochrony, o którym mowa w ust. 1, ustanawia się w terminie 5 lat od dnia uznania obszaru za rezerwat przyrody albo utworzenia parku krajobrazowego.”;

6) w art. 19:

a) w ust. 1 uchyla się pkt 1,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Projekt planu ochrony, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, wymaga zaopiniowania przez właściwe miejscowo rady gmin.”,

c) uchyla się ust. 5;

7) w art. 20:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Plan ochrony dla rezerwatu przyrody oraz parku krajobrazowego sporządza się na okres 20 lat, z uwzględnieniem.”,

b) w ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Plan ochrony dla rezerwatu przyrody zawiera:”,

c) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Plany ochrony dla rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinny uwzględniać zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 28, albo zakres planu ochrony dla obszaru Natura 2000, o którym mowa w art. 29.

6. Przepisu ust. 5 nie stosuje się względem planów ochrony dla rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego pokrywających się w całości lub w części z obszarem Natura 2000, dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych, o którym mowa w art. 28, albo plan ochrony, o którym mowa w art. 29, obejmujące obszar rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego.”;

8) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. Minister właściwy do spraw środowiska określi dla rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb sporządzania projektu planu ochrony,
- 2) zakres prac na potrzeby sporządzenia projektu planu ochrony,
- 3) tryb dokonywania zmian w planie ochrony,
- 4) zakres i sposoby ochrony zasobów, tworów i składników przyrody

– kierując się potrzebą ochrony zasobów, tworów i składników przyrody żywej i nieożywionej w rezerwach przyrody oraz parkach krajobrazowych, z uwzględnieniem możliwości technicznych, organizacyjnych i finansowych oraz poziomu wiedzy i nauki w zakresie ochrony przyrody.”;

9) w art. 22:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dla rezerwatu przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych.”,

b) w ust. 2 uchyla się pkt 1;

10) w art. 27a w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Wyznaczenie obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk, zmiana jego granic lub likwidacja następuje w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska, które określa nazwę, położenie administracyjne, obszar i mapę obszaru, cel i przedmiot ochrony.”;

11) w art. 28 w ust. 11 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem, rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego, dla których ustanowiono plan ochrony uwzględniający zakres, o którym mowa w ust. 10;

3) pokrywającego się w całości lub w części z obszarem rezerwatu przyrody dla którego ustanowiono zadania ochronne uwzględniające zakres, o którym mowa w ust. 10;”;

12) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Plan ochrony ustanowiony dla rezerwatu przyrody lub parku krajobrazowego położonego w granicach obszaru Natura 2000, uwzględniający zakres, o którym mowa w art. 29, staje się planem ochrony dla tej części obszaru Natura 2000.”;

13) w art. 56 ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Dyrektor Polskich Parków Narodowych na obszarze parku narodowego może, po zasięgnięciu opinii dyrektora parku narodowego, zezwolić w stosunku do gatunków objętych ochroną na czynności podlegające zakazom określonym w art. 51 ust. 1 i 1a oraz art. 52 ust. 1 i 1a.”;

14) w art. 83a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zezwolenie na usunięcie drzewa lub krzewu na obszarach ochrony krajobrazu w granicach parku narodowego albo na obszarach ochrony krajobrazowej w rezerwacie przyrody wydaje się po uzgodnieniu odpowiednio z dyrektorem parku narodowego albo regionalnym dyrektorem ochrony środowiska.”;

15) w art. 83f w ust. 1 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) drzew lub krzewów usuwanych w ramach zadań wynikających ze strategii ochrony parku narodowego, planu ochrony lub zadań ochronnych parku narodowego lub rezerwatu przyrody, planu zarządzania, planu ochrony parku krajobrazowego, albo planu zadań ochronnych lub planu ochrony dla obszaru Natura 2000;”;

16) w art. 91 po pkt 1a dodaje się pkt 1b w brzmieniu:

„1b) Dyrektor Polskich Parków Narodowych;”;

17) w art. 94 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dyrektor Polskich Parków Narodowych jest organem wyższego stopnia w stosunku do dyrektora parku narodowego w zakresie, o którym mowa w ust. 1.”;

18) w art. 95 uchyla się pkt 3;

19) uchyla się art. 98;

20) uchyla się art. 103–104b;

21) w art. 107 dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb wykonywania następujących czynności dla Służby Parku Krajobrazowego:

- 1) legitymowania osób naruszających przepisy o ochronie przyrody
- 2) zwracania się do Policji lub innych właściwych organów o ustalenie tożsamości osób, o których mowa w pkt 1, w razie odmowy okazania dokumentu pozwalającego na ustalenie ich tożsamości

- mając na względzie potrzebę ustalenia jednolitych sposobów legitymowania i kontroli osób popełniających wykroczenia i przestępstwa przeciwko ochronie przyrody.”;

22) uchyla się rozdział 7;

23) art. 116 otrzymuje brzmienie:

„Art. 116. W przypadku przebiegu drogi publicznej przez rezerwat przyrody wyznaczenie miejsc parkingowych następuje po uzyskaniu zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.”;

24) w art. 117 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na gruntach użytkowanych gospodarczo w rezerwach przyrody stosuje się ochronę krajobrazową.”;

25) w art. 124 w ust. 2:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) zadań ochronnych lub planu ochrony dla rezerwatu przyrody;”;

b) w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) zadań ochronnych, strategii ochrony parku narodowego lub planu zarządzania, dla parku narodowego.”;

26) w art. 127 w pkt 1 uchyla się lit. a.

Art. 88. W ustawie z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 1633):

1) w art. 4 w pkt 69 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 70 w brzmieniu:

„70) osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Służbie Parku Narodowego.”;

2) w art. 8 w pkt 64 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 65 w brzmieniu:

„65) pkt 70 – minister właściwy do spraw środowiska.”.

Art. 89. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1084 oraz z 2021 r. poz. 2490) w art. 17 uchyla się ust. 4.

Art. 90. W ustawie z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1933) w art. 3 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) Polskie Parki Narodowe;”.

Art. 91. W ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 i 2368 oraz z 2022 r. poz. 88):

1) w art. 37 ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. Na obszarze parku narodowego kąpielisko może zostać utworzone, jeżeli nie sprzeciwiają się temu postanowienia planu ochrony parku narodowego albo strategii

ochrony przyrody parku narodowego albo zadań ochronnych oraz zasady udostępniania parku narodowego.”;

2) w art. 39 ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Na obszarze parku narodowego miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli może zostać utworzone, jeżeli nie sprzeciwiają się postanowienia planu ochrony parku narodowego albo strategii ochrony parku narodowego albo zadań ochronnych oraz zasady udostępniania parku narodowego.”;

3) po art. 213 dodaje się art. 213a w brzmieniu:

„Art. 213a. 1. Wody Polskie, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej, mogą powierzyć Polskim Parkom Narodowym, w drodze porozumienia, na ich wniosek, wykonywanie praw właścicielskich Skarbu Państwa w stosunku do śródlądowych wód płynących znajdujących się w granicach parku narodowego.

2. W porozumieniu, o którym mowa w ust. 1, określa się zakres praw właścicielskich Skarbu Państwa powierzonych Polskim Parkom Narodowym, przy czym nie obejmuje ono uprawnień właściciela wód, o których mowa w art. 263 ust. 3.

3. Prawa właścielskie wykonuje dyrektor parku narodowego, na obszarze którego znajdują się wody będące przedmiotem porozumienia.”;

4) art. 259 otrzymuje brzmienie:

„Art. 259. Polskie Parki Narodowe wykonują prawo użytkowania wieczystego w stosunku do gruntów pokrytych wodami znajdujących się w granicach parku narodowego, z wyłączeniem gruntów pokrytych wodami granicznymi, gruntów pokrytych wodami śródlądowych dróg wodnych, które są sklasyfikowane w klasie wyższej niż klasa I, na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o żegludze śródlądowej, oraz śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym.”.

Rozdział 11

Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Art. 92. 1. Pracownicy parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownicy Służby Parku Narodowego, stają się pracownikami Służby Parku Narodowego, w rozumieniu art. 2 pkt 10 niniejszej ustawy.

2. Do czasu określenia nowych warunków wynagradzania za pracę na podstawie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 61 ust. 5 niniejszej ustawy, warunki

pracy i płacy pracowników, o których mowa w ust. 1, pozostają bez zmian, z wyjątkiem osób, o których mowa w ust. 3.

3. Osoby zatrudnione na stanowisku głównego księgowego parku narodowego stają się zastępcami głównego księgowego Polskich Parków Narodowych.

4. Pracownicy, o których mowa w ust. 1, którzy nie spełniają wymagań określonych w art. 59 ust. 2 niniejszej ustawy, pozostają zatrudnieni na zajmowanych stanowiskach.

Art. 93. 1. Dyrektorzy parków narodowych, o których mowa w art. 8c ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, stają się dyrektorami parków narodowych, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2 niniejszej ustawy.

2. Osoby powołane na stanowisko dyrektora parku narodowego na podstawie ustawy zmienianej w art. 87, pozostają na stanowisku do czasu odwołania przez ministra właściwego do spraw środowiska na podstawie art. 16 ust. 3 niniejszej ustawy.

3. Do konkursów na stanowisko dyrektora parku narodowego ogłoszonych i nierozstrzygniętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 87, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 94. 1. Służba Parku Narodowego, o której mowa w art. 103 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, oraz Straż Parku, o której mowa w art. 108 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, stają się odpowiednio Służbą Parku Narodowego, o której mowa w art. 59 ust. 1 niniejszej ustawy, oraz Strażą Parku, o której mowa w art. 67 ust. 1 niniejszej ustawy.

2. Funkcjonariusze Straży Parku, o których mowa w art. 108 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, stają się funkcjonariuszami Straży Parku, o których mowa w art. 67 ust. 1 niniejszej ustawy.

Art. 95. 1. Rady naukowe parków narodowych, o których mowa w art. 95 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 87, stają się radami naukowymi parków narodowych, o których mowa w art. 22 ust. 1 niniejszej ustawy.

2. Członkowie rad naukowych parków narodowych, o których mowa w art. 95 pkt 3 ustawy zmienianej w art. 87, stają się członkami rad naukowych parków narodowych, o których mowa w art. 22 ust. 1 niniejszej ustawy, i pełnią swoją funkcję do czasu upływu kadencji, na którą zostali powołani na podstawie art. 98 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87.

Art. 96. 1. Pracownicy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska, wykonujący zadania i kompetencje, które na podstawie niniejszej ustawy zostały przejęte przez Dyрекcję Polskich Parków Narodowych oraz pracownicy wykonujący obsługę finansową,

prawną i administracyjną w stosunku do tych zadań, wskazani przez Dyrektora Generalnego tego urzędu, stają się, za ich zgodą, pracownikami Dyrekcji Polskich Parków Narodowych.

2. Dyrektor generalny urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie tego przepisu zawiadamia na piśmie pracowników, o których mowa w ust. 1, o zmianach, jakie mają nastąpić w zakresie ich stosunku pracy.

Art. 97. 1. Pracownicy parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownicy Służby Parku Narodowego, mają pierwszeństwo przy zatrudnianiu w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych.

2. Pracownicy parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownicy Służby Parku Narodowego, mogą być przeniesieni, za ich zgodą, do pracy w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych. W przypadku przeniesienia nie stosuje się art. 92 ust. 2 niniejszej ustawy.

Art. 98. 1. W celu wykonania przepisów ustawy Prezes Rady Ministrów dokonuje, w drodze rozporządzenia, przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych, w tym wynagrodzeń oraz limitów zatrudnienia, między częściami, działami i rozdziałami budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej oraz z uwzględnieniem zadań przejętych przez Polskie Parki Narodowe.

2. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska, w drodze rozporządzenia, dokona przeniesienia planowanych dochodów i wydatków budżetowych w ramach części 41 – środowisko między działami i rozdziałami budżetu państwa w zakresie dotyczącym zadań przejętych przez Dyrekcję Polskich Parków Narodowych z urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska oraz określi limity zatrudnienia i kwoty wynagrodzeń w podziale na działy i rozdziały budżetu państwa, z zachowaniem przeznaczenia środków publicznych wynikającego z ustawy budżetowej oraz uwzględnieniem zadań przejętych przez Polskie Parki Narodowe.

Art. 99. 1. Tworzy się Polskie Parki Narodowe.

2. Parki narodowe jako państwowe osoby prawne, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, tracą osobowość prawną i stają się jednostkami organizacyjnymi Polskich Parków Narodowych.

Art. 100. 1. Minister właściwy do spraw środowiska, powołuje i odwołuje pełnomocnika do spraw organizacji Polskich Parków Narodowych, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”.

2. Powołanie, o którym mowa w ust. 1, następuje nie później niż w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie tego przepisu.

3. Powołanie, o którym mowa w ust. 1, stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

4. Pełnomocnik wykonuje określone w ustawie zadania i kompetencje Dyrektora Polskich Parków Narodowych do czasu powołania Dyrektora Polskich Parków Narodowych, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

5. Wynagrodzenie Pełnomocnika jest płacone z części budżetu państwa, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska.

6. Powołując Pełnomocnika, minister właściwy do spraw środowiska określi szczegółowy zakres jego zadań oraz terminy ich realizacji.

7. Pełnomocnik jest obowiązany do realizacji zadań mających na celu prawidłowe i terminowe:

- 1) przeprowadzenie procesu utworzenia Dyrekcji Polskich Parków Narodowych, w tym wykonywanie czynności z zakresu prawa pracy dotyczących zatrudniania pracowników;
- 2) sporządzenia szczegółowego harmonogramu procesu włączenia parków narodowych w struktury Polskich Parków Narodowych, w uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw środowiska;
- 3) opracowanie preliminarza wydatków Polskich Parków Narodowych;
- 4) realizacji budżetu państwa w okresie włączania;
- 5) powiadomienie właściwego banku o utworzeniu nowej jednostki;
- 6) przeprowadzenie inwentaryzacji aktywów i pasywów parków narodowych, w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;
- 7) podjęcie, z organizacjami związków zawodowych działających w parkach narodowych, w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, negocjacji układu zbiorowego pracy;
- 8) sporządzenie bilansu zamknięcia na dzień zakończenia czynności, o których mowa w pkt 1–7;

8. Pełnomocnik, w terminie nie dłuższym niż do dnia 1 stycznia 2023 r., przekaze ministrowi właściwemu do spraw środowiska dokumentację niezbędną do wykonywania zadań Polskich Parków Narodowych określonych w ustawie oraz propozycję układu zbiorowego pracy dla pracowników Służby Parku Narodowego przygotowaną w wyniku negocjacji z organizacjami związków zawodowych.

9. Obsługę Pełnomocnika, w zakresie, o którym mowa w ust. 7, zapewnia urząd obsługujący ministra właściwego do spraw środowiska.

Art. 101. 1. W sprawach administracyjnych, sądowych lub sądownoadministracyjnych, w zakresie zadań lub kompetencji, które na podstawie ustawy zostały przekazane do zadań i kompetencji Dyrektora Polskich Parków Narodowych, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy, w których stroną był minister właściwy do spraw środowiska, z dniem wejścia w życie ustawy stroną staje się Dyrektor Polskich Parków Narodowych.

2. Postępowania wszczęte i niezakończone dotyczące spraw, które na podstawie ustawy zostały przekazane do zadań lub kompetencji innych organów, toczą się na podstawie dotychczasowych przepisów, przed organami, które przejęły te zadania i kompetencje.

Art. 102. 1. Mienie ruchome będące we władaniu parków narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, staje się mieniem ruchomym parków narodowych o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 niniejszej ustawy.

2. Należności i zobowiązania, w tym nieściągnięte należności i nieuregulowane zobowiązania, parków narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, stają się należnościami i zobowiązaniami parków narodowych, o których mowa w art. 10 ust. 3 pkt 2 niniejszej ustawy.

3. Umowy zawarte przez parki narodowe, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, podlegają aneksowaniu.

4. Umowy na badanie sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 66 ust. 5 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, zawarte przez parki narodowe w rozumieniu art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87, przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, tracą moc.

Art. 103. Polskie Parki Narodowe nabywają z mocy prawa:

- 1) prawo użytkowania wieczystego nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa wraz z położonymi na tych nieruchomościach budynkami i innymi urządzeniami oraz lokalami oddanymi dotychczas w użytkowanie wieczyste lub będące własnością parków narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87;
- 2) prawo własności nieruchomości oraz udziałów w nieruchomościach będących dotychczas własnością parków narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87;

3) udziały w nieruchomości położonej w granicach parku narodowego stanowiące współwłasność Skarbu Państwa.

Art. 104. 1. Nabycie praw, o których mowa w art. 103, potwierdza właściwy miejscowo wojewoda w drodze decyzji administracyjnej wydanej w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Odwołania od decyzji wojewody rozpatruje minister właściwy do spraw środowiska.

2. Decyzja, o której mowa w ust. 1, stanowi podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i w ewidencji gruntów i budynków.

3. Nabycie praw, o których mowa w art. 103, nie może naruszać praw osób trzecich.

4. Nabycie prawa, o którym mowa w art. 103, jest wolne od podatków i opłat. Wynikające z tego nabycia wpisy do ksiąg wieczystych i ich zakładanie są wolne od opłat.

5. Nabycie prawa własności, o którym mowa w art. 103, następuje nieodpłatnie.

6. Dyrektor Polskich Parków Narodowych jest obowiązany do złożenia wniosków o wpis w księgach wieczystych prawa użytkowania wieczystego na rzecz Polskich Parków Narodowych oraz wniosków o wpis w księgach wieczystych prawa własności na rzecz Polskich Parków Narodowych, w terminie 6 miesięcy od dnia doręczenia ostatecznej decyzji, o której mowa w ust. 1.

7. Wniosek, o którym mowa w ust. 6, na podstawie upoważnienia Dyrektora Polskich Parków Narodowych może złożyć dyrektor parku narodowego.

8. Przepisy ust. 1–7 stosuje się do nieruchomości Skarbu Państwa położonych na obszarze parku narodowego, które nie posiadają wpisu o oddaniu ich w użytkowanie wieczyste lub na własność parków narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87.

Art. 105. Funkcjonariusze Straży Parku nieposiadający orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy z bronią, mogą pełnić służbę na podstawie dotychczasowego orzeczenia, do czasu uzyskania orzeczenia, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 7, bez możliwości pracy z bronią.

Art. 106. 1. Osoby zajmujące stanowiska kierownicze w Służbie Parku Narodowego lub będące funkcjonariuszami Straży Parku, urodzone przed dniem 1 sierpnia 1972 r. są obowiązane w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, albo informacji, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, w przypadku złożenia oświadczenia potwierdzającego fakt, iż były pracownikami, funkcjonariuszami lub żołnierzami organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. lub współpracowały z tymi organami, zostają przeniesione na inne stanowisko w Służbie Parku Narodowego, do którego zajmowania nie jest konieczne spełnienie wymagania, o którym mowa w art. 17 ust. 1 i art. 68 ust. 1 pkt 11 niniejszej ustawy.

Art. 107. 1. Pracownicy parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownicy Służby Parku Narodowego, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskali prawo do nabycia lokalu na warunkach preferencyjnych, o których mowa w art. 104a ustawy zmienianej w art. 87, mogą nabyć lokal na dotychczasowych warunkach.

2. Do stażu pracy uprawniającego do bonifikaty przy nabyciu lokalu zgodnie z art. 37 niniejszej ustawy, płatnego urlopu, o którym mowa w art. 62 ust. 2 pkt 2 niniejszej ustawy, lub jednorazowej odprawy, o której mowa w art. 62 ust. 2 pkt 3 niniejszej ustawy, wlicza się okres zatrudnienia w parkach narodowych, o których mowa w art. 8a ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87.

3. Pracownicy parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownicy Służby Parku Narodowego, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uzyskali prawo do bezpłatnego mieszkania, zachowują je na dotychczasowych warunkach określonych w art. 104 ustawy zmienianej w art. 87.

4. Prawo otrzymywania i noszenia umundurowania wraz z oznakami służbowymi ostatnio zajmowanego stanowiska przysługuje emerytowanym pracownikom parków narodowych w rozumieniu art. 8a ustawy zmienianej w art. 87, w tym pracownikom Służby Parku Narodowego.

Art. 108. Parki narodowe jako formy ochrony przyrody, utworzone przed dniem wejścia w życie ustawy, stają się parkami narodowymi jako formami ochrony przyrody w rozumieniu ustawy.

Art. 109. W sprawach, o których mowa w art. 15 ust. 3 ustawy zmienianej w art. 87, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 87, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 110. 1. Dyrekcja Polskich Parków Narodowych przedstawia ministrowi właściwemu do spraw środowiska, do zatwierdzenia roczny plan działalności na rok 2023, w terminie do dnia 31 października 2022 r.

2. Dyrektor parku narodowego przedstawia Dyrektorowi Polskich Parków Narodowych, do zatwierdzenia, plan zarządzania na rok 2023, w terminie do dnia 31 marca 2023 r.

3. Dyrektor Polskich Parków Narodowych zatwierdza plan zarządzania na rok 2023, w terminie do dnia 30 czerwca 2023 r.

Art. 111. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 19 ust. 5 albo art. 19 ust. 5 w związku z art. 20 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 87, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 51 ust. 1 niniejszej ustawy, odrębnie dla każdego parku narodowego, nie dłużej jednak niż przez 20 lat od dnia ich wejścia w życie i mogą być zmieniane na podstawie przepisów ustawy zmienianej w art. 87, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Plany ochrony ustanowione dla parków narodowych położonych w granicach obszarów Natura 2000, uwzględniające zakres, o którym mowa w art. 29 ustawy zmienianej w art. 87, ustanowione przepisami wykonawczymi wydanymi na podstawie art. 19 ust. 5 albo art. 19 ust. 5 w związku z art. 20 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 87, pozostają planami ochrony dla tych części obszarów Natura 2000 i stosuje się do nich art. 28 ust. 11 pkt 2 ustawy zmienianej w art. 87, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 112. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 10h, art. 11 ust. 4, art. 21, art. 103 ust. 4 i 5, art. 104 ust. 19, art. 108 ust. 9 i 10 oraz art. 110 ust. 10 i 12 ustawy zmienianej w art. 87, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 6 ust. 2, art. 36, art. 61 ust. 2 i 5, art. 64, art. 68 ust. 5, 11 i 12 oraz art. 72 ust. 5 niniejszej ustawy oraz art. 21 i art. 107 ust. 8 ustawy zmienianej w art. 87, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy zmienianej w art. 87 oraz art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. poz. 1079, z późn. zm.³⁾) zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 5 ust. 1 niniejszej ustawy.

³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2001 r. poz. 1085, 1189 i 1623, z 2002 r. poz. 1112 oraz z 2003 r. poz. 717, 1568 i 1966.

Art. 113. 1. Maksymalny limit wydatków budżetowych będący skutkiem finansowym ustawy w poszczególnych latach wynosi:

- 1) 2022 r. – 141 249 000 zł;
- 2) 2023 r. – 143 658 400 zł;
- 3) 2024 r. – 147 249 860 zł;
- 4) 2025 r. – 150 931 107 zł;
- 5) 2026 r. – 154 704 384 zł;
- 6) 2027 r. – 158 571 994 zł;
- 7) 2028 r. – 162 536 294 zł;
- 8) 2029 r. – 166 599 701 zł;
- 9) 2030 r. – 170 764 693 zł;
- 10) 2031 r. – 175 033 811 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, wprowadza się mechanizm korygujący polegający na:

- 1) zmniejszeniu kosztów funkcjonowania Dyrekcji Polskich Parków Narodowych;
- 2) zmniejszeniu kosztów realizacji zadań przez parki narodowe.

3. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym mowa w ust. 1, jest minister właściwy do spraw środowiska.

Art. 114. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r., z wyjątkiem art. 96 ust. 2, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, oraz art. 87 pkt 10, art. 99 ust. 1 i art. 100 ust. 1–3 i 5–9, które wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.

Za zgodność pod względem prawnym, redakcyjnym i legislacyjnym

Piotr Kudelski

Zastępca Dyrektora Departamentu Prawnego

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

(-podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Uzasadnienie

Park narodowy – jako forma ochrony przyrody – obejmuje obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na obszarze którego ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe. Tworzy się go w celu zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej oraz walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody. Celem utworzenia parku narodowego jest także odtworzenie zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Początki tworzenia parków narodowych w Polsce sięgają 1921 r., kiedy na części obecnego obszaru Białowieskiego Parku Narodowego utworzono leśnictwo „Rezerwat”. W 1932 r. leśnictwo „Rezerwat” zostało przekształcone w „Park Narodowy w Białowieży”. W 1947 r. jednostkę tę restytuowano jako „Białowieski Park Narodowy”, pod tą nazwą działa do dziś. W 2021 r. obchodzona była setna rocznica ochrony przyrody w formie tworzenia parków narodowych.

Obecnie istnieją w Polsce 23 parki narodowe o łącznej powierzchni wynoszącej około 317 000 ha. Parki narodowe to najważniejszy element systemu ochrony dziedzictwa przyrodniczego w kraju i wiodące jednostki, realizujące wiele zadań z zakresu ochrony przyrody, udostępniania swoich obszarów społeczeństwu oraz edukacji przyrodniczej. Skuteczna realizacja zadań parków narodowych będących najwyższą formą ochrony przyrody w krajowym systemie prawnym, jak również wypełnianie przez te jednostki misji, jaką jest zachowanie najcenniejszych w kraju walorów przyrodniczych oraz przekazywanie i upowszechnianie wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie, oddziałując na rozwój gospodarczy regionów, stanowi o ich atrakcyjności turystycznej. Powyższe przekłada się także na możliwość rozwoju poszczególnych regionów kraju. Wszystkie parki narodowe w kraju zostały włączone do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000.

Projekt ustawy o parkach narodowych jest odpowiedzią na pojawiające się nowe wyzwania związane z ochroną przyrody w Polsce i zachowaniem jej dziedzictwa przyrodniczego. Misją parków narodowych jest ochrona i popularyzowanie dziedzictwa przyrodniczego, stanowiącego istotną część tożsamości narodowej. Parki Narodowe nie istnieją same dla siebie, ale istnieją dla ludzi i posiadają wobec nich rolę służebną. Naturalne jest jednak to, że istnieją po to, by zachować dziedzictwo przyrodnicze dla tych i kolejnych pokoleń. Dlatego też punktem wyjścia do napisania niniejszej ustawy było sformułowanie (w Ocenie Skutków Regulacji) wyzwań stojących przed polskimi parkami narodowymi, tak w kontekście ochrony przyrody, jak i w kontekście organizacyjno-prawnym. Projekt ustawy o parkach narodowych wychodzi naprzeciw tym wyzwaniom, agregując w jednym akcie prawnym przepisy odnoszące się do funkcjonowania parków narodowych jako form ochrony przyrody, jak i podmiotów organizacyjno-prawnych. W ustawie uregulowano zagadnienia dotyczące całokształtu funkcjonowania Polskich Parków Narodowych („PPN”), opierając się na dorobku prawodawstwa krajowego. Źródłem szeregu regulacji była bowiem ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie

przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84), w której uregulowano do tej pory zagadnienia znajdujące się w otoczeniu parków narodowych – form ochrony przyrody i instytucji wykonujących zadania publiczne. Projektowana ustawa określi zasady funkcjonowania parków narodowych, jako formy ochrony przyrody, oraz zadania, zasady działalności oraz organizację PPN jako jednostek zarządzających formą ochrony przyrody jaka jest park narodowy.

I. Przepisy ogólne

Na wstępie należało zdefiniować pojęcia użyte w ustawie. Choć, szereg z nich ma znaczenie tożsame ze znaczeniem językowym, to z uwagi na specyfikę ustawy doprecyzowano ich zakresy. Definicje co do zasady mają na celu pomoc w rozumieniu i ewentualnej interpretacji przepisów użytych w projekcie ustawy. Zdefiniowane zostały pojęcia odnoszące się do organizacji i funkcjonowania parków narodowych. W oparciu o doświadczenia ze stosowania obowiązujących przepisów, niektóre z pojęć doprecyzowano, by ułatwić ich stosowanie w praktyce bądź rzeczywistymi potrzebami parków narodowych, np. pojęcie otuliny parku narodowego. Dotychczas funkcjonuje pojęcie otuliny jednolite dla wszystkich form ochrony przyrody. Z uwagi na konieczność ochrony łączności ekologicznej parków narodowych otulina powinna pełnić różnorodne funkcje, w tym funkcję korytarzy ekologicznych. Celem parku narodowego jest wszak ochrona wszystkich wartości przyrodniczych, a badania prowadzone przez parki narodowe wskazują na istotną rolę korytarzy ekologicznych w ochronie przyrody żywej. Niekiedy zdecydowano się na wprowadzenie nowych pojęć, np. obszar ochrony i obserwacji procesów naturalnych, obszar aktywnej ochrony różnorodności biologicznej i obszar ochrony krajobrazu. Pojęcia te nie były dotąd definiowane i w projekcie ustawy definicje zostały dostosowane do faktycznej funkcji tych obszarów w parkach narodowych. Pozwoli to ujednoczyć ich stosowanie, a ponadto zróżnicuje pojęcia ochrony ścisłej, ochrony czynnej i ochrony krajobrazowej używane w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody w odniesieniu do rezerwatów przyrody. By zapewnić większą czytelność projektowanych przepisów, zwłaszcza tych, które mają znaczenie dla funkcjonowania jednostek organizacyjnych wchodzących w skład PPN wprowadzono definicje: pracowników Służby Parku Narodowego oraz stanowisk kierowniczych. Pracownikami Służby Parku Narodowego będą wszyscy pracownicy PPN. Z kolei stanowisko kierownicze zdefiniowano jako stanowisko związane z kierowaniem zespołem ludzi liczącym więcej niż 2 osoby. Wskazanie dwóch osób jest związane z tym, że w strukturze PPN będą wydzielone zespoły zajmujące się określoną tematyką spraw, przy czym zespół będzie mógł liczyć minimum 3 osoby.

II. Park narodowy – forma ochrony przyrody

W ustawie wskazano czym są parki narodowe, rozumiane jako forma ochrony przyrody oraz jak oddziałują na otoczenie. Definicja parku narodowego nie uległa zmianie, zmieniono natomiast cel tworzenia parku narodowego wskazując, że jest nim ochrona ekosystemów naturalnych lub zbliżonych do naturalnych charakterystycznych dla danego obszaru oraz zachodzących w nich procesów

przyrodniczych, ochrony gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz walorów krajobrazowych, a także odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów. Powyższe jest powiązane z wyznaczaniem na obszarze parku narodowego obszarów ochrony obserwacji procesów naturalnych (ochrona procesów), aktywnej ochrony różnorodności biologicznej (realizacja działań ochrony czynnej) oraz krajobrazu (ochrona krajobrazu). Cele tworzenia parku narodowego zostały dostosowane do definicji parku narodowego określonej przez Międzynarodową Unię Ochrony Przyrody. Nie ulega wątpliwości, że parki narodowe pełnią i mają pełnić bardzo istotną rolę w krajowym systemie ochrony przyrody (pozostają najwyższą formą ochrony przyrody w polskim systemie prawnym), stąd działania podejmowane na ich rzecz powinny otrzymywać określony priorytet. Z tego tytułu zachowano ducha dotychczasowych przepisów, wskazując na przypisanie spraw związanych z tworzeniem i istnieniem parku narodowego do kanonu celów publicznych. Projekt stanowi, że wszystkie działania na obszarze parku narodowego są podporządkowane ochronie przyrody i mają pierwszeństwo przed innymi działaniami, co jest zbieżne z celem tworzenia i funkcjonowania tej formy ochrony przyrody.

Określenie lub zmiana granic parku narodowego nadal będzie się odbywała w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, określającego jego obszar, przebieg granicy, otulinę oraz nieruchomości Skarbu Państwa nieoddawane w użytkowanie wieczyste PPN. W przypadku ustalania lub zmiany granic parku narodowego, w przepisach przewidziano partycypację samorządu terytorialnego. Jest to uzasadnione potrzebą osiągnięcia konsensusu społecznego dla tworzenia i ewentualnej zmiany zasięgu powierzchniowego parków narodowych, ale również zdiagnozowania potrzeb w zakresie edukacji ekologicznej. Do określenia lub zmiany granic parku konieczne będzie, tak jak dotychczas, uzyskanie uzgodnienia organów uchwałodawczych jednostek samorządu terytorialnego, których działanie to dotyczy. W projekcie zaproponowano, by określanie granic odbywało się przy czynnym udziale zainteresowanych stron, w tym przedstawicieli samorządów, w procedurze konsultacji społecznych. Organ opracowujący projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie parku narodowego, w przypadku jego tworzenia, będzie zobowiązany do opracowania programu rozwoju regionu, ze wskazaniem źródeł finansowania określonych działań zawartych w programie. Program będzie opracowywany także w procedurze konsultacji społecznych, a ponadto będzie podlegał opiniowaniu przez jednostki samorządu terytorialnego. Program będzie przyjmowany uchwałą Rady Ministrów. Nowy proces określania granic (tworzenia) parków narodowych pozwoli na zwiększenie partycypacji społecznej, a jednocześnie pozwoli na budowanie poparcia dla idei parków narodowych. Zachowanie najcenniejszych w kraju walorów przyrodniczych oraz przekazywanie i upowszechnianie wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie, oddziałując na rozwój gospodarczy regionów, stanowi o ich atrakcyjności turystycznej. Przekłada się to na rozwój poszczególnych regionów kraju. Konieczne jest przede wszystkim dalsze budowanie poparcia społecznego sprzyjającego tworzeniu nowych parków narodowych i powiększaniu już istniejących, jak również usprawnienie funkcjonowania parków narodowych. Poparcie społeczne jest kluczowym elementem przy tworzeniu nowych parków

narodowych, gdyż negatywne nastawienie społeczności lokalnych utrudni tworzenie i właściwe funkcjonowanie tej formy ochrony przyrody. W porównaniu z obowiązującymi przepisami zrezygnowano także z odrębnej procedury zasięgania opinii zainteresowanych organizacji ekologicznych, co nie będzie miało jednak negatywnego wpływu zarówno na procedurę określania lub zmian granic parków narodowych, jak i uprawnienia organizacji społecznych (ekologicznych). Należy zauważyć, że organizacje ekologiczne mogą obecnie wyrazić opinię w przedmiocie określenia lub zmiany granicy parku narodowego. Opinia nie jest jednak wiążąca dla organu wydającego rozporządzenie, tym samym nie ma powodu, by wydanie opinii odbywało się w odrębnym trybie od stosowanego w Polsce rządowego procesu legislacyjnego. Organizacje ekologiczne, podobnie jak wszyscy inni zainteresowani projektem rozporządzenia, będą mogli wyrazić swoją opinię w trakcie konsultacji publicznych, którym podlega projekt aktu normatywnego (w tym przypadku projekt rozporządzenia w sprawie parku narodowego lub zmiany jego granic). Odrębny, 30-dniowy termin opiniowania przez organizacje ekologiczne ustanowiony w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody powoduje niepotrzebne wydłużanie procesu legislacyjnego. Proponowana zmiana przyspieszy procedurę stanowienia rozporządzenia, bez zmiany uprawnień podmiotów zainteresowanych pracami nad projektem. Należy wziąć pod uwagę, że zaproponowana procedura opracowywania projektu przy udziale społeczeństwa, zwiększa uprawnienia zainteresowanych podmiotów.

Projekt ustawy uwzględnia wypracowane dotychczas środki współpracy z samorządem terytorialnym, w zakresie zachowania zgodności między dokumentami zarządczymi opracowywanymi dla parków narodowych i dokumentów planistycznych samorządu terytorialnego. Chodzi tu w szczególności o zachowanie procedury uzgodnień studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej w części dotyczącej parku narodowego i jego otuliny.

Uzgodnieniom z dyrektorem parku narodowego będą także podlegały plany urządzenia lasu oraz uproszczone plany urządzenia lasu, w części dotyczącej parku narodowego lub jego otuliny.

W celu realizowania celów ochrony przyrody parków narodowych określono katalog zakazów obowiązujących na obszarze parku narodowego, przy czym uwzględniając doświadczenie z praktyki ministra właściwego ds. środowiska oraz dyrektorów parków narodowych, zakazy doprecyzowano w stosunku do dotychczas funkcjonującego katalogu w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, uwzględniając specyfikę parków narodowych, związaną z ich atrakcyjnością turystyczną oraz coraz większą presją ze strony odwiedzających. Zaprojektowano również mechanizm udzielenia odstępstw od zakazów, zarówno jako katalog odstępstw generalnych, wprost określonych w projekcie ustawy oraz jako narzędzie przysługujące Dyrektorowi PPN oraz ministrowi właściwemu do spraw środowiska, w odniesieniu do inwestycji celu publicznego. Pozostawienie kompetencji do wydawania

części derogacji przy ministrze właściwym do spraw środowiska wynika z konieczności wyważenia rozstrzygnięć w tym zakresie, tak by możliwe było pogodzenie ochrony przyrody z realizacją tych inwestycji. Należy także zwrócić uwagę, że w kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska pozostaje uzgadnianie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w odniesieniu do inwestycji liniowych celu publicznego, w szczególności dróg, przebiegających przez park narodowy. W zakresie udzielania derogacji dochodzi do częściowego przesunięcia dotychczasowej kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska na inny organ. Powyższe działanie odciąża aparat pomocniczy ministra właściwego ds. środowiska i przesunęła zadania do wyspecjalizowanego organu co usprawni prowadzenie postępowań administracyjnych, organizacyjno-zarządczych oraz wykonywanie zasady pomocniczości.

Określone zostały także zagadnienia dotyczące funkcji otuliny parku narodowego oraz możliwości tworzenia w niej strefy ochronnej zwierząt łownych. Projekt zawiera delegację do wydania przez ministra właściwego do spraw środowiska rozporządzenia w sprawie ustanowienia strefy ochronnej zwierząt łownych w otulinie parku narodowego wraz z wytycznymi do wydania rozporządzenia.

III. Park narodowy – podmiot instytucjonalny

Z powodu zmiany strategii dotyczącej zarządzania parkami narodowymi w Polsce, tworzy się państwową osobę prawną – PPN. W skład tego podmiotu będą wchodziły Dyrekcja Polskich Parków Narodowych („DPPN”), stanowiąca „centralny ośrodek zarządzania”, oraz poszczególne parki narodowe. W projekcie określono zadania PPN oraz zadania zarówno DPPN, jak i parków narodowych.

Zadaniem DPPN będzie m.in.

- 1) ustalanie projektu rocznego planu finansowego, przekazywanego ministrowi właściwemu do spraw środowiska w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej;
- 2) sporządzanie rocznego planu działania PPN i jego przedstawianie do akceptacji ministra właściwego do spraw środowiska;
- 3) koordynowanie monitoringu oraz działalności naukowej i edukacyjnej parków narodowych;
- 4) udzielanie parkom narodowym niezbędnej pomocy w sprawach wymagających decyzji władz centralnych;
- 5) koordynowanie współpracy międzynarodowej parków narodowych;
- 6) wydawanie zaleceń i wytycznych dla parków narodowych w zakresie ich działalności;
- 7) zapewnienie transferu wiedzy między parkami narodowymi.

Zadania parków narodowych pozostały niemal tożsame z określonymi obecnie w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach parku narodowego, zmierzających do realizacji celów parku narodowego, udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w planie ochrony, zadaniach ochronnych i w zarządzeniach

dyrektora parku narodowego, prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą, gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa i mieniem parku narodowego, realizacja zadań związanych z monitoringiem przyrodniczym oraz ochrona dziedzictwa kulturowego zarówno materialnego (obiekty zabytkowe), jak i niematerialnego (np. tradycje i zwyczaje regionalne). Wskazanie katalogu otwartego we wszystkich przypadkach wynika z niemożliwości wyliczenia wszystkich zadań realizowanych przez PPN. Zadania te mogą bowiem wynikać z innych ustaw, także tych, które będą wchodziły w życie w czasie obowiązywania ustawy.

Utworzenie jednego podmiotu skupiającego parki narodowe wynika z konieczności usprawnienia decyzyjności w sprawach merytorycznych (ochrona przyrody) oraz administracyjnych. Przykładowo, parki narodowe, będąc odrębnymi państwowymi osobami prawnymi, natrafiały na problemy z wykonaniem swoich budżetów (braki środków), z powodów różnych sytuacji losowych. W przypadku jednej jednostki zaadresowanie szeregu zagadnień związanych z rozliczaniem dotacji lub przychodów poszczególnych parków narodowych będzie łatwiejsze, co przyczyni się do poprawy realizacji głównego celu powoływania parków narodowych – ochrony przyrody. W ramach jednej osoby prawnej możliwe będą także przesunięcia środków finansowych między parkami narodowymi. Znacznie uproszczony będzie obieg dokumentów, co przyczyni się do skrócenia terminów załatwiania spraw.

Należy także zwrócić uwagę na bardziej skuteczny niż dotychczas nadzór nad działalnością i funkcjonowaniem parków narodowych. Aktualnie nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska. W ramach urzędu obsługującego tego ministra, zagadnieniami związanymi z nadzorem zajmuje się kilka komórek wewnętrznych. Przeniesienie zagadnień związanych z nadzorem nad parkami w ręce wyspecjalizowanego podmiotu, jakim będzie DPPN, usprawni ten nadzór skupiając go w jednych rękach. Minister właściwy do spraw środowiska będzie otrzymywał niezbędne materiały z DPPN. Zachowa on jednak prawo prowadzenia kontroli w PPN.

Zgodnie z projektem ustawy minister właściwy do spraw środowiska jako organ nadzorujący, nadaje PPN, w drodze rozporządzenia, statut określający strukturę i sposób organizacji jednostek organizacyjnych PPN, siedziby i właściwość miejscową parków narodowych tryb działania organów PPN, mając na względzie istniejące parki narodowe jako formy ochrony przyrody, zakres zadań realizowanych przez PPN oraz potrzebę zapewnienia sprawnego ich wykonywania. Określenie w statucie PPN wskazanych elementów umożliwi im właściwe funkcjonowanie. Szczególnie istotne jest określenie właściwości miejscowej parków narodowych, bowiem to pozwoli na prawidłową realizację ich zadań wskazanych w projekcie ustawy, w związku z koniecznością odprowadzania podatków lokalnych (np. podatek od nieruchomości)

Organami PPN będą Dyrektor PPN, kierujący ich działalnością i reprezentujący je na zewnątrz, dyrektorzy parków narodowych, wykonujący swe zadania w odniesieniu do parków narodowych oraz Rada PPN, będąca organem opiniodawczym i doradczym. Dyrektora PPN powołuje oraz odwołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska. Minister właściwy do spraw środowiska, na wniosek Dyrektora PPN będzie powoływał nie więcej niż dwóch zastępców

Dyrektora PPN. Dyrektor parku narodowego będzie powoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska, po zaopiniowaniu kandydatury przez Dyrektora PPN oraz przez niego odwoływany. W powyższych przypadkach powołanie stanowi nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy – Kodeks pracy. W projekcie określono ponadto wymagania, które muszą spełnić kandydaci na stanowisko Dyrektora PPN oraz dyrektora parku narodowego. W projekcie ustawy zrezygnowano z przeprowadzania naborów na stanowisko dyrektora parku narodowego. Przeprowadzane nabory były czasochłonne, co powodowało niejednokrotnie wielomiesięczną niemożność obsadzenia stanowiska dyrektora parku narodowego i trudności w kierowaniu parkami narodowymi.

W przypadku odwołania dyrektora parku narodowego, Dyrektor PPN będzie powierzał pełnienie jego obowiązków pracownikowi Służby Parku Narodowego, zajmującemu stanowisko kierownicze (związane z kierowaniem grupą osób, w szczególności zastępca dyrektora parku narodowego, kierujący komórkami organizacyjnymi PPN) do czasu powołania dyrektora parku narodowego, jednak na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Pozwoli to w przypadku odwołania dyrektora parku zachować ciągłość funkcjonowania parku narodowego.

Ponieważ PPN będzie państwową osobą prawną, nabory na inne stanowiska będą realizowane na podstawie przepisów ustawy – Kodeks pracy. W ustawie przewidziano wyłączenie z zajmowania stanowisk kierowniczych w PPN oraz możliwości bycia funkcjonariuszem Straży Parku osób, które wykonywały czynności dla aparatu represji PRL. Przedmiotowa norma ma służyć wykonaniu przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177). Proponuje się określenie przepisów uniemożliwiających zajmowanie stanowisk kierowniczych w PPN i w Straży Parku przez osoby urodzone przed dniem 1 sierpnia 1972 r., które były pracownikami, funkcjonariuszami lub żołnierzami organów bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. lub współpracowały z tymi organami. Z uwagi na wcześniejsze występowanie takich osób przeciwko społeczeństwu, nie powinny one być „premiowane” zajmowaniem stanowisk kierowniczych. W przypadku funkcjonariuszy Straży Parku wiąże się to z koniecznością nie dopuszczenia takich osób do pracy z bronią lub z możliwością używania środków przymusu bezpośredniego. Osoby te będą przenoszone na inne stanowiska pracy w parku narodowym. Nowa strategia zarządzania parkami narodowymi przewiduje również zakaz łączenia określonych stanowisk w PPN z innymi wysokimi stanowiskami państwowymi, ukierunkowaniu pracy na stanowiskach kierowniczych PPN wyłącznie na cele związane z funkcjonowaniem tego podmiotu. Dodatkowo wprost wskazano ograniczenia wynikające z ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczaniu działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2019 r. poz. 2399 oraz z 2021 r. poz. 2054), co przyczyni się do zwiększenia transparentności działań tych osób. Osoby, które nie złożą w oznaczonym terminie oświadczeń o stanie majątkowym, po przekroczeniu

dotatkowego terminu będą podlegały sankcjom określonym w ustawie. Zastosowano tu analogiczne rozwiązanie jak w ustawie o samorządzie gminnym.

W projekcie ustawy, kompetencje Dyrektora PPN w zakresie zarządzania nieruchomościami, wykonywania zadań pracodawcy w stosunku do pracowników pracujących w parkach narodowych oraz w odniesieniu do realizacji zamówień publicznych służących realizacji zadań parku narodowego, powierzono dyrektorowi parku narodowego. Powyższe uprości procedury oraz usprawni funkcjonowanie parków narodowych, co przyspieszy realizację zadań. Wskazano także zadania, określone w ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84), które dyrektor parku narodowego będzie realizował na obszarze parku. W szczególności dotyczą one:

- 1) nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, położonymi w granicach parku narodowego (dzięki temu możliwe będzie prowadzenie w nich działań niekolidujących z celem parku narodowego). Nadzór ten będzie prowadzony na podstawie porozumienia zawieranego z właściwym miejscowo starostą, który będzie obowiązany zabezpieczyć środki na jego realizację;
- 2) wykonywania zabiegów profilaktycznych i ochronnych zapobiegających powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożarów (ochrona lasu przed zniszczeniem oraz zabezpieczenie zdrowia i życia ludzi);
- 3) cechowania drewna (utrzymanie jednolitego sposobu znakowania drewna, co ułatwi wykonywanie kontroli obrotu drewnem);
- 4) możliwość prowadzenia doradztwa dla osób będących właścicielami lasów w granicach parku narodowego (zapewnienie właściwego sposobu prowadzenia gospodarki leśnej w lasach niebędących własnością Skarbu Państwa, zgodnie z celami parku narodowego).

Korzystając z dorobku ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przy parkach narodowych będą działały rady naukowe służące realizacji zadań statutowych PPN, w szczególności parków narodowych. Projekt ustawy zawiera przepisy dotyczące sposobu powoływania i odwoływania członków rady naukowej parku narodowego, wymagań stawianych jej członkom, liczebności rady i zadań przez nią realizowanych. Określono także, że z tytułu prac w radzie naukowej nie przysługuje wynagrodzenie, w określonych przypadkach przysługuje natomiast zwrot kosztów podróży i noclegów oraz diety, zgodnie z odrębnymi przepisami. Wydatki związane z funkcjonowaniem rady naukowej będą pokrywane z budżetu PPN, we właściwości parku narodowego.

IV. Gospodarowanie nieruchomościami przez PPN

Pośród przepisów ustawy uwzględniono dotychczas wypracowane zasady postępowania z nieruchomościami, którymi gospodarują parki narodowe, w tym zasady nabywania i sposób władania nimi. Użytkowanie wieczyste okazuje się w tym przypadku najlepszym rozwiązaniem, stąd przepisy skonstruowano w oparciu o normy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, poprawiając je lub nowelizując w niezbędnym zakresie.

W przypadku nowo tworzonych parków narodowych, z dniem wejścia w życie rozporządzenia Rady Ministrów o parku narodowym albo zmianie granic parku, PPN nabędą z mocy prawa prawo użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa położonych w jego granicach i służących realizacji jego celów, a położone na tych nieruchomościach budynki, budowle oraz inne urządzenia stają się własnością PPN. Nabycie powyższych praw nie może naruszać praw osób trzecich i winno być potwierdzone decyzją deklaratoryjną, wydawaną przez wojewodę. Decyzja ta będzie stanowiła podstawę do dokonania wpisów do ksiąg wieczystych oraz w ewidencji gruntów i budynków.

Określono również, że od PPN nie pobiera się również opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego. Ustanowienie opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego byłoby znacznym obciążeniem budżetu PPN, które mogłoby skutkować niemożnością wykonywania niezbędnych dla ochrony przyrody działań ochronnych. PPN będą zobowiązane do złożenia wniosku o wpis w księgach wieczystych prawa użytkowania wieczystego w terminie 12 miesięcy od dnia utworzenia parku narodowego.

Projekt przewiduje ponadto, że w momencie utworzenia parku narodowego lub zmiany jego granic, współwłasności w nieruchomościach położonych w granicach parku narodowego, będące własnością Skarbu Państwa staną się własnością PPN.

Projekt zakłada przyznanie PPN prawa nabywania współwłasności w nieruchomościach w drodze pierwokupu. Zasadne jest by w takim przypadku PPN miały możliwość nabywania w ramach pierwokupu ułamkowych części nieruchomości (współwłasności) nie na rzecz Skarbu Państwa, lecz na własność PPN. Rozwiązanie to pozwoli na wykonywanie prawa pierwokupu w przypadku zbywania ułamkowych części nieruchomości położonych w granicach parku narodowego. Aktualnie parki rezygnują z realizacji prawa pierwokupu w takich przypadkach, bowiem nie ma możliwości przekazania zakupionych nieruchomości w użytkowanie wieczyste parkom. Nabycie współwłasności nieruchomości pozwala na współdecydowanie o sposobie zagospodarowania nieruchomości, przez co możliwe jest eliminowanie zagospodarowania powodującego negatywne skutki dla przyrody parku narodowego (zagrożenia wewnętrznego).

Zgodnie z obecnie obowiązującymi przepisami, parki narodowe są uprawnione do nabywania w ramach realizacji prawa pierwokupu, na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości położonych w ich granicach. W przypadku wykonania prawa pierwokupu, na wniosek dyrektora parku narodowego nieruchomość oddaje się parkowi narodowemu w użytkowanie wieczyste. W takim przypadku budynki i inne urządzenia oraz lokale stają się własnością parku narodowego. Nabycie ww. praw jest wolne od podatków i opłat związanych z tym działaniem, a wpisy do ksiąg wieczystych i ich zakładanie są wolne od opłat. Żaden przepis nie stanowi jednak, że nabycie prawa użytkowania wieczystego następuje bez obowiązku wniesienia pierwszej opłaty, natomiast nabycie prawa własności budynków i innych urządzeń oraz lokali następuje nieodpłatnie. Brak przepisów stanowiących wprost o wskazanych zagadnieniach powoduje rozbieżności interpretacyjne. Należy tu zauważyć, że nieruchomości nabywane w ramach realizacji prawa pierwokupu, a następnie oddawane parkowi narodowemu w

użytkowanie wieczyste służą do realizacji celów parku narodowego, pozostając własnością Skarbu Państwa. Tym samym zwolnienie PPN, które skupi wszystkie parki narodowe, z obowiązku wnoszenia pierwszej opłaty za użytkowanie wieczyste oraz z opłat za nabycie prawa własności jest zasadne.

W odniesieniu do umów dotyczących rozporządzenia nieruchomościami przez PPN, postanowiono, że generalnie będą one zawierane w drodze przetargu, co wpłynie na transparentność działania i umożliwi jego kontrolę, jak również może przyczynić się do uzyskania wyższych przychodów z tytułu rozporządzenia nieruchomościami. Jednocześnie, w projekcie wskazano przypadki, w których rozporządzenie nieruchomościami, ze wskazanych poniżej przyczyn następuje w drodze bezprzetargowej.

1. Umowa jest zawierana z państwową jednostką budżetową, jednostką samorządu terytorialnego, Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe lub Państwowym Przedsiębiorstwem Wodnym Wody Polskie. Wskazane podmioty nie działają na zasadach komercyjnych, w związku z czym nie będą mogły konkurować z podmiotami prywatnymi zainteresowanymi nieruchomością.
2. Zbycie nieruchomości następuje w drodze zamiany. Powyższe czynności są dokonywane pomiędzy dwoma ściśle określonymi podmiotami, dlatego nie jest możliwe ich dokonywanie w drodze przetargu. Zamiany mają miejsce w wielu parkach narodowych (szczególnie Kampinoski Park Narodowy), umożliwiając pozyskiwanie gruntów cennych przyrodniczo w celu prowadzenia na nich działań ochronnych. Przyczynia się to również do zwiększenia ilości gruntów Skarbu Państwa w obszarze parku narodowego.
3. Przedmiotem zbycia jest udział w nieruchomości, a zbycie następuje na rzecz innych współwłaścicieli. W związku ze zmianą formy organizacyjno-prawnej parków narodowych nie można wykluczyć sytuacji, w których jednostki te będą współwłaścicielami nieruchomości. W tej sytuacji, w przypadku podjęcia decyzji o zbyciu udziału we współwłasności na rzecz innych współwłaścicieli zasadne jest by następowało ono w drodze bezprzetargowej. Jeżeli zbycie udziałów będzie się odbywało na rzecz innych podmiotów, niebędących współwłaścicielami, wówczas będzie się ono odbywało w drodze przetargu, na zasadach określonych w niniejszej ustawie.
4. Przedmiotem rozporządzenia nieruchomością jest zawarcie umowy użyczenia. W związku, z tym, że użyczenie nieruchomości jest nieodpłatne i następuje zwykle na rzecz konkretnego, występującego z wnioskiem podmiotu, stosowanie przetargu w celu wyboru najwyższej ceny lub najkorzystniejszej oferty jest bezzasadne.
5. Przedmiotem rozporządzenia nieruchomością jest zawarcie umowy najmu lokalu z pracownikiem Służby Parku Narodowego. Parki narodowe będą mogły wynajmować lokale własnym pracownikom. Stosowanie trybu przetargowego mogłoby uniemożliwić

najem tym właśnie osobom z uwagi na brak możliwości konkurencyjności z podmiotami prywatnymi. W związku z tym, że działanie to ma wpływ na właściwe wykonywanie przez parki narodowe ich zadań ustawowych, zasadne jest odstąpienie w tym przypadku od stosowania trybu przetargowego przy rozporządzaniu nieruchomościami.

6. Umowa służebności drogi koniecznej lub służebności przesyłu jest zawierana na z konkretnym, występującym z wnioskiem podmiotem, w związku z czym stosowanie przetargu w celu wyboru najwyższej ceny lub najkorzystniejszej oferty jest bezzasadne.
7. Sytuacja, w której aktualny najemca lokalu mieszkalnego w przypadku upływu terminu najmu (umowa na czas oznaczony) jest obowiązany wziąć udział w przetargu, pomimo tego, że z racji przepisów odrębnych (np. ustawa o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, Ponadzakładowy Układ Zbiorowy dla Pracowników Parków Narodowych) przysługuje mu prawo do tego lub innego (zamiennego) lokalu. Analogicznie będzie w przypadku, gdy nieruchomość jest zbywana na rzecz osoby, której przysługuje pierwszeństwo w jej nabyciu stosownie do przepisów ustawy. W takich sytuacjach organizowanie przetargu nie znajduje uzasadnienia.

Zgodnie z projektem przetarg organizuje i przeprowadza Dyrektor PPN lub dyrektor parku narodowego, w zależności czy przetarg będzie organizowany w parku narodowym czy też w DPPN. Ogłoszenie o przetargu podaje się do publicznej wiadomości niezwłocznie po powzięciu decyzji o przeprowadzeniu przetargu, a w przypadku lokali zbywanych na zasadach preferencyjnych, nie wcześniej niż po upływie terminu określonego na złożenie pisemnego oświadczenia osoby uprawnionej o zamiarze nabycia lokalu. Wskazane zostały również miejsca publikacji ogłoszeń o przetargu, jak również dane, które są w nim podawane, odpowiednio do planowanego sposobu rozporządzenia nieruchomością.

W przypadku, gdy przetarg zakończył się wynikiem negatywnym (przesłanki uznania przetargu za zakończony wynikiem negatywnym zostały zawarte w projekcie), organ przeprowadzający przetarg może zbyć nieruchomość lub zawrzeć umowę użytkowania, najmu lub dzierżawy w drodze rokowań, albo w drodze organizowania kolejnych przetargów. Z uwagi to, że w przypadku wielu nieruchomości gruntowych dzierżawy są związane z wykonywaniem działań ochronnych (koszenie ekosystemów nieleśnych), a działania te wymagają wykonania w ściśle określonym czasie, zasadne jest umożliwienie organowi przeprowadzającemu przetarg skrócenie czasu zawarcia umów dotyczących rozporządzenia nieruchomościami i niezorganizowanie obowiązkowego drugiego przetargu, przed przeprowadzeniem rokowań. Niemniej jednak projekt ustawy pozwala na zbycie nieruchomości, zawarcie umów użytkowania, najmu lub dzierżawy w drodze kolejnych przetargów. Jednocześnie wskazuje się, że w przypadku zbywania nieruchomości cena ogłoszona w kolejnych przetargach lub ustalona w wyniku rokowań nie może być niższa niż 2/3 wartości nieruchomości określonej przez rzeczoznawcę

majątkowego. Zawarte zostały również przepisy określające możliwość zaskarżenia czynności związanych z przeprowadzeniem przetargu oraz organ, do którego należy w takim przypadku wnosić skargę (minister właściwy do spraw środowiska).

Przetarg może być przeprowadzony w formie przetargu ustnego nieograniczonego, przetargu pisemnego nieograniczonego, przetargu ustnego ograniczonego lub przetargu pisemnego ograniczonego. O zastosowanej formie przetargu decyduje jego organizator. Możliwe będzie organizowanie przetargów ograniczonych, jeżeli warunki przetargowe mogą być spełnione wyłącznie przez ograniczoną liczbę osób. Dzięki tej formie w przetargach mogliby brać udział miejscowi rolnicy (w przypadku parków narodowych) posiadający na miejscu niezbędny sprzęt do koszenia lub zwierzęta do prowadzenia wypasu, co jest niezbędne w sytuacjach wymagających konieczności pilnego podjęcia działań, np. w związku z panującymi warunkami atmosferycznymi. Korzyścią dla parku narodowego będzie gwarancja wykonania określonych zabiegów w określonym czasie, natomiast miejscowi rolnicy mogliby czerpać korzyści z gospodarowania w parku narodowym (np. większe płatności w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich). Powyższe przyczyni się z pewnością do poprawy postrzegania parków narodowych przez lokalne społeczności.

Określono również tryb i termin zawiadamiania osoby ustalonej jako zwycięzca przetargu o terminie zawarcia z nią umowy na rozporządzenie nieruchomościami oraz sposób postępowania w przypadku nieprzystąpienia przez tę osobę bez usprawiedliwienia do zawarcia umowy, o której mowa powyżej. Przed zawarciem umowy na rozporządzenie nieruchomościami konieczne będzie uzyskanie zgody organu właściwego, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1933).

W projekcie ustawy zawarto upoważnienie ustawowe dla ministra właściwego do spraw środowiska do określenia w drodze rozporządzenia sposobu i trybu przeprowadzania przetargów na rozporządzenie nieruchomościami przez PPN oraz przeprowadzania rokowań, uwzględniając konieczność zapewnienia jawności i jednolitości postępowania, równego dostępu do udziału w przetargu oraz uzyskania najkorzystniejszego wyniku przetargu.

W ramach rozporządzenia nieruchomościami realizowanymi w postępowaniach przetargowych, w szczególności w drodze przetargów ustnych (licytacji) dochodzi do sytuacji, że oferenci zawiązują ceny, a następnie odstępują od podpisywania umów. Sankcją za takie działanie jest utrata wadium, jednak park narodowy jest w takiej sytuacji zobowiązany do ogłoszenia nowego przetargu, co powoduje opóźnienia w rozporządzeniu nieruchomościami, a niekiedy, szczególnie w przypadku dzierżaw nieruchomości, na których mają być wykonywane działania ochronne, opóźnienie ich realizacji, co może powodować negatywne skutki dla chronionych zasobów przyrodniczych (konieczność terminowej realizacji zadań z uwagi na uwarunkowania przyrodnicze). Doprecyzowanie, że w przypadku odstąpienia od podpisania umowy przez zwycięzcę przetargu, oprócz utraty wadium, istnieje możliwość zawarcia umowy z kolejnym oferentem przyczyni się do formułowania ofert nieprzekraczających możliwości oferenta, a przez to nie będą oni odstępowali od podpisywania umów.

W celu umożliwienia nabywania lokali mieszkalnych przez uprawnione osoby, wprowadzono przepisy określające szczegółowe zasady zbywania lokali przez PPN. Wyraźnie wskazane zostały lokale, które nie podlegają sprzedaży. Należą do nich lokale niezbędne dla zabezpieczenia potrzeb parków narodowych wynikających z obowiązku zapewnienia bezpłatnych mieszkań uprawnionym pracownikom Służby Parku Narodowego, jak również lokale związane z zarządzaniem parkiem narodowym (np. budynek dyrekcji parku) oraz lokale, których sprzedaż będzie powodowała powstanie enklaw gruntów obcej własności w granicach parku narodowego.

Ustalenie ceny sprzedaży nieruchomości następuje na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2020 r. poz. 1899), z zastrzeżeniem, że uprawnione osoby, szczegółowo wskazane w projekcie, mają prawo do skorzystania z preferencyjnych warunków nabycia lokalu. Jako osoby uprawnione do skorzystania z pierwszeństwa w zakupie lokalu wskazuje się pracowników i byłych pracowników parków narodowych, którzy mają co najmniej trzyletni okres zatrudnienia w parkach narodowych i są najemcami lokalu, w którym mieszkają. Jednocześnie możliwość ta nie dotyczy pracowników, z którymi rozwiązano stosunek pracy bez wypowiedzenia, z winy pracownika. Uprawnieni mogą także skorzystać z bonifikat w zakupie lokalu określonych w przepisach ustawy. Poza uprawnionymi do nabycia lokalu na preferencyjnych zasadach możliwe będzie również nabywanie lokali przez inne osoby będące najemcami, jednak w tym przypadku nie znajdą zastosowania bonifikaty odnoszące się do pracowników, byłych pracowników, emerytów i rencistów.

W przepisach ustawy określono procedurę zawiadamiania zainteresowanych o możliwości nabycia lokalu, jak również wskazano, że jest ono możliwe wyłącznie na zasadach określonych w niniejszej ustawie, pod rygorem nieważności czynności prawnej. Jednocześnie wprost wskazano, że w sprawach dotyczących sprzedaży mieszkań będących własnością parków narodowych nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 52).

Zawarto przepis stanowiący, że pracownicy, którzy nabyli lokal mieszkalny po cenach preferencyjnych na mocy ustawy lub na mocy ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa oraz ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, nie mogą ubiegać się o wypłacenie ekwiwalentu za niewykorzystywanie bezpłatnego mieszkania służbowego przez pracowników oraz nabycie kolejnego lokalu na zasadach preferencyjnych. Powyższe ograniczenia są zasadne, ich brak mógłby spowodować niewłaściwe gospodarowanie majątkiem parku narodowego lub majątkiem Skarbu Państwa. Ponadto, dublowanie pewnych korzyści wpłynęłoby negatywnie na stan majątkowy parku narodowego.

Zgody na rozporządzenie nieruchomościami będą wydawane w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym.

V. Gospodarka finansowa PPN

W ustawie uregulowano szczegóły dotyczące polityki finansowej PPN. Ponieważ PPN funkcjonują w obszarze zadań administracji rządowej, zaprojektowano typowe mechanizmy zarządzania polityką finansową (roczne plany finansowe), opiniowanie sprawozdań finansowych przez firmę audytorską. W projekcie ustawy wprost wskazano, że PPN nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24). Należy tu zauważyć, że parki narodowe (po zmianie PPN) będą realizowały zadania związane z ochroną przyrody. Działania z tym związane nie są nastawione na osiągnięcie zysku, tak jak ma to miejsce w przypadku prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto środki finansowe uzyskiwane w ramach działań PPN będą przeznaczane na cele związane z ochroną przyrody, edukacją przyrodniczą lub udostępnianiem parków narodowych społeczeństwu. Podstawą gospodarki finansowej PPN jest roczny plan finansowy o określonej zawartości. Zgodnie z propozycją, w rocznym planie finansowym będą możliwe zmiany przychodów i kosztów, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska. Określono szczegółowy katalog przychodów PPN, jak również warunki zaciągania przez ten podmiot kredytów i pożyczek, które mogą być przeznaczane wyłącznie na realizację zadań parków narodowych. Jako przychody PPN zostały wskazane dotacje budżetowe na realizację zadań państwowej osoby prawnej - oraz na realizację innych zadań w zakresie określonym w odrębnych przepisach. Przyznawanie dotacji budżetowych, pomimo tego, że PPN będą państwową osobą prawną, jak najbardziej zasadne, z uwagi na fakt, że PPN będą realizowały zadania państwa określone w ustawie (ochrona środowiska będąca wartością konstytucyjną). Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkiem państwa jest zachowanie zasobów przyrodniczych będących dziedzictwem narodowym oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego dla obecnego i przyszłych pokoleń. W tej sytuacji właściwy jest wniosek, że budżet państwa winien przeznaczać na ochronę przyrody dotację, umożliwiającą wykonywanie działań ochronnych zapewniających wypełnianie celów konstytucyjnych i ustawowych (ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz projektowana ustawa o parkach narodowych). Otrzymywanie dotacji budżetowej wraz z możliwością zatrzymywania uzyskiwanych przez PPN przychodów powinno zabezpieczyć sprawne funkcjonowanie tego podmiotu, w tym w szczególności parków narodowych będących najwyższą formą ochrony przyrody w krajowym systemie prawnym, jak również wypełnianie przez PPN misji, jaką bez wątpienia jest zachowanie najcenniejszych w kraju walorów przyrodniczych oraz przekazywanie i upowszechnianie wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie.

Konieczne jest także wskazanie, że wszystkie parki narodowe w kraju zostały włączone do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Ponadto, w związku z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dyrektorom parków narodowych powierzono sprawowanie

nadzoru nad obszarami Natura 2000, położonymi w całości lub w części na terenie parku narodowego. Powyższe spowodowało znaczne zwiększenie rozmiaru zadań parków narodowych. Nie bez znaczenia jest również fakt, iż wydatki związane z siecią Natura 2000 są pokrywane z budżetu państwa.

Przychodami PPN, według projektu ustawy są także wpłaty dokonywane przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych z funduszu leśnego o których mowa w art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach w wysokości 25% rocznego zwiększenia tych środków, jednak nie mniej niż 35 mln zł rocznie. Ponadto przychód PPN będą stanowiły dotacje uzyskiwane z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, na cele związane z ochroną środowiska. Pozostałe wymienione przychody, w obecnie obowiązujących przepisach, stanowią przychody poszczególnych parków narodowych

Wpływy uzyskiwane z opłat za wstęp do parku narodowego i udostępnianie obiektów PPN wynikają wprost z przepisów projektowanej ustawy. Prowadzona przez parki narodowe działalność edukacyjna generuje pewne przychody (opłaty za wstęp do muzeów, ośrodków edukacyjnych, obsługę przewodnicką, sprzedaż materiałów edukacyjnych, informacyjnych, wydawnictw naukowych), których zatrzymanie w parku pozwoli na poszerzenie oferty edukacyjnej i wypełnianie jednego z celów parku narodowego, jakim jest edukacja przyrodnicza społeczeństwa. Dodatkowo przychody te umożliwią utrzymanie i odtwarzanie sieci punktów prowadzących edukację przyrodniczą społeczeństwa.

Część parków narodowych będzie mogła również prowadzić działalność związaną z wynajmem pokoi gościnnych. Działanie to, choć niezwiązane bezpośrednio z ochroną przyrody pozwoli na lepsze poznanie parków narodowych przez społeczeństwo (możliwość zamieszkiwania w parku i spotkania ludzi w nim pracujących), co bezsprzecznie przyczyni się do zwiększenia świadomości przyrodniczej społeczeństwa i zwiększenia poziomu ochrony przyrody w kraju.

Działalność rolnicza w parku narodowym, jest prowadzona w celu ochrony przyrody i dotyczy utrzymania siedlisk nieleśnych (łąki, murawy kserotermiczne, itp.). W związku z koniecznością wykonywania zabiegów ochronnych umożliwiających utrzymanie tych siedlisk (m.in. koszenie), możliwe jest otrzymywanie płatności z programów rolnośrodowiskowych, które powinny stanowić przychód parku narodowego. Dodatkowo warto wskazać, że w znacznej części są to siedliska Natura 2000 i konieczność ich utrzymania wynika z przepisów UE. Nie ma więc możliwości zaniechania wykonywania zabiegów ochronnych, jednak wymaga to uzyskania środków finansowych, m.in. z programów rolnośrodowiskowych.

Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r. poz. 2373 i 2389) wprowadziła możliwość pobierania opłat za udostępnienie informacji o środowisku. Tym samym nie ma przeciwwskazań do umieszczenia wpływów z tego tytułu w katalogu przychodów parku narodowego, zwłaszcza że nie można wykluczyć zaistnienia ww. przychodów.

Dodatkowo wskazano, że przychodami parków narodowych mogą być dobrowolne wpłaty, spadki, zapisy, darowizny pieniężne, świadczenia rzeczowe oraz wpływy z przedsięwzięć

organizowanych na rzecz ochrony przyrody, jak również środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, inne niż środki Unii Europejskiej. Dzięki wprowadzeniu tych przepisów możliwe będzie korzystanie przez parki narodowe ze środków zagranicznych, które pozwalają na realizację wielu projektów służących ochronie przyrody. Z uwagi na fakt, że nie można wykluczyć przekazywania parkom narodowym dotacji przez jednostki samorządu terytorialnego, zostały one również wskazane w katalogu przychodów, które mogą być uzyskiwane przez parki narodowe. W projekcie zawarto także przepisy, które wprost dają podstawę jednostkom samorządu terytorialnego na przekazywanie PPN dotacji na konkretnie wskazane cele, związane z ochroną różnorodności biologicznej oraz ochroną zabytków. Powyższe zadania są zadaniami publicznymi, w związku z czym przekazanie dotacji przez jednostki samorządu terytorialnego będzie zgodne z przepisami dotyczącymi funkcjonowania samorządów, w tym prowadzenia przez nie gospodarki finansowej.

Środki finansowe pochodzące z dotacji budżetowej, dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, jak również korzyści wynikające ze zwolnienia z opłaty początkowej i opłat rocznych z tytułu użytkowania wieczystego, z uwagi na fakt, że mogą zostać uznane za pomoc publiczną, nie będą przeznaczane na działalność komercyjną, tylko na prowadzenie działalności podstawowej związanej z ochroną wartości przyrodniczych lub kulturowych parku narodowego. Zgodnie z projektem ustawy tworzy się nowe rozwiązanie w gospodarowaniu środkami finansowymi – fundusz podstawowy oraz rezerwy. Tworzenie obu tych funduszy ma na celu budowanie baz środków umożliwiających realizację zadań, w tym pokrywanie starty netto państwowej osoby prawnej. Projekt określa sytuacje, w których oba fundusze ulegają zwiększeniu albo zmniejszeniu. Ponadto określono, że zostanie utworzony fundusz parków narodowych. Minister właściwy do spraw środowiska będzie corocznie określał wysokość odpisu na ten fundusz, przy czym odpis ten nie może być większy niż 20% przychodu netto danego parku narodowego za dany rok. Przepisy wskazują także możliwości przeznaczania środków z funduszu rezerwowego. O dysponowaniu środkami funduszu parków narodowych będzie decydował Dyrektor PPN. Utworzenie funduszu parków narodowych umożliwi m.in. wsparcie parków narodowych, w przypadku np. klęsk żywiołowych, bądź innych zdarzeń losowych. W obecnym stanie prawnym parki narodowe mają ograniczone możliwości przekazywania między sobą środków finansowych, co nie pozwala na wzajemne wspieranie się tych jednostek w sytuacjach losowych. Utworzenie funduszu parków narodowych pozwoli na przekazanie środków finansowych dowolnemu parkowi narodowemu na określony w ustawie cel. Analogiczne rozwiązanie, w postaci funduszu leśnego funkcjonuje w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

VI. Planowanie działań ochronnych w parkach narodowych

Wykonanie ochrony przyrody w parkach narodowych obecnie odbywa się na podstawie dokumentu zarządczego o powszechnym oddziaływaniu – planu ochrony, wydawanego w trybie

rozporządzenia ministra właściwego ds. środowiska. Przyjęcie tego rozwiązania pomimo swoistych mankamentów (uwzględnienie dynamiki zmian przyrodniczych i długotrwałe zmiany), okazuje się najlepszym w ramach obowiązującego prawa. Mając na uwadze rangę parków narodowych trzeba pamiętać o oddziaływaniu planu ochrony na obszary działalności czy to samorządów terytorialnych czy obywateli, posiadających własność w obszarze parków narodowych. Potrzeba wywarcia odpowiedniego wpływu planu ochrony na osoby i podmioty związane jego regulacjami powoduje, że powinien to być akt prawa powszechnie obowiązującego (rozporządzenie ministra właściwego do spraw środowiska). W przyjętym założeniu plan ochrony został zastąpiony strategią ochrony parku narodowego, która ma być dokumentem strategicznym, określającym cele ochrony przyrody w parku narodowym. Dokument ten będzie stanowiony w formie rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska i będzie dokumentem bezterminowym. W porównaniu do stanu obecnego jest to zasadnicza zmiana bowiem obecnie plany ochrony obowiązują przez okres 20 lat. Odstąpienie od wskazywania terminu obowiązywania strategii ochrony parku narodowego jest zasadne z uwagi na wspomnianą powyżej dynamikę zmian zachodzących w przyrodzie. Strategia powinna być zatem dokumentem określającym najważniejsze (strategiczne) cele parku narodowego w bezterminowej perspektywie. W strategii nie powinny być określone szczegółowe zadania do realizacji w krótkiej perspektywie czasu (z punktu widzenia procesów przyrodniczych 20 lat jest okresem krótkim). Zadania te, zgodnie z założeniem, będą określone w planie zarządzania, opracowywanym w oparciu o strategię ochrony parku narodowego. Podobne rozwiązanie funkcjonuje także obecnie, bowiem na podstawie zadań ochronnych lub planu ochrony sporządzane są roczne zadania rzeczowe, które wskazują zadania do realizacji przez dany park narodowy w danym roku.

Projekt strategii ochrony parku narodowego będzie sporządzany w procedurze z udziałem społeczeństwa, co przyczyni się do budowania akceptacji społecznej dla tego dokumentu oraz uwzględnieniu potrzeb społecznych w planowaniu realizacji celów parku narodowego. Tak jak dotychczas w odniesieniu do planu ochrony, projekt strategii ochrony parku narodowego będzie opiniowany przez właściwe miejscowo rady gmin, przy czym dookreślono, że dyrektor parku narodowego, kierując projekt do zaopiniowania będzie wskazywał termin na wyrażenie opinii, który nie będzie mógł być krótszy niż 30 dni. Po upływie tego terminu, nieprzedstawienie opinii, będzie równoznaczne z opinią pozytywną.

W projekcie ustawy określono tryb sporządzania projektu strategii ochrony parku narodowego, jej zawartość oraz organ stanowiący (minister właściwy do spraw środowiska). Uwzględniono także możliwość zmiany strategii ochrony, jeśli będzie wynikało to z potrzeb związanych z realizacją celów parku narodowego. Analogiczne elementy określono w odniesieniu do planu zarządzania, przy czym będzie on zatwierdzany przez Dyrektora PPN i będzie mógł być stanowiony na okres od 1-5 lat. Plan zarządzania, będzie dokumentem zarządczym, określającym zadania do realizacji w danym roku jego obowiązywania. Będzie także zawierał określenie ryzyk w jego realizacji. Analogicznie jak strategia ochrony parku narodowego będzie mógł być zmieniany, jeśli będzie to wynikało z potrzeb realizacji

celów parku narodowego. Każdego roku, parki narodowe będą przedstawiały Dyrektorowi PPN sprawozdanie z wykonania planu zarządzania, natomiast Dyrektor PPN będzie przedstawiał ministrowi właściwemu do spraw środowiska zbiorcze sprawozdanie z wykonania planów zarządzania wszystkich parków narodowych. Powyższe przyczyni się do zwiększenia nadzoru nad parkami narodowymi i realizowanymi przez nie zadaniami w zakresie ochrony przyrody.

Do czasu ustanowienia planu ochrony, co z uwagi na procedury legislacyjne, może być procesem czasochłonnym, ochronę przyrody realizuje się przy udziale dokumentu wewnątrz zarządczego – zadań ochronnych, ustanawianych w drodze zarządzenia przez ministra właściwego ds. środowiska.

Projekt zawiera także delegację dla ministra właściwego do spraw środowiska do określenia w drodze rozporządzenia zakresu prac koniecznych do sporządzenia projektu strategii ochrony parku narodowego, trybu sporządzania projektu strategii parku narodowego, zakresu prac na potrzeby sporządzenia projektu strategii ochrony parku narodowego, jej zawartości oraz trybu dokonywania zmian w strategii ochrony parku narodowego.

VII. Udostępnianie obszaru parku narodowego

W projekcie ustawy uregulowano zasady udostępniania parków narodowych, wskazując, że obszar parku narodowego może być udostępniany w sposób, który nie wpłynie negatywnie na przyrodę w parku narodowym. Dyrektor parku narodowego został upoważniony do określania w drodze zarządzenia miejsc udostępnianych na obszarze parku narodowego. Za udostępnianie obszaru parku, w celach turystycznych i rekreacyjnych oraz za udostępnianie obiektów PPN w tych celach będą pobierane opłaty. Przez opłatę za udostępnianie obszaru parku narodowego rozumie się opłatę za wstęp na obszar parku narodowego. W projekcie wskazano organ właściwy do określenia wysokości tych opłat oraz katalog osób korzystających ze zwolnienia z opłat bądź ze ulgi w wysokości opłaty. Wprost określono konieczność posiadania dowodu uiszczenia opłaty, którym jest bilet wstępu oraz dokumentu uprawniającego do ulgi, w czasie przebywania na obszarze parku narodowego. W odróżnieniu od obowiązujących przepisów przyjęto założenie, że opłaty za wstęp do parków narodowych będą obowiązywały we wszystkich parkach. Dotychczas parki narodowe lub ich obszary, gdzie pobierane były opłaty za wstęp, określał minister właściwy do spraw środowiska w drodze rozporządzenia. Okazuje się, że takie rozwiązanie nie jest skuteczne, gdyż z uwagi na zmiany dotyczące rozkładu ruchu turystycznego konieczna jest nowelizacja rozporządzenia, co jest procesem długotrwałym. Poza tym zrezygnowano ze zwolnienia z opłat dla mieszkańców gmin sąsiadujących z parkiem narodowym, pozostawiając zwolnienie dla mieszkańców gmin położonych w granicach parku narodowego. Przyjęcie tego rozwiązania jest niejako konsekwencją przyjęcia założenia o pobieraniu opłat we wszystkich parkach. Zwolnienie z opłat mieszkańców gmin sąsiadujących powoduje, że np. nie jest opłacalne wprowadzenie opłat za wstęp w Kampinoskim Parku Narodowym, bowiem zwolnieniem objęci są mieszkańcy Warszawy, licznie odwiedzający ten Park (ponad 1 mln osób rocznie). Tym samym Park ponosi określone koszty utrzymania infrastruktury turystycznej oraz sprzątania odpadów, nie uzyskując

z tytułu wstępu żadnych korzyści, pozwalających choćby na pokrycie wymienionych kosztów. Analogiczna sytuacja występuje w Wielkopolskim Parku Narodowym i Ojcowskim Parku Narodowym. Powyższe działania mają umożliwić realizację zadań PPN określonych w projekcie ustawy.

Maksymalna wysokość opłaty za udostępnianie obszaru parku narodowego oraz opłaty za udostępnianie obiektów PPN będzie ustalona w rozporządzeniu ministra właściwego do spraw środowiska. W rozporządzeniu tym minister określi także dokumenty uprawniające do ulg w opłatach za udostępnianie oraz zwolnienia z opłat za udostępnienie obszaru parku narodowego lub jego obiektów. Wysokość opłaty będzie ustalana w drodze zarządzenia dyrektora parku narodowego, wydawanego w porozumieniu z Dyrektorem PPN. Warto również podnieść, że maksymalna wysokość opłaty dotyczy także opłat za udostępnianie budynków, budowli i innych obiektów PPN, w szczególności ośrodków edukacji i parkingów. Park narodowy będzie mógł pobierać także inne opłaty za udostępnianie swojego obszaru m.in. w celach filmowania i fotografowania, w szczególności w celach komercyjnych. Opłaty te będą ustalane przez dyrektora parku narodowego. Opłat tych nie będzie dotyczyła maksymalna wysokość określona w ww. rozporządzeniu ministra właściwego do spraw środowiska, bowiem mogą one być zróżnicowane w zależności od uwarunkowań poszczególnych parków narodowych (częstość występowania, inwazyjność w odniesieniu do ochrony przyrody).

Do ceny biletu wstępu do parku narodowego położonego w obszarach górskich będzie doliczana kwota (propozycja 15% wysokości ceny biletu wstępu) na rzecz organizacji ratownictwa górskiego działających na obszarze danego parku narodowego. Wprowadzenie tego systemu pozwoli na wsparcie, a tym samym zapewnienie skuteczności działania służb ratowniczych.

Brak uiszczenia opłaty za udostępnianie bądź brak dokumentu uprawniającego do ulg będzie skutkowało koniecznością uiszczenia opłaty dodatkowej, stanowiącej przychód PPN. W projekcie określono wysokość tej opłaty, będącej krotnością wysokości opłaty za udostępnianie oraz sposób jej wnoszenia i bonifikatę przy uiszczeniu w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania.

Jednocześnie wprowadzono regulacje stanowiące, że dyrektor parku narodowego nie ponosi odpowiedzialności za wypadki zaistniałe na obszarze parku narodowego poza miejscami udostępnionymi oraz za wypadki spowodowane przez naturalne procesy, w szczególności spowodowane przez warunki atmosferyczne. Co do zasady przebywanie poza miejscami udostępnionymi jest zakazane (zakazy obowiązujące na obszarze parku narodowego) stąd osoba, która narusza przepisy powinna ponosić odpowiedzialność za swoje czyny. Obszary parku narodowego nieudostępniane społeczeństwu, są pozostawione siłom natury. Zachodzące w nich procesy przyrodnicze, jak choćby zamieranie drzew, powodują określone zagrożenia. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że w parku narodowym, zgodnie z założeniami projektu, procesy przyrodnicze podlegają ochronie i dla ich ochrony tworzy się park narodowy. Tym samym dyrektor parku narodowego nie może ponosić odpowiedzialności za wypadki, których nie może przewidzieć.

VIII. Służba Parku Narodowego

Mając na uwadze potrzebę zapewnienia profesjonalnej realizacji zadań parków narodowych, w projekcie ustawy zaproponowano przepisy dotyczące utworzenia wykwalifikowanej Służby Parku Narodowego, którą będą stanowili wszyscy pracownicy PPN. Bazując na doświadczeniach ze stosowania ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przewidziano rozwiązania dotyczące zakresu obowiązków tej Służby, szczególnych przywilejów związanych z wykonywaniem pracy oraz określono minimalne wymagania wobec członków tej Służby. Powyższe jest nowym rozwiązaniem, gdyż dotychczas wymagania były określone wyłącznie w odniesieniu do funkcjonariuszy Straży Parku. Pracownikiem Służby Parku Narodowego będzie mogła zostać osoba w wieku co najmniej 21 lat, posiadająca pełnię praw cywilnych i obywatelskich, odpowiednie kwalifikacje, ciesząca się nienaganną opinią, posiadająca odpowiedni stan zdrowia, potwierdzony orzeczeniem lekarskim oraz taka, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe. Dodatkowo kandydat do Służby Parku Narodowego powinien być obywatelem polskim, z wyjątkiem stanowisk, na których praca nie polega na bezpośrednim lub pośrednim udziale w wykonywaniu władzy publicznej i funkcji mających na celu ochronę generalnych interesów państwa. Stanowiska takie będą mogły zajmować osoby nieposiadające obywatelstwa polskiego, które na podstawie umów międzynarodowych lub przepisów prawa wspólnotowego przysługuje prawo podjęcia zatrudnienia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Osoba taka będzie także musiała potwierdzić znajomość języka polskiego, na podstawie jednego z dokumentów wskazanych w projekcie. Rozwiązanie to pozwoli zachować bezpieczeństwo przy obsadzaniu stanowisk, dając jednocześnie możliwość zatrudniania fachowców z innych krajów np. w realizacji zadań naukowych.

Z uwagi na szczególne zadania wykonywane przez Straż Parku, będącą także Służbą Parku Narodowego, w odniesieniu do tej formacji przewidziano odrębne, bardziej rygorystyczne wymagania. Biorąc pod uwagę zakres odpowiedzialności i obowiązków Straży Parku, w ustawie opisano szczegółowo upoważnienia funkcjonariuszy, w szczególności dotyczące kontroli osób i posługiwania się środkami przymusu bezpośredniego. Dotychczas Straż Parku nie posiadała uprawnień do dostępu danych osobowych, co utrudniało identyfikację osób popełniających wykroczenia i przestępstwa. Funkcjonariusze Straży Parku będą mieli możliwość otrzymania broni palnej lub broni myśliwskiej w celu wykonywania obowiązków służbowych. Możliwość otrzymania broni myśliwskiej, w związku z wykonywanymi obowiązkami służbowymi, będą mieli także pracownicy Służby Parku Narodowego, przy czym w ich przypadku istotnym jest, że broń tę będą mogli uzyskać po spełnieniu niektórych wymogów określonych dla funkcjonariuszy Straży Parku. Chodzi tu o konieczność uzyskania orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań do pracy z bronią, odbycia szkolenia podstawowego dla funkcjonariuszy Straży Parku i zdania egzaminu przed komisją egzaminacyjną oraz zdania egzaminu ze znajomości przepisów dotyczących używania, i umiejętności posługiwania się bronią, przed komisją, o której mowa w ustawie o broni i amunicji.

Zadania Służby Parku Narodowego zostały określone w ustawie, zgodnie z celem tworzenia i funkcjonowania parku narodowego. Należy do nich w szczególności realizacja ustaleń planów ochrony

i zadań ochronnych, prowadzenie edukacji przyrodniczej, udostępnianie obszaru parku narodowego, prowadzenie badań i monitoringu przyrodniczego oraz ochrona mienia Skarbu Państwa i PPN. Pracownicy Służby Parku Narodowego przy wykonywaniu obowiązków służbowych będą korzystali z ochrony prawnej przewidzianej w przepisach prawa karnego dla funkcjonariuszy publicznych. Pracownikom tym będzie także przysługiwało bezpłatne umundurowanie oraz oznaki służbowe, z obowiązkiem ich noszenia w czasie pełnienia obowiązków służbowych oraz płatny urlop dla poratowania zdrowia w wymiarze nieprzekraczającym jednorazowo sześciu miesięcy, jeżeli przepracowali w PPN lub w parkach narodowych w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres nie krótszy niż trzy lata, jednorazowa odprawa, przy przejściu na emeryturę lub rentę inwalidzką, w wysokości trzykrotnego, a powyżej 20 lat pracy w PPN lub w parkach narodowych – sześciokrotnego wynagrodzenia otrzymywanego za ostatni miesiąc zatrudnienia, dodatkowe wynagrodzenie roczne, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie przepisów wykonawczych niniejszej ustawy. Jakkolwiek rozwiązanie takie nie funkcjonowało dotąd w przepisach ustawy, w odniesieniu do pracowników Służby Parku Narodowego, to nie jest ono rozwiązaniem nowym, gdyż takie uprawnienia przysługują na podstawie obowiązującego Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla Pracowników Parków Narodowych.

W projekcie zrezygnowano z bezpłatnych mieszkań dla pracowników Służby Parku Narodowego, zachowując to rozwiązanie dla pracowników, którzy takie prawo posiadają obecnie. Parki narodowe posiadają lokale mieszkalne (mieszkania bądź budynki), jednak cieszą się one coraz mniejszym zainteresowaniem pracowników jako mieszkania bezpłatne. Pracownicy parków narodowych w coraz większym stopniu posiadają mieszkania własne, zaś dobre warunki komunikacyjne zapewniają dojazd do i z miejsca pracy do miejsca zamieszkania. By zapewnić możliwość zamieszkania nowych pracowników, którzy nie posiadają jeszcze własnych mieszkań, w projekcie przewidziano możliwość preferencyjnego wynajmu mieszkań z zasobów PPN. Czynsz wynajmu będzie mógł być obniżony maksymalnie o 50% w stosunku do wysokości stawek najmu w danej gminie. Bonifikata będzie przyznawana na wniosek pracownika, uzasadniony jego sytuacją rodzinną.

Minister właściwy do spraw środowiska, kierując się potrzebą doboru w Służbie Parku Narodowego osób o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych, określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska oraz wymagania kwalifikacyjne, jakie powinni spełniać pracownicy zatrudnieni na poszczególnych stanowiskach w Służbie Parku Narodowego, z uwzględnieniem wykształcenia i stażu pracy. W drodze rozporządzenia, określone również zostaną warunki wynagradzania za pracę pracowników parków narodowych i przyznawania im innych świadczeń związanych z pracą, w tym: kwoty wynagrodzenia zasadniczego pracowników parków narodowych oraz kwoty innych, poza wynagrodzeniem zasadniczym, składników wynagrodzenia, których wysokość uzasadniona jest zwłaszcza pełnieniem określonej funkcji lub zajmowaniem określonego stanowiska, szczególnymi właściwościami pracy, warunkami wykonywanej pracy oraz kwalifikacjami zawodowymi pracowników

wziąwszy pod uwagę zakres obowiązków, specyfikę i charakter pracy pracowników Służby Parku Narodowego.

Powyższe rozwiązanie pozwoli ujednoczyć zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników na podobnych stanowiskach w różnych parkach narodowych.

Pracownikom Służby Parku Narodowego (pracownicy w parkach narodowych oraz w DPPN) będzie przysługiwało prawo do otrzymywania bezpłatnego umundurowania wraz z oznakami służbowymi, z obowiązkiem jego noszenia w czasie pełnienia obowiązków służbowych. Zawarto także przepisy dotyczące zwrotu wydanego bezpłatnego umundurowania w określonych sytuacjach. Dotychczas przepisy takie nie funkcjonują, przez co w praktyce powstają trudności w rozliczaniu się byłych pracowników z wydanego umundurowania. Ponadto prawo do używania umundurowania wraz z oznakami ostatnio zajmowanego stanowiska przyznano emerytowanym pracownikom parku narodowego, przy czym koszty takiego umundurowania ponoszą sami zainteresowani. W praktyce dłużej, emerytowani już pracownicy Służby Parku Narodowego często w trakcie oficjalnych spotkań w parkach narodowych wykorzystują posiadane umundurowanie, w związku z czym zasadne jest uregulowanie tego wprost w przepisach ustawy.

Prawo noszenia umundurowania pracownika Służby Parku Narodowego będzie także przysługiwało pracownikom urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska, zajmującym się nadzorem nad parkami narodowymi.

Pracownikom Służby Parku Narodowego, używającym własnych pojazdów do celów służbowych, w jazdach lokalnych (w ramach codziennych obowiązków służbowych, np. jazdy po obszarze obrębu lub obwodu ochronnego, przejazdu z obwodu lub obrębu ochronnego do siedziby parku narodowego) może być przyznane prawo do zwrotu kosztów związanych z używaniem tych pojazdów – do wysokości miesięcznego ryczału pieniężnego lub do wysokości nieprzekraczającej stawek za 1 kilometr przebiegu pojazdu, określonych w odrębnych przepisach wydanych przez ministra właściwego do spraw transportu, jeżeli przebieg pojazdu, z wyłączeniem ryczału pieniężnego, jest udokumentowany w ewidencji przebiegu pojazdu prowadzonej przez pracownika. W związku z tym, że zwrot kosztów nie stanowi dochodu pracownika, nie powinien być opodatkowany podatkiem dochodowym od osób fizycznych, jak jest obecnie. Analogiczne rozwiązanie funkcjonuje w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w Służbie Leśnej w Państwowym Gospodarstwie Leśnym Lasy Państwowe.

Uregulowano także zagadnienia dotyczące przyznawania i wylizania równoważnika pieniężnego za przedmioty umundurowania niewydane w naturze, jak również zagadnienia związane z jego pomniejszaniem i zwrotem.

W trakcie wykonywania czynności służbowych pracownicy Służby Parku Narodowego dokonują także czynności związanych z egzekwowaniem obowiązującego prawa. By możliwe było właściwe wykonywanie tych obowiązków pracownik podejmujący interwencję winien się wylegitymować. Aktualnie w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie wzoru legitymacji służbowej i wzorów umundurowania pracowników Służb Parków Narodowych oraz oznak

służbowych dla poszczególnych stanowisk (Dz. U. poz. 344) określono wzór legitymacji służbowej pracownika Służby Parku Narodowego, a w samej ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. wskazano organ wydający tę legitymację. Niemniej jednak przepisy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody nie określają obowiązku legitymowania się pracownika Służby Parku Narodowego przy wykonywaniu obowiązków służbowych. Wprowadzana zmiana określa konieczność okazania legitymacji służbowej przez pracownika Służby Parku Narodowego na żądanie obywatela, w taki sposób, by mógł on odczytać i zanotować numer legitymacji, organ który ją wydał oraz nazwisko pracownika. Ma to znaczenie np. w przypadku ewentualnego uznania podjętej interwencji za nieuzasadnioną i chęci złożenia skargi na pracownika.

W projekcie przewidziano zmianę delegacji do wydania rozporządzenia dotyczącego wzoru legitymacji służbowej i umundurowania dla pracowników Służby Parku Narodowego. Powyższe jest wynikiem prowadzonych konsultacji z pracownikami parków narodowych, którzy zwracają uwagę na niedopasowanie wzoru mundurów do wykonywanych zadań, jak również brak jednolitego dla wszystkich parków narodowych sposobu przydziału sortów mundurów. Aktualnie bowiem rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie wzoru legitymacji służbowej i wzorów umundurowania pracowników Służb Parków Narodowych oraz oznak służbowych dla poszczególnych stanowisk określa wyłącznie wzór umundurowania. Zmiana delegacji pozwoli na wydanie nowego rozporządzenia uwzględniającego potrzeby pracowników Służb Parków Narodowych.

Ponadto dodano delegację umożliwiającą wydanie rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, wskazującego wysokość równoważnika pieniężnego za przedmioty umundurowania niewydane w naturze oraz za czyszczenie umundurowania, a także podstawę i sposób jego obliczania. Rozwiązanie to pozwoli na racjonalizację sposobu przydzielania części umundurowania poszczególnym pracownikom. Zdarza się bowiem, że niektórym pracownikom (np. pracownicy Służby Parku Narodowego niepracujący w terenie) umundurowanie musi być wydane pomimo braku zużycia przedmiotów umundurowania, które jest w ich posiadaniu. W tej sytuacji niezasadnym jest wydawanie kolejnych części umundurowania a zaspokojenie tych potrzeb w postaci równoważnika pieniężnego. Analogiczne rozwiązanie jest stosowane w odniesieniu do funkcjonariuszy Policji oraz Straży Granicznej.

Projekt reguluje także zagadnienia związane z funkcjonowaniem Straży Parku, która jest formacją powołaną, w szczególności do ochrony mienia oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na obszarze parku narodowego. Projekt określa wymagania stawiane kandydatom na stanowisko w Straży Parku, zasady szkolenia funkcjonariuszy tej formacji oraz sposób działania Straży Parku, w tym uprawnienia związane z wykonywanymi obowiązkami służbowymi, dotyczące m.in. prowadzenia czynności wyjaśniających w sprawach o wykroczenia z zakresu ochrony przyrody, prowadzenia dochodzeń, legitymowania osób podejrzanych o popełnienie wykroczenia lub przestępstwa, noszenia i używania środków przymusu bezpośredniego, w tym broni palnej bojowej oraz

nakładania grzywien w drodze mandatu karnego. Uprawnienia te są niezbędne do realizacji zadań związanych z ochroną mienia i zwalczaniem przestępstw.

Część uprawnień Straży Parku będzie przysługiwała także innym pracownikom Służby Parku Narodowego, wskazanym wprost w projekcie. Dotyczy to przede wszystkim legitymowania osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa lub wykroczenia, kontroli dowodów wniesienia opłat za wstęp, nakładania grzywien w drodze mandatu karnego.

Funkcjonariusz Straży Parku wykonujący obowiązki na obszarze parku narodowego będzie miał uprawnienia Państwowej Straży Łowieckiej, Państwowej Straży Rybackiej oraz Inspektora Rybołówstwa Morskiego. Zakres tych uprawnień określa projekt ustawy.

Określono ponadto sytuacje, w których funkcjonariusz Straży Parku może użyć środków przymusu bezpośredniego oraz broni myśliwskiej, wraz z zasadami ich użycia.

Projekt przewiduje delegacje do wydania rozporządzenia dotyczącego norm uzbrojenia i wyposażenia indywidualnego oraz zespołowego funkcjonariuszy Straży Parku, sposobu przydziału, ewidencjonowania i przechowywania środków przymusu bezpośredniego w parkach narodowych. Powyższe jest konieczne w celu umożliwienia skutecznego działania funkcjonariuszy Straży Parku oraz zapewnienia bezpieczeństwa przechowywania broni i środków przymusu bezpośredniego.

Przewidziano delegację do wydania rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie szkoleń dla funkcjonariuszy Straży Parku. Aktualnie rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2004 r. w sprawie zakresu szkolenia podstawowego dla funkcjonariuszy Straży Parku oraz trybu powoływania komisji egzaminacyjnej (Dz. U. poz. 34) określa wyłącznie zakres szkolenia podstawowego dla funkcjonariuszy Straży Parku. Tymczasem zmiany w zakresie prawa oraz technik operacyjnych wymuszają konieczność stałego doskonalenia się funkcjonariuszy Straży Parku. Tym samym by ujednoczyć zakres szkoleń okresowych (doskonalących) zasadne jest jego określenie w rozporządzeniu. W projekcie wskazano ponadto, że funkcjonariusz Straży Parku może być skierowany na szkolenie okresowe w celu uzupełnienia wiedzy i umiejętności niezbędnych do wykonywania zadań związanych z ochroną mienia oraz zwalczaniem przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody.

IX. Przepisy karne

W projekcie ustawy przewidziano także sankcje karne za umyślne naruszanie zakazów obowiązujących w parku narodowym oraz za naruszanie warunków zezwolenia na odstępstwo od tych zakazów. Powyższe jest niezbędne dla zapewnienia ochrony przyrody i skutecznego zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na obszarze parku narodowego. W porównaniu z przepisami obowiązującymi, wprowadzono sankcję karną za naruszenie warunków zezwolenia na odstępstwo od zakazów obowiązujących w parku narodowym. Dotyczy to przykładowo zbierania większej liczby okazów roślin, zwierząt lub grzybów niż określona w zezwoleniu. Zamiana umożliwi skuteczniejszą ochronę przyrody dzięki działaniu prewencyjnemu (zagrożenia karą i możliwość skutecznej jej egzekucji).

Podobnie przewidziano sankcje karne dla osób, które przebywają na obszarze parku narodowego lub w obiektach parku narodowego bez ważnego biletu wstępu albo bez ważnego dokumentu uprawniającego do ulg i nie wnoszą opłaty dodatkowej w terminie. Aktualnie brakuje podstawy prawnej do ukarania osoby, która nie posiada ważnego biletu wstępu, mimo tego, że w ustawie wskazuje się, że za wstęp do parku narodowego uiszczana jest opłata. Tym samym trudne jest wyegzekwowanie tej należności.

Wprowadzenie przepisów karnych umożliwi skuteczną egzekucję ograniczeń i nakazów niezbędnych do realizacji zadań parków narodowych.

X. Zmiany w przepisach

Projekt ustawy o parkach narodowych i związane z tym zmiany w zakresie funkcjonowania tych podmiotów powodują konieczność zmian innych ustaw. Przede wszystkim niezbędna jest szeroka zmiana w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przepisy dotyczące wprost parków narodowych zostały uchylone. Należy jednak zwrócić uwagę, że wiele przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody odnosiło się jednocześnie do parków narodowych i rezerwatów przyrody, stąd konieczna była ich zmiana i pozostawienie przepisów odnoszących się do rezerwatów przyrody w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Takim przepisem jest np. art. 15 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, określający zakazy obowiązujące w parkach narodowych i rezerwach przyrody. W ramach nowelizacji wykreślone zostały odniesienia do parku narodowego (przepisy w tej części ze zmianami zostały przeniesione do niniejszego projektu), pozostały zaś przepisy odnoszące się do rezerwatu przyrody.

Dodatkowo w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody wprowadzono zmianę art. 27a w zakresie organów uprawnionych do wydania rozporządzeń w sprawie wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk, zmiany jego granic lub likwidacji tego obszaru. Zgodnie z zaproponowaną zmianą organem właściwym do wydawania tych rozporządzeń pozostanie jedynie minister właściwy do spraw środowiska, co powinno usprawnić proces legislacyjny i zmniejszyć zbędne obciążenie dla administracji rządowej, w szczególności dla ministrów wydających te rozporządzenia w porozumieniu: ministra właściwego do spraw rolnictwa, ministra właściwego do spraw rozwoju wsi, ministra właściwego do spraw rybołówstwa i ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Zachowają oni nadal wpływ na proces legislacyjny zarówno na etapie uchwały Rady Ministrów zawierającej proponowane listy obszarów Natura 2000 (podejmowanej przez przesłaniem do Komisji Europejskiej), jak i na etapie uzgodnień rozporządzeń wyznaczających te obszary. Zgodnie z § 32 ust. 3 Zasad techniki prawodawczej, jeżeli zmiana treści przepisu upoważniającego polega na tym, że zmienia się organ upoważniony do wydania aktu wykonawczego, przyjmuje się, że taki akt zachowuje moc obowiązującą, a zatem wszystkie dotąd wydane rozporządzenia na podstawie art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zachowają moc.

Wprowadzono także zmiany porządkowe w innych artykułach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, które mają za zadanie uczynić spójnymi przepisy tej ustawy i nowej ustawy o parkach narodowych.

Zmiany w innych ustawach wiążą się także ze zmianami kompetencji organów w zakresie ochrony przyrody i zarządzania parkami narodowymi. Część kompetencji ministra właściwego do spraw środowiska, zgodnie z projektowaną ustawą, ma przejść Dyrektor PPN, stąd np. konieczna była zmiana w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz w ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o przetwarzaniu informacji kryminalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1607). Z kolei w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2019 r. poz. 1084 oraz z 2021 r. poz. 2490) uchylono przepis dotyczący przeznaczania 15% z przychodów parków narodowych uzyskiwanych z tytułu wstępu na obszar parku narodowego na rzecz górskich organizacji ratowniczych. W projekcie zaproponowano przeznaczenie na rzecz organizacji ratownictwa górskiego działającego na obszarze danego parku narodowego określonej kwoty doliczanej do biletu wstępu na obszar parku narodowego w celu turystycznym lub rekreacyjnym.

Zmiany w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2020 r. poz. 1421) mają na celu uporządkowanie przepisów dotyczących redukcji zwierząt na obszarach parków narodowych, w przypadku zagrożenia epizootycznego. Zasadnym jest by działania takie przede wszystkim wykonywali pracownicy, najlepiej znający uwarunkowania danego obszaru. Co z tym idzie, koszty ponoszone przez park narodowy powinny być mu refundowane na zasadach określonych w ustawie.

W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach wprowadzono przepisy umożliwiające dokonywanie przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych wpłat z funduszu leśnego na rzecz PPN. Ponadto doprecyzowano, że przepisy dotyczące pierwokupu na rzecz Skarbu Państwa gruntów leśnych przez Lasy Państwowe nie dotyczą obszarów parków narodowych. Aktualnie nie jest to wprost wskazane, co powoduje trudności w nabywaniu nieruchomości przez parki narodowe, w sytuacji, w której park narodowy jest stroną umowy kupna sprzedaży. Zgodnie bowiem z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach nawet w przypadku gruntów leśnych położonych w parkach narodowych prawo pierwokupu przysługuje Państwowemu Gospodarstwu Leśnemu Lasy Państwowe, które nie ma żadnej jurysdykcji nad tym obszarem. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach Lasy Państwowe nie zarządzają gruntami w parkach narodowych.

Zmiana w ustawie o podatkach i opłatach lokalnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1170, z późn. zm.) jest związana z koniecznością ujednoczenia pojęć stosowanych w tej ustawie i w niniejszym projekcie, w odniesieniu do obszarów ochrony ścisłej czynnej i krajobrazowej. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2021 r. poz. 2351 oraz z 2022 r. poz. 88) dokonano zmiany w stosunku do zwolnienia z budowy bez pozwolenia na budowę (na zgłoszenie) budynków rekreacyjnych o powierzchni do 35 m², położonych w parku narodowym lub w jego otulinie. Zabudowa taka skutkuje wzmożoną antropopresją tych obszarów i ma negatywne skutki dla obszarów chronionych, m.in. w

związku z zabudową i powodowaniem niedrożności korytarzy ekologicznych. Zabudowa w tych obszarach nadal będzie możliwa jednak po uzyskaniu stosownych pozwoleń (decyzja o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, pozwolenie na budowę). Proponuje się także wyłączenie podmiotowe dla PPN z płacenia podatku od osób prawnych. PPN nie będą prowadziły działalności gospodarczej, wykonując wyłącznie zadania publiczne związane z ochroną najcenniejszych przyrodniczo obszarów Polski. Tym samym powinny być zwolnione z podatku od osób prawnych, analogicznie jak Państwowe Przedsiębiorstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z art. 259 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 r. poz. 2233 i 2368 oraz z 2022 r. poz. 88), parki narodowe wykonują prawo użytkowania wieczystego w stosunku do gruntów pokrytych wodami w granicach parku.

W stosunku do wód publicznych (płynących i podziemnych) stanowiących własność Skarbu Państwa prawa właścicielskie wykonują Wody Polskie (art. 212 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne). Procedurę przejścia reprezentacji Skarbu Państwa oraz wykonywania praw właścicielskich określa art. 528 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Obecna sytuacja prawna wód płynących na terenie parku narodowego nasuwa szereg wątpliwości związanych z funkcjonowaniem parku dotyczących działalności ustawowej (art. 8b ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody). Parki narodowe prowadzą wiele działań dotyczących gospodarowania wodami, w tym w szczególności: odłowy regulacyjne ryb w jeziorach parku, realizowane w ramach działań ochronnych wynikających z zadań ochronnych albo z planu ochrony, udostępnianie wód w celach rekreacyjnych, turystycznych, sportowych oraz amatorskiego połowu ryb, ochrona wód, zadania dotyczące renaturyzacji siedlisk wilgotnych, bagiennych i wodnych.

Należy zauważyć, że jakkolwiek parki narodowe są użytkownikami wieczystymi gruntów będących własnością Skarbu Państwa pokrytych śródlądowymi wodami płynącymi, położonych w granicach parku narodowego, to ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne nie określa żadnych uprawnień właścielskich parków narodowych względem tych wód. Prawa właścielskie wykonują Wody Polskie. Stan ten może powodować komplikacje w odniesieniu do możliwości prawidłowej realizacji zadań ochronnych, zgodnie z zadaniami ochronnymi, planem ochrony (obecne plany ochrony zachowują ważność) albo strategią ochrony parku narodowego.

Tym samym proponuje się dodanie przepisów w zakresie możliwości zawarcia porozumienia pomiędzy Wodami Polskimi a PPN dotyczących wykonywania praw właścielskich w odniesieniu do wód znajdujących się w granicach parku narodowego. Regulacja taka funkcjonuje w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne w odniesieniu do zawarcia porozumienia w omawianym zakresie pomiędzy Wodami Polskimi a nadleśniczym (art. 213 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne).

Jednocześnie, w związku z wprowadzeniem do obrotu prawnego strategii ochrony parków narodowych doprecyzowano przepisy odnoszące się do wyznaczania kąpielisk wskazując, że nie mogą one kolidować z ustaleniami planów ochrony, strategii ochrony parków narodowych oraz zadań ochronnych.

XI. Przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Zmiany zaproponowane w projekcie ustawy powodują konieczność zapewnienia ciągłości funkcjonowania parków narodowych oraz załatwianych spraw, w tym administracyjnych. Tym samym przewidziano utrzymanie w mocy aktów normatywnych dotyczących parków narodowych. W odniesieniu do rozporządzeń ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie ustanowienia planów ochrony do czasu ich obowiązywania, z możliwością zmian. Określono ponadto, że strategie ochrony parku narodowego będą sporządzane dla parków narodowych, które nie posiadają planu ochrony lub w przypadku, gdy plan ochrony utracił ważność. Akty normatywne odnoszące się do funkcjonowania parków narodowych, w szczególności dotyczące umundurowania oraz odnoszące się do funkcjonowania Straży Parku, zachowają moc do czasu wydania nowych, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Sprawy administracyjne prowadzone w trybie art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, rozpoczęte przed dniem wejścia w życie ustawy i niezakończone będą prowadzone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Parki narodowe jako formy ochrony przyrody utworzone na podstawie przepisów dotychczasowych staną się parkami narodowymi w rozumieniu niniejszej ustawy. Utrzymane w mocy zostały akty wykonawcze dotyczące określenia granic parków narodowych, wydane na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody a także na podstawie wcześniejszej ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. poz. 1079, z późn. zm.), utrzymane czasowo w mocy art. 157 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Procedowanie tych przepisów wykonawczych dla każdego z 23 parków narodowych jest wieloletnim procesem i w związku z tym nie jest zasadne określenie limitu czasowego na ich wydanie.

Rozstrzygnięto, że pracownicy parków narodowych z dniem wejścia w życie ustawy, stają się pracownikami parków narodowych w rozumieniu niniejszej ustawy. Analogiczne rozwiązanie przyjęto w odniesieniu do dyrektorów parków narodowych. Niemniej w przypadku naborów na stanowisko dyrektora parku narodowego ogłoszonych i nierozstrzygniętych do czasu wejścia w życie ustawy, będą stosowane przepisy dotychczasowe. W odniesieniu do członków rad naukowych stosowane będą również przepisy dotychczasowe.

W odniesieniu do pracowników parków narodowych wskazano, że zachowują oni prawo do nabycia lokali na warunkach preferencyjnych, o ile nabyli takie prawo na podstawie przepisów obowiązujących. Ponadto do stażu pracy uprawniającego pracowników parków narodowych do bonifikaty za nabycie lokalu, będzie wliczany okres pracy w parkach narodowych, o których mowa w przepisach obowiązujących. Tym samym do stażu pracy w tym przypadku będzie liczony zarówno okres pracy w PPN, jak i w parkach narodowych.

Projekt ustawy określa, że z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska, wykonujący zadania i kompetencje

podlegające przekazaniu DPPN oraz pracownicy wykonujący obsługę finansową, prawną i administracyjną w stosunku do tych zadań, stają się pracownikami DPPN. Zawarto ponadto zasady, na jakich mają nastąpić zmiany pracownicze.

W odniesieniu do PPN, rozstrzygnięto, że w toczących się postępowaniach sądowych i administracyjnych w zakresie zadań i kompetencji podlegających przekazaniu na podstawie ustawy, w których stroną jest minister właściwy do spraw środowiska, stroną staje się Dyrektor PPN, a niezakończone postępowania administracyjne w zakresie zadań i kompetencji podlegających przekazaniu na podstawie ustawy toczą się nadal przed organami, które przejęły zadania i kompetencje.

Ponadto, rozstrzygnięto o prawach do mienia ruchomego, należności i zobowiązań oraz umów zawartych przez parki narodowe. Prawa te i zobowiązania z dniem wejścia w życie ustawy stają się prawami i zobowiązaniami PPN. Nieruchomości będące własnością Skarbu Państwa wraz z położonymi na tych nieruchomościach budynkami i innymi urządzeniami oraz lokalami oddane w użytkowanie wieczyste lub będące własnością parków narodowych pozostają w użytkowaniu wieczystym parków narodowych lub stanowią ich własność, natomiast nieruchomości gruntowe będące własnością parków narodowych oraz udziały w nieruchomościach będące własnością parków narodowych pozostają własnością parków narodowych.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1337), parki narodowe zostały przekształcone z państwowych jednostek budżetowych w państwowe osoby prawne. Skutkiem tego przekształcenia była zmiana formy władania nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi dotychczas w trwały zarząd parkom narodowym. Z dniem 1 stycznia 2012 r. parki narodowe uzyskały z mocy prawa prawo użytkowania wieczystego gruntów oddanych im dotychczas w trwały zarząd i prawo własności położonych na tych nieruchomościach budynków i innych urządzeń oraz lokali.

Przepisy ww. ustawy nie uregulowały niestety kwestii współwłasności nieruchomości w parkach narodowych. W niektórych parkach narodowych (w szczególności dotyczy to parków narodowych w województwie małopolskim), znaczna część nieruchomości stanowi współwłasność Skarbu Państwa oraz innych podmiotów, w tym osób fizycznych. W czasie, gdy parki narodowe, będąc państwowymi jednostkami budżetowymi, sprawowały trwały zarząd nieruchomości, miały także prawo władania nieruchomościami będącymi współwłasnością Skarbu Państwa, co pozwalało na współdecydowanie o wykorzystywaniu nieruchomości zgodnie z celami parku narodowego, albo umożliwiało występowanie o zniesienie współwłasności m.in. przez wykup pozostałych części nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa.

Aktualnie, stosownie do art. 232 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1740, z późn. zm.) nie jest możliwe ustanowienie użytkowania wieczystego na części nieruchomości będącej własnością Skarbu Państwa na rzecz parku narodowego. Tym samym parki narodowe utraciły możliwość realnego sprawowania nadzoru nad nieruchomościami znajdującymi się w ich granicach (funkcjonowanie kolejki Kuźnice – Kasprowy Wierch w Tatrzańskim Parku

Narodowym) i niezbędnych im do realizacji celów ustawowych oraz wykonywania na nich działań ochronnych, jak również możliwość pobierania pożytków w ramach tych działań. Nieruchomościami będącymi współwłasnością Skarbu Państwa, położonymi w granicach parku narodowego, stosownie do przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami władą aktualnie właściwy miejscowo starosta, co uniemożliwia parkom narodowym zarządzanie nieruchomościami położonymi w swoich granicach, w tym także realizację zadań ochronnych. Rozwiązaniem tego problemu jest przekazanie PPN prawa własności udziałów we współwłasności będących własnością Skarbu Państwa, nieruchomości położonych w ich granicach. Pozwoli to na współdecydowanie (z uwagi na prawo własności) o przeznaczeniu nieruchomości, jak również o występowanie, o zniesienie współwłasności. Należy zauważyć, że przekazanie PPN prawa własności udziałów we współwłasności będących własnością Skarbu Państwa, nieruchomości położonych w ich granicach dotyczy ok. 3400 ha, przy czym ok. 3300 ha tych nieruchomości (185 działek) znajduje się na terenie Tatrzańskiego Parku Narodowego. Dotyczy to nieruchomości, na których realizowane są działania czynnej ochrony ekosystemów leśnych bądź lądowych ekosystemów nieleśnych (łąki). Brak działań może spowodować utratę wartości chronionych (rzadkie gatunki roślin, zwierząt lub grzybów), w szczególności w odniesieniu do przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, na których sprawującym nadzór jest dyrektor parku narodowego. Warto także podnieść, że część parków narodowych (np. Biebrzański Park Narodowy, Wigierski Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy) uzyskała prawo własności udziałów Skarbu Państwa we współwłasnościach nieruchomości na mocy darowizny przekazanej im przez właściwych miejscowo starostów. Tym samym proponowana zmiana pozwoli na ujednoczenie tej kwestii we wszystkich parkach narodowych.

Jednocześnie należy wskazać, że zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, parki narodowe nabywają prawo użytkowania wieczystego nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, jeżeli są położone na jego obszarze i służą realizacji jego celów. Tym samym każda nieruchomość będąca własnością Skarbu Państwa, jak również parku narodowego (parki narodowe jako państwowe osoby prawne mogą nabywać nieruchomości na własność) musi być przeznaczona na cele parku narodowego, określone wprost w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Zmiana przeznaczenia nieruchomości wymaga uzyskania stosownych zgód, m.in. ministra właściwego do spraw środowiska, w związku z ograniczeniami wynikającymi z zakazów obowiązujących na obszarze parku narodowego. Istotnym jest także, że czynność prawna dotycząca rozporządzenia nieruchomościami przez park narodowy wymaga uzyskania zgody organu właściwego (stosownie do przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym, jak również może być dokonana w ramach przetargu (art. 10a ust. 8 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody)) dzięki czemu zapewniona jest kontrola nad działalnością parków narodowych w tym zakresie.

W odniesieniu do funkcjonariuszy Straży Parku nieposiadających orzeczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do pracy z bronią, wskazano, że mogą oni nadal pełnić służbę, jednak bez możliwości pracy z bronią.

Jednocześnie w projekcie przewidziano przepis nakazujący osobom zajmującym stanowiska kierownicze w Służbie Parku Narodowego lub będące funkcjonariuszami Straży Parku, urodzone przed dniem 1 sierpnia 1972 r. do złożenia oświadczenia o zajmowaniu stanowisk, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r. lub współpracy z tymi organami, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Przewiduje się, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. z wyjątkiem przepisów odnoszących się do:

- 1) zawiadomienia pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw środowiska o zmianach, jakie mają nastąpić w zakresie ich stosunku pracy – przepis ten wejdzie w życie z dniem ogłoszenia;
- 2) utworzenia PPN, powołania przez ministra właściwego do spraw środowiska pełnomocnika do spraw utworzenia PPN oraz zmiany organów uprawnionych do wydania rozporządzeń w sprawie wyznaczenia obszaru specjalnej ochrony ptaków lub specjalnego obszaru ochrony siedlisk – przepisy te wejdą w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy.

Takie rozwiązania pozwoli na sprawne wdrożenie przyjętych rozwiązań, przede wszystkim utworzenie DPPN.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie będzie miał wpływu na mikro-, małe, i średnie przedsiębiorstwa.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie zawiera norm technicznych, a także przepisów technicznych podlegających procedurze notyfikacji wymaganej zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.).

Projekt ustawy zostanie umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji w zakładce „Rządowy Proces Legislacyjny”, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. 2017 r. poz. 248).

<p>Nazwa projektu Projekt ustawy o parkach narodowych</p> <p>Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo wiodące – Ministerstwo Klimatu i Środowiska</p> <p>Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Małgorzata Golińska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Klimatu i Środowiska, Główny Konserwator Przyrody</p> <p>Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Wojciech Hurkała, Zastępca Dyrektora, Departament Ochrony Przyrody, tel. 22 36 92 479, e-mail: wojciech.hurkala@mos.gov.pl Agnieszka Dalbiak, radca, Departament Ochrony Przyrody, tel. 22 36 92 479, e-mail: agnieszka.dalbiak@mos.gov.pl Małgorzata Śmigielska-Pietrusińska, starszy specjalista, Departament Ochrony Przyrody, tel. 22 36 92 520, e-mail: malgorzata.smigielska@mos.gov.pl</p>	<p>Data sporządzenia 19.01.2022</p> <p>Źródło: Projekt zawarty w Strategii Polski Ład</p> <p>Nr w wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów: UD 214</p>
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Parki narodowe funkcjonują zgodnie z regulacjami zawartymi w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098 i 1718 oraz z 2022 r. poz. 84), będąc jednocześnie formą ochrony przyrody oraz podmiotem instytucjonalnym (państwowa osoba prawna). Przepisy dotyczące parków narodowych, w odniesieniu do obu ww. aspektów są umiejscowione w różnych częściach tej ustawy, a ponadto przepisy dotyczące parków narodowych znajdują się w wielu różnych ustawach i nie zawsze uwzględniają cel funkcjonowania parków narodowych. Organem nadzorującym działalność parków narodowych, zgodnie z art. 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody jest minister właściwy do spraw środowiska. Wykonywanie nadzoru nad parkami narodowymi, z punktu widzenia organu nadzorującego, który dodatkowo w swoich kompetencjach posiada inne działy administracji rządowej jest utrudnione.

Misją parków narodowych jest ochrona i popularyzowanie dziedzictwa przyrodniczego, stanowiącego istotną część tożsamości narodowej. Parki narodowe nie istnieją same dla siebie, ale istnieją dla ludzi i posiadają wobec nich rolę służebną. Naturalne jest jednak to, że istnieją po to, by zachować dziedzictwo przyrodnicze dla obecnych i przyszłych pokoleń. Dlatego też punktem wyjścia do napisania niniejszej ustawy było sformułowanie wyzwań stojących przed polskimi parkami narodowymi, tak w kontekście ochrony przyrody, jak i w kontekście organizacyjno-prawnym.

Główne wyzwania stojące przed polskimi parkami narodowymi w kolejnych latach:

1. Niepewność – ze względu na złożoność ekosystemów, jest mało prawdopodobne, że zarządzający parkami narodowymi będą dysponowali pełną informacją o wszystkich czynnikach wpływających na konkretne decyzje w planowaniu ochrony przyrody. Niemniej decyzje te muszą być podejmowane. Nowe podejście do planowania musi odwoływać się do tej niepewności i pozwalać na adaptowanie działań, na bazie nauki i stałego monitoringu.
2. Zmiana – środowiskowe i społeczno-ekonomiczne systemy są w stałej zmianie. Wiele tych zmian jest wywoływanych przez działalność człowieka. Podejście do planowania w obszarach chronionych rozwinęło się i dzisiaj musi brać pod uwagę zmiany, które następują. Oznacza to, że podejście to musi być wystarczająco elastyczne, by umożliwiać reakcję. Ta zmiana powinna być rozumiana szeroko i dotyczyć kwestii przyrodniczych, antropopresji, kwestii społecznych czy związanych z planowaniem przestrzennym.
3. Konflikt – różne i często sprzeczne wartości i perspektywy są zwykle rozważane przy alokacji zasobów i przy podejmowaniu decyzji. Niezwykle ważnym elementem rzeczywistości parków narodowych w Polsce jest dzisiaj umiejętność radzenia sobie z presją społeczności lokalnej. Problem ten nie tylko nie zniknie, ale będzie narastał. Patrząc w szerokiej skali, należy zaangażować różne strony (także poza obszarami chronionymi), aby osiągnąć zakładane cele. Nowy sposób działania musi brać pod uwagę potrzeby i aspiracje lokalnych społeczności i iść w kierunku współdzielonego modelu w podejmowaniu decyzji.
4. Strategia ochrony – działania parków narodowych będą bardziej skuteczne, jeżeli zostaną wpisane w narodową strategię ochrony przyrody; fakt, że takiego dokumentu dzisiaj nie ma powoduje, że parki działają w niestabilnym systemie prawnym, a ich działania nie są skoordynowane.
5. Koordynacja – działania w skali kraju będą bardziej skuteczne i efektywne, jeżeli będą lepiej skoordynowane, zapewniając przepływ wiedzy i możliwość podejmowania wspólnych działań na rzecz ochrony dziedzictwa przyrodniczego. Dzisiaj parki narodowe działają w sposób autonomiczny, często nie koordynując

podejmowanych działań. Nie ma też jednej bazy danych o zasobach parków narodowych oraz o wynikach działań ochronnych. Powoduje to, że jedne parki mogą stawać przed koniecznością rozwiązywania problemów, z którymi inne już sobie dawno poradziły.

6. Niestabilność finansowa – problem przewidywalności finansowej jest istotnym kontekstem funkcjonowania parków narodowych w Polsce. Realizacja planów ochrony, czy też strategii funkcjonowania parków narodowych, wymaga myślenia w perspektywie długoterminowej. Jednocześnie brak pełnego zabezpieczenia środków na realizację działań, powoduje, że zarządzający parkami narodowymi planują działania ostrożnie, mniej licząc się z potrzebami, a bardziej z możliwościami finansowymi.

Ponadto, z uwagi na zmiany w sposobie zarządzania zasobami parków narodowych (dostosowanie do otoczenia społecznego oraz zmian klimatycznych) jak również organizacji formalnej, wymagane jest dodanie nowych przepisów, które nie odnoszą się wprost do ochrony przyrody, a stanowią o organizacji instytucjonalnej parków narodowych. Warto tu zwrócić uwagę, że w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody parki narodowe są jedynym podmiotem, w odniesieniu do którego opracowano przepisy inne niż dotyczące wyłącznie ochrony przyrody, w szczególności dotyczące organizacji parku narodowego jako podmiotu instytucjonalnego, Służby Parku Narodowego, czy też gospodarowania nieruchomościami przez parki narodowe. Przepisy dotyczące organizacji, funkcjonowania struktur i nadzoru powinny znaleźć się w nowym akcie prawnym, konsumując dorobek prawny dotychczas wypracowany w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, nowelizując go w niezbędnym zakresie.

Przepisy dotyczące parków narodowych, w związku z koniecznością stałego ich dostosowywania do zmian gospodarczych (park narodowy jako państwowa osoba prawna uzyskuje przychody z własnej działalności), jak również koniecznością realizacji określonych działań ochronnych wynikających m.in. ze zmian klimatycznych (dostosowywanie sposobów ochrony do tych zmian) wymagają stałych nowelizacji. Nowelizacja ustawy w odniesieniu do części przepisów dotyczących parków narodowych, będzie bardziej efektywna, bowiem nie będzie implikowała konieczności szerokich nowelizacji dotyczących wielu zagadnień z zakresu ochrony przyrody.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Zdiagnozowano potrzebę uregulowania trzech obszarów dotyczących parków narodowych: umiejscowienia ich w polskim systemie prawnym (cel porządkowy), uregulowania nowych zagadnień (cel regulacyjny) oraz nowelizacji przepisów obowiązujących (cel nowelizacyjny). Jako najlepsze rozwiązanie przyjęto opracowanie projektu nowej ustawy o parkach narodowych, obejmującego całość zagadnień dotyczących parków narodowych. Dalsze nowelizacje ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody powodowałyby, że będzie ona zawierała przepisy dotyczące różnych zagadnień (ochrona wszystkich form ochrony przyrody, ochrona drzew i zadrzewień, kwestie instytucjonalne parków narodowych, itd.) przez co będzie mniej czytelna i trudniejsza do stosowania, zwłaszcza że część zagadnień dotyczących parków narodowych jest traktowana w sposób tożsamy z rezerwatami przyrody (obowiązujące zakazy, plany ochrony, zadania ochronne). Zasadne jest w tej sytuacji rozdzielenie tych form ochrony przyrody, by nie były traktowane w taki sam sposób.

Projekt ustawy o parkach narodowych wychodzi naprzeciw zdiagnozowanym wyzwaniom, agregując w jednym akcie prawnym przepisy odnoszące się do funkcjonowania parków narodowych jako form ochrony przyrody, jak i podmiotów organizacyjno-prawnych. W ustawie uregulowano zagadnienia dotyczące całokształtu funkcjonowania parków narodowych, opierając się na dorobku prawodawstwa krajowego. Źródłem szeregu regulacji była bowiem ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w której uregulowano do tej pory zagadnienia znajdujące się w otoczeniu parków narodowych – form ochrony przyrody i instytucji wykonujących zadania publiczne.

Celem regulacji jest kompleksowe unormowanie działalności parków narodowych jako form ochrony przyrody oraz podmiotu instytucjonalnego (podmiot zarządzający formą ochrony przyrody). Wobec powyższego omawiany akt prawny określa zadania, zasady działalności oraz organizację parków narodowych. Zawiera także normy prawne odnoszące się do poprawy nadzoru nad funkcjonowaniem parków narodowych. Z powodu zmiany strategii dotyczącej zarządzania parkami narodowymi w Polsce, planuje się utworzenie nowego podmiotu – Polskie Parki Narodowe (dalej również „PPN”), który będzie obejmował Dyrekcję Polskich Parków Narodowych oraz parki narodowe. Polskie Parki Narodowe będą państwową osobą prawną. Dojdzie, wobec tego skupienia w strukturze funkcjonowania parków narodowych jako obecnych państwowych osób prawnych – z dwudziestu trzech odrębnych podmiotów powstaje jeden, z ośrodkiem centralnym. Powodem takiego działania jest konieczność usprawnienia decyzyjności w sprawach merytorycznych (ochrona przyrody) oraz administracyjnych. Przykładowo, parki narodowe, będąc odrębnymi państwowymi osobami prawnymi, natrafiały na problemy z wykonaniem swoich budżetów (braki środków), z powodów różnych sytuacji losowych. W przypadku jednej jednostki zaadresowanie szeregu zagadnień związanych z rozliczaniem dotacji lub zysków poszczególnych parków narodowych będzie łatwiejsze, co przyczyni się do poprawy realizacji głównego celu powoływania parków narodowych – ochrony przyrody. W ramach jednej osoby prawnej możliwe będą także przesunięcia środków finansowych między parkami narodowymi. Planowane jest także utworzenie funduszu rezerwowego, który będzie przeznaczany m.in. na wspomaganie finansowe poszczególnych parków narodowych w sytuacjach kryzysowych (np. obniżone przychody spowodowane sytuacjami losowymi), jak również wspólne przedsięwzięcia Polskich Parków Narodowych. W obowiązującym stanie prawnym jest to

niemożliwe, bowiem parki narodowe są odrębnymi podmiotami prawnymi. Funduszu takiego nie może utworzyć także minister właściwy do spraw środowiska, mimo że jest organem nadzorującym parki narodowe. Znacznie uproszczony będzie obieg dokumentów, co przyczyni się do skrócenia terminów załatwiania spraw.

Należy także zwrócić uwagę na bardziej skuteczny niż dotychczas nadzór nad działalnością i funkcjonowaniem parków narodowych. Aktualnie nadzór nad parkami narodowymi sprawuje minister właściwy do spraw środowiska, za pomocą urzędu obsługującego tego ministra, dalej jako „urząd”. W ramach urzędu, zagadnieniami związanymi z nadzorem nad parkami narodowymi zajmuje się kilka komórek wewnętrznych, przez co nadzór ten nie zawsze jest efektywny. Pomimo wymiany informacji między komórkami wewnętrznymi urzędu, nie wszystkie informacje są przekazywane do komórki sprawującej nadzór. Ponadto, komórka sprawująca nadzór nad parkami narodowymi nie dysponuje specjalistami we wszystkich zagadnieniach realizowanych przez parki narodowe. Przykładowo, znaczna część zadań z zakresu finansowania parków narodowych jest przypisana do komórki wewnętrznej urzędu odpowiedzialnej za budżet. Podobnie jest z kontrolami, które są prowadzone w komórce właściwej do spraw kontroli. Parki narodowe, chcąc uzyskać niezbędne informacje, muszą kontaktować się z różnymi osobami w różnych komórkach organizacyjnych urzędu, co zdecydowanie wydłuża termin załatwiania spraw. Skupienie odpowiedzialności za nadzór nad parkami narodowymi w „jednym ręku” (Dyrektora Polskich Parków Narodowych) skróci obieg dokumentów niezbędnych do funkcjonowania parków narodowych (np. zgody na dysponowanie majątkiem, zgody na zmianę planu finansowego), ale także ułatwi kontakt między parkami narodowymi a organem je nadzorującym. Dodatkowo, z racji zajmowania się wyłącznie sprawami parków narodowych, pracownicy Dyrekcji Polskich Parków Narodowych będą wyspecjalizowani w tym zakresie i będą mogli poświęcić więcej czasu na te zagadnienia. Pracownicy urzędu zajmują się szerokim spektrum zagadnień, związanych ze wszystkimi jednostkami i organami podległymi i nadzorowanymi, stąd nie mogą w pełnym zakresie czasu poświęcić się zagadnieniom parków narodowych. Przeniesienie zagadnień związanych z nadzorem nad parkami w ręce wyspecjalizowanego podmiotu, jakim będzie Dyrekcja Polskich Parków Narodowych, usprawni ten nadzór skupiając go w jednych rękach. Minister właściwy do spraw środowiska będzie otrzymywał niezbędne materiały z Dyrekcji Polskich Parków Narodowych. W ramach prowadzonych analiz rozważano także możliwość utworzenia w urzędzie odrębnej komórki organizacyjnej zajmującej się wyłącznie nadzorem nad parkami narodowymi. Należy jednak zauważyć, że musiałaby ona skupiać specjalistów z różnych dziedzin (m.in. sprawy dotyczące ochrony przyrody, finansów publicznych, kontroli, bezpieczeństwa publicznego i informacji niejawnych), co niejako stoi w sprzeczności z podziałem zadań w urzędzie między jego komórki organizacyjne. Zasadą jest wyodrębnianie komórek organizacyjnych w odniesieniu do tematyki, którą realizują w odniesieniu do całego urzędu. Odrębna komórka zajmująca się nadzorem nad konkretnymi jednostkami nadzorowanymi stanowiłaby swego rodzaju wyłom w dotychczasowej organizacji urzędu i byłaby trudna w kierowaniu. Utworzenie nowego podmiotu nadzorującego parki narodowe, pozwoli na utworzenie specjalnej struktury organizacyjnej (wyodrębnienie w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych) komórek organizacyjnych lub samodzielnych stanowisk) zajmującej się określonym zakresem spraw.

Minister właściwy do spraw środowiska zachowa jednak prawo prowadzenia kontroli w Polskich Parkach Narodowych, zgodnie z ustawą z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

Zgodnie z projektem ustawy minister właściwy do spraw środowiska jako organ nadzorujący, będzie nadawał Polskim Parkom Narodowym, w drodze rozporządzenia, statut określający strukturę i organizację Polskich Parków Narodowych, uwzględniając zakres zadań jednostek organizacyjnych Polskich Parków Narodowych i ich obszar działania oraz potrzebę racjonalnego wykorzystania środków publicznych.

Organami Polskich Parków Narodowych będą Dyrektor Polskich Parków Narodowych, kierujący ich działalnością i reprezentujący je na zewnątrz, dyrektorzy parków narodowych, kierujący parkami narodowymi oraz Rada Polskich Parków Narodowych, będąca organem opiniodawczym. Dyrektora Polskich Parków Narodowych będzie powoływał oraz odwoływał Prezes Rady Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw środowiska. Minister właściwy do spraw środowiska, na wniosek Dyrektora Polskich Parków Narodowych będzie powoływał nie więcej niż dwóch zastępców Dyrektora. Dyrektor parku narodowego będzie powoływany przez ministra właściwego do spraw środowiska, po zaopiniowaniu kandydatury przez Dyrektora Polskich Parków Narodowych i przez niego odwoływany. W powyższych przypadkach powołanie będzie stanowiło nawiązanie stosunku pracy na podstawie powołania w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162). Przepisy określają ponadto wymagania, które muszą spełnić kandydaci na stanowisko Dyrektora Polskich Parków Narodowych oraz dyrektora parku narodowego.

W przypadku odwołania dyrektora parku narodowego, Dyrektor Polskich Parków Narodowych będzie powierzał pełnienie jego obowiązków pracownikowi Służby Parku Narodowego, pełniącemu funkcję kierowniczą, do czasu powołania dyrektora parku narodowego, jednak na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy. Pozwoli to na zapewnienie ciągłości funkcjonowania parku narodowego. Ponieważ PPN będą państwową osobą prawną, nabory na inne stanowiska będą realizowane na podstawie przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

Planuje się, że do zadań Polskich Parków Narodowych będzie należało w szczególności:

- 1) zapewnienie ochrony przyrody na obszarze parków narodowych;
- 2) gospodarowanie nieruchomościami Skarbu Państwa oddanymi w użytkowanie wieczyste Polskich Parków Narodowych lub będącymi ich własnością;

- 3) edukacja w zakresie ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony przyrody w parkach narodowych;
- 4) prowadzenie monitoringu przyrodniczego na obszarze parków narodowych;
- 5) ochrona dziedzictwa kulturowego na obszarze parków narodowych.

Z kolei do zadań nowo utworzonej Dyrekcji Polskich Parków Narodowych będzie należało, w szczególności:

- 1) ustalanie projektu rocznego planu finansowego, przekazywanego ministrowi właściwemu do spraw środowiska w trybie określonym w przepisach dotyczących prac nad projektem ustawy budżetowej;
- 2) sporządzanie rocznego planu działania Polskich Parków Narodowych i jego przedstawianie do akceptacji ministra właściwego do spraw środowiska;
- 3) koordynowanie monitoringu oraz działalności naukowej i edukacyjnej parków narodowych;
- 4) udzielanie parkom narodowym niezbędnej pomocy w sprawach wymagających decyzji władz centralnych;
- 5) koordynowanie współpracy międzynarodowej parków narodowych;
- 6) wydawanie zaleceń i wytycznych dla parków narodowych w zakresie ich działalności;
- 7) zapewnienie transferu wiedzy pomiędzy parkami narodowymi.

Zadania parków narodowych pozostały niemal tożsame z określonymi obecnie w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. prowadzenie działań ochronnych w ekosystemach parku narodowego, zmierzających do realizacji celów parku narodowego, udostępnianie obszaru parku narodowego na zasadach określonych w strategiach ochrony, zadaniach ochronnych i w zarządzeniach dyrektora parku narodowego, prowadzenie działań związanych z edukacją przyrodniczą, gospodarowanie mieniem Skarbu Państwa i mieniem parku narodowego, prowadzenie monitoringu przyrodniczego oraz ochrona dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego. Wskazanie katalogu otwartego wynika z niemożliwości wyliczenia wszystkich zadań realizowanych przez Polskie Parki Narodowe. Zadania te mogą bowiem wynikać z innych ustaw, także tych które będą wchodziły w życie w czasie obowiązywania projektowanej ustawy o parkach narodowych.

Korzystając z dorobku ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, przy parkach narodowych będą działały rady naukowe służące realizacji zadań statutowych PPN. Projekt ustawy będzie zawierał przepisy dotyczące sposobu powoływania i odwoływania członków rady naukowej parku narodowego, wymagań stawianych jej członkom, liczebności rady i zadań przez nią realizowanych.

W projektowanej ustawie zostaną uregulowane szczegóły dotyczące polityki finansowej Polskich Parków Narodowych. Ponieważ Polskie Parki Narodowe funkcjonują w obszarze zadań administracji rządowej, zaprojektowano typowe mechanizmy zarządzania polityką finansową (roczne plany finansowe, opiniowanie sprawozdań finansowych przez firmę audytorską). W projekcie ustawy przewidziano wskazanie, że Polskie Parki Narodowe nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24). Podstawą gospodarki finansowej Polskich Parków Narodowych będzie roczny plan finansowy o określonej zawartości. Zgodnie z propozycją, w rocznym planie finansowym będą możliwe zmiany przychodów i kosztów, po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw środowiska. Określony będzie szczegółowy katalog przychodów Polskich Parków Narodowych, jak również warunki zaciągania przez ten podmiot kredytów i pożyczek, które będą mogły być przeznaczane wyłącznie na realizację zadań parków narodowych. Jako przychody Polskich Parków Narodowych zostały wskazane m.in. dotacje budżetowe na realizację zadań państwowej osoby prawnej - oraz na realizację innych zadań w zakresie określonym w odrębnych przepisach. Przyznawanie dotacji budżetowych, pomimo tego, że Polskie Parki Narodowe będą państwową osobą prawną, będzie jak najbardziej zasadne, z uwagi na fakt, że Polskie Parki Narodowe będą realizowały zadania państwa określone w ustawie (ochrona środowiska będąca wartością konstytucyjną). W porównaniu z obowiązującym stanem prawnym nowością w katalogu przychodów Polskich Parków Narodowych będą wpłaty dokonywane przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych z funduszu leśnego o których mowa w art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2021 r. poz. 1275, z późn. zm.), w wysokości 25% rocznego zwiększenia tych środków, jednak nie mniej niż 35 mln zł rocznie.

Mając na uwadze potrzebę zapewnienia profesjonalnej realizacji zadań Polskich Parków Narodowych, planuje się utworzenie wykwalifikowanej Służby Parku Narodowego, w skład której wejdą wszyscy pracownicy Polskich Parków Narodowych. W ustawie uregulowane zostaną także zagadnienia związane z funkcjonowaniem Straży Parku – formacją powołaną, w szczególności do ochrony mienia oraz zwalczania przestępstw i wykroczeń w zakresie ochrony przyrody na obszarze parku narodowego. Nie przewiduje się wykraczania poza opisane zmiany organizacyjne w zakresie utworzenia podmiotu Polskie Parki Narodowe i określenia zakresu działania tego podmiotu, w rozbiu na Dyrekcję Polskich Parków Narodowych oraz parki narodowe.

Przewidziane w projekcie ustawy zmiany innych ustaw będą konsekwencją zmiany w zakresie funkcjonowania parków narodowych. Natomiast zmiana art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody usprawni proces wydawania rozporządzeń w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz specjalnych obszarów ochrony siedlisk dzięki rezygnacji z wydawania tych rozporządzeń przez czterech ministrów w porozumieniu.

Z uwagi na to, że prawa i obowiązki mogą być określane wyłącznie w przepisach rangi ustawowej, nie ma możliwości podjęcia działań pozalegisłacyjnych. Rekomenduje się opracowanie projektu nowej ustawy regulującej

kompleksowo wszystkie opisane cele. Takie działanie pozwoli pokreślić rangę parków narodowych w polskim porządku prawnym, jak również wzmocni nadzór nad ochroną najcenniejszych zasobów przyrodniczych kraju.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Parki narodowe w wielu krajach Europy oraz na innych kontynentach stanowią najwyższą formę ochrony przyrody. W zależności od kraju i uwarunkowań funkcjonującego ustroju państw, parki narodowe znajdują się w regulacjach zarówno krajowych, jak i lokalnych.

W Wielkiej Brytanii funkcjonuje „National Parks” – agencja nadzorująca parki narodowe, która stanowi jednostkę utworzoną przez organy nadzorujące poszczególne parki narodowe (15), kontrolowaną przez rząd brytyjski. Ma ona szereg kompetencji w zakresie promocji, zarządu (w tym ochrony przyrody) i współpracy międzynarodowej. Szereg regulacji ustala się na poziomie lokalnym z organizacjami przyrodniczymi, lokalnymi społecznościami (mieszkańcami) jak i samorządem (zarządy hrabstw). Generalne zasady konserwatorskie są narzucone w akcie centralnym, natomiast na poziomie lokalnym decyduje się np. o ograniczeniach w dostępie do niektórych obszarów lub kosztach udostępnienia. W Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej również funkcjonuje agencja nadzorująca parki narodowe, „The National Park Service”, będąca agencją wykonawczą podległą Departamentowi Spraw Wewnętrznych Rządu USA. Kierownictwo agencji wybiera Prezydent za zgodą Senatu, zaś kraj podzielono na strefy, w których za sprawy parków narodowych odpowiada Zastępca Dyrektora NPS. Na szczeblu centralnym projektuje się strategię ochronną, wyznacza obszary i nadzoruje zarząd, zaś na stopniu lokalnym organizuje się dostęp do obszarów i ceny biletów.

W Republice Francuskiej parki narodowe stanowią instytucję publiczną, bezpośrednio nadzorowaną przez Ministra Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju i Energii. Minister powołuje Dyrektora Parku i oraz Radę Ekspertów (w skład której wchodzi naukowcy i przedstawiciele lokalnych samorządów). W sensie organizacyjnym, model francuski przypomina ten funkcjonujący w Polsce. Dyrektorzy Parków wraz z Radą i Radami lokalnymi zarządzają sprawami administracyjnymi oraz ochroną przyrody. Jest to istotne z uwagi na to, że 3 z tych parków znajdują się na terytoriach zamorskich RF, stąd dobór środków ochrony i współpracy jest bardzo indywidualny.

W Australii i Japonii model zarządzania parkami narodowymi przypomina model francuski, z tym, że służby parków narodowych podlegają rządowi. Australijski „National Parks and Wildlife Service” jest częścią Departamentu Planowania, Przemysłu i Środowiska (Rządu Australii), zaś w Japonii, Zarząd Parków Narodowych (NOE) jest częścią Ministerstwa Środowiska. W obu tych krajach planowanie i zarządzanie odbywa się na szczeblu centralnym, w porozumieniu z władzami lokalnymi (Gubernatorzy w Australii, Prefekcy w Japonii) – przy czym udział samorządu dot. głównie ciał doradczych w parkach narodowych. Ponadto w obu państwach funkcjonuje służba parków narodowych (Rangers).

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie (nowe obowiązki)
Prezes Rady Ministrów	1	własne	powoływanie nowego organu – Dyrektora Polskich Parków Narodowych
minister właściwy do spraw środowiska	1	własne	1) zmiana zakresu nadzoru, zmiana właściwości organu wyższego stopnia w postępowaniach administracyjnych; 2) określanie struktury i organizacji Polskich Parków Narodowych; 3) powoływanie zastępców Dyrektora Polskich Parków Narodowych
parki narodowe	23	własne	1) organizacja finansowa i administracyjna (częściowo minister/ Dyrektor Polskich Parków Narodowych); 2) obowiązki parków narodowych jako form ochrony przyrody nie ulegają zmianie; zmienia się podległość parków narodowych jako osób prawnych; parki narodowe stają się częścią podmiotu instytucjonalnego Polskie Parki Narodowe
Dyrektor Polskich Parków Narodowych	1	własne	1) nowy organ, który kieruje działalnością Polskich Parków Narodowych i reprezentuje je na zewnątrz; 2) powołuje i odwołuje dyrektorów parków narodowych; 3) kieruje pracą Dyrekcji Polskich Parków Narodowych; 4) dokonuje wszelkich czynności prawnych w zakresie praw i obowiązków majątkowych Polskich Parków Narodowych; 5) pełni rolę organu wyższego stopnia w stosunku do dyrektora parku narodowego w postępowaniach administracyjnych

jednostki samorządu terytorialnego	50	własne	1) preferencje w pozyskiwaniu środków na projekty związane z ochroną środowiska; 2) plany rozwoju regionów w przypadku tworzenia nowych parków narodowych
------------------------------------	----	--------	--

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

W ramach prekonsultacji, w opracowywaniu założeń projektu brały udział parki narodowe oraz organizacje związków zawodowych działające w parkach narodowych. W trakcie prac zaakceptowano kierunek zmian legislacyjnych, w szczególności opracowanie odrębnego projektu ustawy o parkach narodowych, utworzenie Dyrekcji Polskich Parków Narodowych, zakres zadań parków narodowych oraz Dyrektora Polskich Parków Narodowych.

W dalszym toku legislacji projekt zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny, stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) i § 52 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M. P. z 2016 r. poz. 1006, z późn. zm.), w celu umożliwienia zgłaszania uwag oraz zainteresowania pracami nad przedmiotowym projektem ustawy.

1. W ramach konsultacji publicznych (21 dni) projekt zostanie przesłany do następujących podmiotów:

- 1) Komitet Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk;
- 2) Centrum Prawa Ekologicznego;
- 3) Instytut Botaniki Polskiej Akademii Nauk;
- 4) Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
- 5) Muzeum i Instytut Zoologii Polskiej Akademii Nauk;
- 6) Polska Akademia Nauk;
- 7) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;
- 8) Uniwersytet Jagielloński;
- 9) Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu;
- 10) Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu;
- 11) Uniwersytet Warszawski;
- 12) Wyższa Szkoła Ekologii i Zarządzania w Warszawie,
- 13) Klub Przyrodników;
- 14) Liga Ochrony Przyrody;
- 15) Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków;
- 16) Polski Związek Łowiecki;
- 17) Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”;
- 18) Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”;
- 19) Klub Gaja;
- 20) Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej;
- 21) Zarząd Główny Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego;
- 22) Zarząd Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

2. Projekt zostanie przesłany do reprezentatywnych organizacji pracodawców:

- 1) Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) Konfederacja „Lewiatan”;
- 3) Związek Rzemiosła Polskiego;
- 4) Związek Pracodawców Business Centre Club;
- 5) Związek Przedsiębiorców i Pracodawców;
- 6) Federacja Przedsiębiorców Polskich

3. Projekt zostanie przesłany do reprezentatywnych związków związkowych, w tym związków związkowych działających w parkach narodowych:

- 1) Forum Związków Zawodowych;
- 2) Związek Leśników Polskich Parków Narodowych;
- 3) NSZZ „Solidarność”;
- 4) Związek Zawodowy „Solidarność 80”;
- 5) Związek Zawodowy „Budowlani”;
- 6) Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

4. W ramach opiniowania (21 dni) projekt zostanie ponadto przesłany do następujących instytucji:

- 1) 23 parki narodowe;
- 2) Państwowa Rada Ochrony Przyrody;
- 3) Państwowa Rada Ochrony Środowiska;
- 4) Dyrekcja Generalna Lasów Państwowych;
- 5) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska;
- 6) regionalne dyrekcje ochrony środowiska;

- 7) Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej;
- 8) Naczelną Dyrekcję Archiwów Państwowych;
- 9) Prokuratorię Generalną RP;
- 10) Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów;
- 11) Urząd Ochrony Danych Osobowych;
- 12) Komendanta Głównego Policji;
- 13) Radę Służby Publicznej przy Prezesie Rady Ministrów;
- 14) Szefa Służby Cywilnej;
- 15) Radę Legislacyjną przy Prezesie Rady Ministrów.

Z uwagi na zakres przedmiotowego projektu, który dotyczy problematyki związanej z działalnością samorządu terytorialnego, projekt będzie podlegał opiniowaniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Projekt nie dotyczy spraw, o których mowa w art. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucji dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r. poz. 2232, z późn. zm.), dlatego też nie wymaga zaopiniowania przez Radę Dialogu Społecznego.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2021 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0-10)
Dochody ogółem	0	0,080	0,082	0,084	0,086	0,088	0,089 6	0,092	0,095	0,097	0,099	0,8926
Budżet państwa	0	0,060	0,061	0,063	0,064	0,066	0,067	0,069	0,071	0,073	0,074	0,668
JST	0	0,020	0,020 5	0,021 0	0,021 5	0,022 1	0,022 6	0,023 2	0,023 8	0,024 4	0,025	0,2241
Wydatki ogółem	6,488	8,902	9,519	9,757	10,00	10,25	10,50	10,76	11,04	11,31	11,59	110,146
budżet państwa	6,306	8,715	9,328	9,561	9,800	10,04 5	10,29 6	10,55 3	10,81 8	11,08 7	11,36 5	107,874
JST	0,182	0,187	0,191	0,196	0,201	0,206	0,211	0,216	0,222	0,227	0,233	2,272
Saldo ogółem	-6,488	- 8,822	- 9,438	- 9,673	- 9,915	- 10,16	- 10,41	- 10,67	- 10,94	- 11,21	- 11,49	- 109,253
Budżet państwa	-6,306	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
JST	-0,182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		0,167	0,171	0,175	0,179	0,184	0,188	0,193	0,198	0,203	0,208	-2,0479
Źródła finansowania	1) budżet państwa z części 41, której dysponentem jest minister właściwy do spraw środowiska; 2) Fundusz Leśny.											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Wejście w życie niniejszej ustawy spowoduje konieczność uzyskiwania przez Polskie Parki Narodowe wyższej niż dotychczas dotacji celowej z budżetu państwa, przeznaczonej na realizację zadań parków narodowych, określonych w zarządzeniach ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie zadań ochronnych albo w rozporządzeniach ministra właściwego do spraw środowiska w sprawie ustanowienia planu ochrony dla parku narodowego, w zakresie zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, jak również ochrony walorów kulturowych regionu, znajdujących się w granicach parku narodowego. Aktualnie (2021 r.) dotacja celowa z budżetu państwa dla parków narodowych wynosi 92,539 mln zł rocznie. Powyższe środki są środkami przyznanymi parkom narodowym w ramach dotacji celowej z budżetu państwa na 2021 r., z czego dotacja celowa na wydatki bieżące wynosi 87,724 mln zł, dotacja celowa na wydatki majątkowe – 0,5 mln zł i dotacja na współfinansowanie projektów z udziałem środków UE – 4,315 mln zł. W 2022 r. przewidziano zwiększenie dotacji dla parków narodowych do kwoty 134,943 mln zł, z czego na wydatki bieżące 39,254 mln zł oraz na wydatki majątkowe 7,495 mln zł. Dotacja celowa z budżetu państwa oraz przychody uzyskiwane przez parki narodowe m.in. w związku z wykonywaniem zadań ochronnych i udostępnianiem obszarów parków środki finansowe (według planów finansowych na 2021 r. – ok. 114 mln zł) jak również środki pozyskane przez parki narodowe z innych źródeł, w tym środki pozyskane z Narodowego Funduszu Ochrony											

Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, funduszu leśnego oraz z projektów współfinansowanych ze środków UE, pozwalają na wykonanie niezbędnych działań ochronnych.

Z posiadanych danych wynika, że obecnie kwota dotacji z budżetu państwa nie jest w stanie zabezpieczyć właściwego funkcjonowania parków narodowych i należytego wykonywania przez te podmioty ustawowych zadań z zakresu ochrony przyrody. Roczne potrzeby (koszty) parków narodowych (23 jednostki) zamykają się minimalną kwotą ok. 325 mln zł (dane według ustawy budżetowej na 2021 r.). Możliwość generowania przychodów przez parki narodowe (Polskie Parki Narodowe) jest uzależniona od wielu zmiennych. Znaczna część przychodów uzyskiwanych obecnie przez parki narodowe pochodzi z opłat za udostępnienie obszarów parków narodowych dla celów turystycznych i rekreacyjnych, czynszów dzierżawnych za dzierżawy nieruchomości, jak również sprzedaży pożytków uzyskanych w trakcie realizacji zabiegów ochrony czynnej. Należy zauważyć, że liczba osób korzystających z obszarów parków narodowych (cele turystyczne i rekreacyjne) jest uzależniona m.in. od warunków atmosferycznych oraz, jak okazuje się w ostatnim roku np. od sytuacji epidemicznej. W obu przypadkach nie jest to możliwe do przewidzenia na etapie planowania przychodów. Dzierżawy nieruchomości stanowią obecnie istotny przychód części parków narodowych, jednak nie można określić perspektywy czasowej tego przychodu, bowiem dzierżawy nieruchomości są związane z realizacją programów rolno-środowiskowych przez rolników. W przypadku zakończenia programów, to źródło przychodów przestanie mieć znaczenie dla parków narodowych. Ponadto, w związku z tym, że drzewostany w parkach narodowych wchodzi w fazę, w której nie będą wykonywane działania ochronne związane z uzyskaniem surowca drzewnego, parki w coraz mniejszym stopniu będą uzyskiwały przychody z tego tytułu. Prawidłowość ta widoczna jest już dziś, bowiem w skali wszystkich parków narodowych przychody ze sprzedaży drewna nie są, od co najmniej dwóch lat, głównym źródłem przychodów parków narodowych.

Tym samym w celu zabezpieczenia możliwości właściwego funkcjonowania parków narodowych przewidziano zwiększenie dotacji celowej na realizację zadań parków narodowych (łącznie wydatki bieżące i wydatki majątkowe) do ok. 135 mln zł, co ma miejsce w projekcie ustawy budżetowej na 2022 r. Dzięki zwiększeniu dotacji dla parków narodowych, podmioty te będą mogły realizować swoje zadania niezbędne do realizacji celów określonych w ustawie, w zakresie działań ochronnych w ekosystemach, udostępniania obszaru parku narodowego oraz edukacji przyrodniczej. Wzrost dotacji zabezpieczy możliwość realizacji tych działań bez szkody dla pozostałych aspektów funkcjonowania parków narodowych. Pozostała część dotacji, wraz z przychodami własnymi uzyskiwanymi przez parki narodowe, będzie mogła być przeznaczona na zwiększenie wynagrodzeń pracowników parków narodowych.

W projekcie ustawy planowane jest przekazywanie Polskim Parkom Narodowym nie mniej niż 35 mln zł rocznie ze środków funduszu leśnego, w ramach wpłat Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych na rzecz Polskich Parków Narodowych. Aktualnie, każdego roku z funduszu leśnego, parki narodowe uzyskują wsparcie finansowe na realizację zadań w ekosystemach leśnych. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe przeznaczają na cel kwotę 35 mln zł rocznie. Tym samym ustawa nie wprowadza nowego obciążenia w tym zakresie. Kwota wykorzystania tych środków jest różna każdego roku i zależy m.in. od terminu podpisania umów między Dyrektorem Generalnym Lasów Państwowych a parkami narodowymi. By parki narodowe mogły wykorzystywać w całości wskazaną kwotę planuje się by była ona w całości przekazywana przez Dyрекcję Generalną Lasów Państwowych Polskim Parkom Narodowym. Dystrybucją środków dla poszczególnych parków narodowych będzie zajmowała się Dyrekcja Polskich Parków Narodowych, która będzie weryfikowała cel, na który zostaną przeznaczone środki finansowe z funduszu leśnego, jak również będzie dokonywała rozliczeń tych środków. Polskie Parki Narodowe nie będą zobowiązane do wykonywania żadnych prac na rzecz Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe w zamian za przekazane środki finansowe. Warto tu zwrócić uwagę, że środki z funduszu leśnego, przekazywane na rzecz parków narodowych będą pochodziły z wyłączeń z produkcji lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa oraz lasów znajdujących się w użytkowaniu wieczystym parków narodowych. Nie będą to środki pochodzące z części funduszu leśnego, powstałego m.in. z odpisu podstawowego od wartości sprzedaży drewna, obciążającego koszty działalności nadleśnictw. Funduszem leśnym zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, niebędące podmiotem sektora finansów publicznych, stąd wpływ na ten podmiot nie został ujęty w tabeli powyżej. Ponadto nie dojdzie także do zmiany wysokości przekazywanych środków finansowych w porównaniu do stanu obecnego. Środki funduszu leśnego będą przeznaczane

przede wszystkim na realizację działań ochronnych w ekosystemach leśnych, zgodnie z przepisami ustawy o lasach. Warto jednak wskazać, że nie wszystkie parki narodowe będą mogły korzystać w równym stopniu z tych środków, gdyż część parków realizuje działania ochronne głównie w ekosystemach nieleśnych (np. Narwiański Park Narodowy, Biebrzański Park Narodowy, Park Narodowy „Ujście Warty”), stąd konieczne będzie ich wsparcie na realizację zadań oraz funkcjonowanie ze środków dotacji budżetowej.

Biorąc pod uwagę powyższe, nie przewiduje się wzrostu kosztów funkcjonowania parków narodowych, lecz zmianę w zakresie przychodów, z których koszty te będą pokrywane. Należy zauważyć, że zgodnie z przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej obowiązkiem państwa jest zachowanie zasobów przyrodniczych będących dziedzictwem narodowym oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego dla obecnego i przyszłych pokoleń. W tej sytuacji właściwy jest wniosek, że budżet państwa winien przeznaczać na ochronę przyrody dotację, umożliwiającą wykonywanie działań ochronnych zapewniających wypełnianie celów konstytucyjnych i ustawowych (ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz projektowana ustawa o parkach narodowych). Otrzymywanie dotacji budżetowej wraz z możliwością zatrzymywania uzyskiwanych przez Polskie Parki Narodowe przychodów powinno zabezpieczyć sprawne funkcjonowanie tego podmiotu, w tym w szczególności parków narodowych będących najwyższą formą ochrony przyrody w krajowym systemie prawnym, jak również wypełnianie przez parki narodowe misji, jaką bez wątpienia jest zachowanie najcenniejszych w kraju walorów przyrodniczych oraz przekazywanie i upowszechnianie wiedzy przyrodniczej w społeczeństwie.

W projekcie niniejszej ustawy zawarte zostaną przepisy określające maksymalny limit wydatków z budżetu państwa dla Polskich Parków Narodowych na 10 kolejnych lat budżetowych wykonywania ustawy, poczynając od pierwszego roku planowanego wejścia w życie ustawy.

Z uwagi na fakt, że w projekcie ustawy dotacje jednostek samorządu terytorialnego zostały ujęte jako fakultatywne źródło przychodów parków narodowych, nie jest możliwe określenie limitu tych wydatków zarówno w perspektywie roku, jak i w perspektywie 10 lat. Kwota wydatków budżetu państwa na kolejne lata została określona na podstawie wysokości planowanych wydatków budżetowych dla parków narodowych w 2020 r. przy uwzględnieniu „Wytycznych dotyczących jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw”, opublikowanych przez Ministra Finansów na podstawie art. 50a z dnia 27 sierpnia 2009 r. ustawy o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.). Z uwagi na określenie w ww. Wytycznych wskaźników do 2020 r., w planie na 2021 r. przyjęto założenia analogiczne jak w przypadku 2020 r. Planowany poziom wydatków w kolejnych latach budżetowych będzie się kształtował na stałym poziomie, zwiększonym o wskaźniki podane w ww. wytycznych. W związku z czym nie dojdzie do zwiększenia wydatków z budżetu państwa na funkcjonowanie parków narodowych.

Pozostałe środki finansowe na finansowanie działalności parków narodowych będą pozyskiwane w wyniku wykonywania zadań i prowadzenia działalności, o których mowa w projekcie ustawy.

Ponadto, poza wskazanymi źródłami finansowania (prowadzona działalność, dotacja z budżetu państwa oraz środki unijne) uzupełnieniem kwoty zapewniającej należyte wypełnianie ustawowo określonych obowiązków przez parki narodowe będą dotacje uzyskiwane z innych źródeł, np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Wskazując maksymalne kwoty wydatków parków narodowych uzyskiwanych z tych źródeł, przyjęto wielkość środków planowanych do pozyskania w 2020 r. co powoduje również brak zwiększenia wydatków z tych źródeł w kolejnych latach.

Łączny koszt dotacji z budżetu państwa dla Polskich Parków Narodowych w pierwszym roku funkcjonowania obejmuje koszty funkcjonowania Dyrekcji Polskich Parków Narodowych. W ramach wskazanej kwoty nie ujęto dotacji celowej na współfinansowanie projektów realizowanych przez parki narodowe z udziałem środków UE, bowiem kwota ta jest zależna od potrzeb zgłaszanych przez parki narodowe w danym roku. W drugim roku funkcjonowania Polskich Parków Narodowych zakłada się wzrost dotacji o 336,500 tys. zł, z uwagi na konieczność zaplanowania wzrostu środków na wynagrodzenia dla pracowników Dyrekcji Polskich Parków Narodowych (dodatkowe wynagrodzenie roczne). Utratą przychodu jednostek samorządu terytorialnego (wskazane jako wydatek) będą przychody z podatku od osób prawnych. Nie będzie to jednak ubytek duży bowiem w skali 23 parków narodowych wysokość odprowadzonego podatku od osób prawnych w 2020 r. wyniosła 182 tys. zł. Część parków

	<p>narodowych nie odprowadza tego podatku z uwagi na generowanie straty. Przychody jst będą związane z opłatami zaskarbowymi za wydawanie zezwoleń na odstęstwa od zakazów. Wydatki budżetu w zerowym roku (6,306 mln zł) są związane z koniecznością poniesienia kosztów utworzenia Dyrekcji Polskich Parków Narodowych (które ujęto w załączniku nr 1 do OSR 6,210 mln zł) oraz wynagrodzenia i obsługi pełnomocnika powołanego przez (6 - miesięcy pracy x 16 tys. zł miesięcznie = 96 tys. zł) ministra właściwego do spraw środowiska, powołanego do utworzenia Polskich Parków Narodowych. Przyjęto, że ustawa w zakresie powołania pełnomocnika wejdzie w życie w połowie 2022 r. w związku z czym koszty wynagrodzenia i obsługi pełnomocnika są przewidziane w perspektywie półrocznej.</p> <p>Po utworzeniu Polskich Parków Narodowych planuje się przeniesienie części pracowników urzędu, zajmujących się nadzorem nad parkami narodowymi (nie więcej niż 10 osób) do Dyrekcji Polskich Parków Narodowych. Docelowo w Dyrekcji Polskich Parków Narodowych przewiduje się zatrudnienie 40 pracowników. Nie spowoduje to jednak zmniejszenia wydatków na obsługę urzędu, bowiem minister właściwy do spraw środowiska będzie sprawował nadzór nad Polskimi Parkami Narodowymi, co powoduje konieczność pozostawienia części zadań i kadry w tym urzędzie, a ponadto pracownicy urzędu wykonują także inne zadania, w związku z czym możliwe będzie dokonanie pewnej alokacji kadr w ramach urzędu (przesunięcia etatów do obszarów potrzebujących wsparcia).</p> <p>W tabelach w załączniku nr 1 przedstawiono kalkulację kosztów dotyczących utworzenia i funkcjonowania Dyrekcji Polskich Parków Narodowych. Szacunki w zakresie utworzenia siedziby (najem, remonty) i jej wyposażenia oparto na danych dotyczących postępowań, które były prowadzone w resorcie klimatu i środowiska m.in. na potrzeby przeniesienia Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.</p>
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie(0-10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2021 r.)	Duże przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0
	Sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	0	0	0	0	0	0	0
	Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	0	0	0	0	0	0
	Osoby z niepełnosprawnością oraz osoby starsze	0	0	0	0	0	0	0
W ujęciu niepieniężnym	Duże przedsiębiorstwa	-						
	Sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	-						
	Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-						
	Osoby z niepełnosprawnością oraz osoby starsze	-						
Niemierzalne	Przedsiębiorstwa (w tym MŚP), instytucje i organizacje	-						

	Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	-
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Proponowana regulacja opiera się na funkcjonujących przepisach, tym samym nie przewiduje się dodatkowego wpływu na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, gospodarstwa domowe i obywateli, w tym osoby niepełnosprawne oraz osoby starsze.	
8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu		
☒ nie dotyczy		
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy	
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☒ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☒ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy	
<p>Komentarz:</p> <p>Projektowana regulacja nie wpłynie na zmiany obciążeń regulacyjnych, w szczególności na zwiększenie obciążeń dla obywateli. W tym zakresie dojdzie do zmian w zakresie właściwości organów, bowiem część zezwoleń na odstępowania od zakazów obowiązujących w parkach narodowych będzie wydawana przez Dyrektora Polskich Parków Narodowych.</p> <p>Przewiduje się wprowadzenie dodatkowych instrumentów nadzoru nad parkami narodowymi (przekazywanie do zatwierdzenia planów rzeczowo-finansowych oraz sprawozdań z realizacji tych planów przez parki narodowe), jednak będzie to dotyczyło wyłącznie ministra właściwego do spraw środowiska, Dyrektora Polskich Parków Narodowych oraz parków narodowych (procedury wewnętrzne). Wszystkie te dokumenty będą mogły być przekazywane w formie elektronicznej. Aktualnie parki narodowe przekazują ministrowi właściwemu do spraw środowiska do zatwierdzenia zadania rzeczowe, będące swego rodzaju planem zarządzania. Parki narodowe nie mają natomiast ustawowego obowiązku przekazywania sprawozdań z wykonania zadań rzeczowych. Tym samym przekazywanie sprawozdań będzie nowym obowiązkiem nakładanym na parki narodowe. Zmianie ulegnie także organ, zatwierdzający plany zarządzania. Aktualnie jest to minister właściwy do spraw środowiska, natomiast po wejściu w życie ustawy będzie to Dyrektor Polskich Parków Narodowych.</p>		
9. Wpływ na rynek pracy		
<p>Projektowana regulacja pozwoli utrzymanie miejsc pracy w parkach narodowych (nie przewiduje się redukcji zatrudnienia w związku z wejściem w życie regulacji), jak również w podmiotach, które współpracują z parkami narodowymi, np. przy wykonywaniu działań ochronnych w ekosystemach parku, remontach infrastruktury turystycznej. Ma to szczególne znaczenie w otoczeniu parków narodowych, które są zlokalizowane głównie w obszarach wiejskich. Ponadto, przewidywane zwiększenie nakładów finansowych na funkcjonowanie parków narodowych, przyczyni się z jednej strony do wzrostu wynagrodzeń pracowników parków narodowych, z drugiej zaś do ich rozwoju, co przekłada się na rozwój regionu (promocja regionu, rozwój usług turystycznych).</p> <p>Dodatkowo, planowane utworzenie nowej jednostki sprawującej bezpośredni nadzór nad parkami narodowymi (Dyrekcja Polskich Parków Narodowych) wpłynie na potrzebę zatrudnienia kilkunastu osób.</p>		
10. Wpływ na pozostałe obszary		
☒ środowisko naturalne ☒ sytuacja i rozwój regionalny ☐ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☒ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie

Omówienie wpływu	<p>Parki narodowe oprócz podstawowej działalności polegającej na ochronie przyrody, realizują także zadania w zakresie nauki i edukacji przyrodniczej oraz udostępniają zasoby przyrodnicze i kulturowe znajdujące się na ich terenie. Zachowanie w dobrym stanie zasobów przyrodniczych, jak również ich udostępnianie stanowią o atrakcyjności turystycznej regionu, co jest jednym z czynników rozwoju regionalnego. Promocja regionu, w którym znajduje się park narodowych przyczynia się do rozwoju usług turystycznych, co przekłada się na rozwój regionu.</p> <p>Ponadto przewiduje się zmiany w zakresie rozporządzania przez parki narodowe nieruchomościami. Wprowadza się możliwość organizacji przetargu ograniczonego, co powinno przyczynić się do wsparcia rolników gospodarujących w otoczeniu parków narodowych i tym samym rozwoju regionów rolniczych. Będzie to miało także pozytywny wpływ na środowisko naturalne, gdyż część zabiegów ochronnych dotyczy działań w ekosystemach nieleśnych, które muszą być wykonane w ściśle określonym czasie bądź w ściśle określony sposób. Dzierżawy takich nieruchomości przez miejscowych rolników pozwolą (niekiedy wręcz gwarantują) wykonanie działań ochronnych właśnie w sposób wskazany powyżej.</p> <p>Projektowana regulacja, porządkując przepisy dotyczące funkcjonowania parków narodowych jako form ochrony przyrody (uporządkowanie zakazów obowiązujących na ich obszarze, sposobów udostępniania obszaru parku oraz realizacji działań ochronnych, a także zmiana w zakresie celu tworzenia parku narodowego), wpłynie pozytywnie na środowisko naturalne, bowiem pozwoli zachować cenne zasoby przyrodnicze (w tym funkcjonowanie naturalnych procesów przyrodniczych) bądź poprawić ich stan.</p> <p>Wzmocniony zostanie nadzór nad parkami narodowymi, w tym również nad gospodarowaniem przez nie nieruchomościami, przez co regulacja będzie miała pozytywny wpływ na mienie państwowe (parki narodowe są użytkownikami wieczystymi nieruchomości Skarbu Państwa).</p>
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
<p>Planuje się, że ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2023 r. Należy jednak zauważyć, że wcześniej konieczne będzie podjęcie działań dotyczących utworzenia Dyrekcji Polskich Parków Narodowych, stąd część przepisów powinna wejść w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia ustawy w Dzienniku Ustaw RP, tj. w II połowie 2022 r.</p>	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
<p>Jednym z celów proponowanej zmiany ustawy jest zwiększenie efektywności funkcjonowania parków narodowych. Powołanie do życia nowej jednostki pozwoli na sprawne zarządzanie systemem ochrony przyrody, którego częścią są parki narodowe. Realizacja działań ochronnych, stanowienie dokumentów systemowych i stopień realizacji zadań Dyrekcji Polskich Parków Narodowych wskaże efektywność działania nowego systemu. Informacja o tym będzie pochodziła ze sprawozdań z wykonania planów rzeczowo-finansowych parków narodowych (stopień ich realizacji). Ocena będzie możliwa po 10 latach od wejścia w życie ustawy. Wcześniejsze oceny mogą nie być adekwatne.</p> <p>W planach rzeczowo-finansowych będą ujęte działania parków narodowych w zakresie ochrony walorów przyrodniczych. Działania te będą realizowane zgodnie z planami ochrony lub zadaniami ochronnymi. Biorąc pod uwagę cele parków narodowych, a także cel ustawy jakim jest poprawa ich funkcjonowania, w tym zwiększenie stopnia ochrony przyrody, efektywność nowego systemu będzie mogła być oceniana na podstawie:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) powierzchni, na której realizowane są działania ochronne w ekosystemach parku narodowego, zmierzające do realizacji jego celów; 2) liczby osób, którym udostępniono obszar parku narodowego na zasadach określonych w planie ochrony lub w zadaniami ochronnymi i w zarządzeniach dyrektora parku narodowego; 3) liczby osób, które skorzystały z prowadzonych przez parki narodowe działań związanych z edukacją przyrodniczą. <p>Dodatkowym walorem wskazanych mierników jest ich powiązanie z realizacją budżetu zadaniowego w parkach narodowych.</p>	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	
Kalkulacja kosztów utworzenia Dyrekcji Polskich Parków Narodowych	

1. Siedziba Dyrekcji Polskich Parków Narodowych

		jednostkowa cena	ilość	wartość	UWAGI
I.					
	Koszty remontu w tym:			1 180 000,00	
	projekt	20 000,00	1,00	25 000,00	10% kosztu przebudowy
	przebudowa	2 000,00	200,00	400 000,00	1000zł/m kwadratowy - jest to szacowanie ostrożne
	malowanie/m2	35,00	7 000,00	245 000,00	powierzchnia ścian obliczona na podstawie planów, szacunek 17-20 zł za metr kw.
	wymiana wykładziny/m2	300,00	1 700,00	510 000,00	
	Dodatkowe wyposażenie biurowe w tym:			2 670 000,00	
	centrala cyfrowa	12 000,00	1,00	12 000,00	
	zakup telefonów	200,00	40,00	8 000,00	
	Zakup programu kadrowo – księgowego	1 300 000	1,0	1,300 000	
	Zakup wyposażenia serwerowni	900 000	1,0	900 000	
	zakup dodatkowego wyposażenia (w tym między innymi: wyposażenie sali konferencyjnych, szafy do pomieszczeń biurowych, dodatkowe regały do archiwum, lodówki do pomieszczeń gospodarczych, biurka zestawy komputerowe itp.)			450 000,00	
	Suma I			3 850 000,00	
II.	Koszty przeprowadzki, w tym koszty zabezpieczenia:				
	ogólna	200 000,00	1,00	200 000,00	bardzo ostrożne szacowanie
	Serwerownia (część sprzętu)	137 000,00	1,00	137 000,00	
	archiwum	70 000,00	1,00	70 000,00	
	Suma II	x	x	407 000,00	
III.	Dodatkowe koszty związane ze zmianą siedziby	miesięczne DPPN	liczba miesięcy	2022 r.	
	zaliczki do wspólnoty	25 000,00	12	300 000,00	gaz ziemny, woda ciepła i zimna, kanalizacja, ogrzewanie, wywóz śmieci, ochrona i monitoring części wspólnej, sprzątanie części wspólnej - stawka ok. 15,35 zł za metr

Załącznik do OSR

Kalkulacja kosztów utworzenia i funkcjonowania Dyrekcji Polskich Parków Narodowych

					kwadratowy, powierzchnia lokali 4402,07 metrów kwadratowych, rachunki są zwykle niższe bo odliczane są dochody nieruchomości
	energia elektryczna*	17 000,00	12	204 000,00	szacowanie na podstawie obecnych opłat i zapotrzebowania.
	użytkowanie wieczyste	4 000,00	12	48 000,00	opłata roczna wnoszona jednorazowo
	podatek od nieruchomości*	4 000,00	12	48 000,00	
	umowy udostępnienia powierzchni dachu pod łącznik i klimatyzatory	2 500,00	12	22 680,00	
	miejsca parkingowe	1 200,00	12	14 400,00	
	ochrona	14 000,00	12	168 000,00	
	sprzątanie*	14 000,00	12	168 000,00	
	Suma III	81 700,00	x	980 400,00	
	Łącznie I + II + III			6 210 480,00	
IV.	Użytkowanie programu księgowo – kadrowego od 2-go roku	500 000	1,0	500 000	

2. Wynagrodzenia pracowników i transport.

Leasing samochodów 5 sztuk	20 000 zł miesięcznie leasing	20 000 x 12 miesięcy – 240 000 zł/ rok
Utrzymanie (zakup paliwa) samochodów 5 sztuk	5000 km/1 samochód miesięcznie paliwo 3000 zł	15 000 x 12 miesięcy – 180 000 zł/rok
Razem	flota	420 000 zł
Wynagrodzenie pracowników	40 pracowników DPN x 10 000 z pochodnymi na etat	400 000 x 12 miesięcy – 4 800 000 zł
Kierownictwo 3 osoby	18 000 na etat wraz z pochodnymi	54 000 x 12 miesięcy – 648 000 zł
Dyrektorzy i zastępcy - 4 etaty	14 000 na etat wraz z pochodnymi	56 000 x 12 miesięcy – 648 000 zł
Razem	wynagrodzenie	6 096 000 zł
Łącznie w 1 roku	Flota i wynagrodzenie	6 516 000 zł
2 rok	Flota	420 000 zł
	Wynagrodzenie	6 096 000 + 13-tka (510 000) = 6 606 000 zł
Łącznie 2 rok	Flota i wynagrodzenie	7 026 000 zł

3. Koszty dodatkowe związane z wynagrodzeniami pracowników

Koszty dodatkowe	1 rok	2 rok
------------------	-------	-------

Załącznik do OSR

Kalkulacja kosztów utworzenia i funkcjonowania Dyrekcji Polskich Parków Narodowych

Fundusz socjalny (10 % funduszu płac) i nagrody (10 % funduszu płac)	$609\ 600 + 609\ 600 = 1\ 219\ 200$	$660\ 600 + 660\ 600 = 1\ 321\ 200$ zł
--	-------------------------------------	--